Programmabegroting 2027-2030

Gemeente Ameland

Inhoudsopgave

Inleiding Programmabegroting **5**
Inleiding 6
Programma 1 Bestuur **8**
Bestuur 9
Openbare orde en veiligheid 12
Programma 2 Sociaal Domein **14**
Algemene voorzieningen 15
Maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 18
Jeugdwet 20
Participatiewet 21
Sportevenementen 23
Musea en culturele voorzieningen 24
Programma 3 Onderwijs **26**
Openbaar primair en voortgezet onderwijs 27
Lokaal onderwijsbeleid 30
Programma 4 Fysieke Leefomgeving **33**
Infrastructuur 34
Openbare ruimte 36
Afval en milieu 38
Ruimtelijke ordening 40
Programma 5 Economie **43**
Toerisme 44
Overige sectoren 45
Programma 6 Duurzaamheid **46**
Energietransitie 47
Programma 7 Volkshuisvesting **49**
Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland 50
Volkshuisvestingbeleid 52
Overhead **53**
Dekkingsmiddelen **55**
Gemeentefonds 56
Belastingen 57
Retributies 59
Huren en pachten 61

Overige inkomsten en uitgaven ... 62
Paragrafen ... 63
Paragraaf 1 Lokale heffingen ... 64
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 72
Paragraaf 3 Grondbeleid ... 80
Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen ... 83
Paragraaf 5 Financiering ... 90
Paragraaf 6 Bedrijfsvoering ... 94
Paragraaf 7 Verbonden partijen ... 98
Paragraaf 8 Wet open overheid (Woo) ... 114
Financiële begroting ... 115
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling ... 116
Financieel overzicht baten en lasten ... 120
Balans ... 121
Overzicht van structurele en incidentele baten en lasten ... 123
EMU-Saldo ... 128
Bijlagen ... 130
Recapitulatie per taakveld ... 131
Staat van activa (samengevat) ... 133
(Vervangings)investeringen ... 135
Staat van reserves en voorzieningen ... 140
Staat van langlopende geldleningen ... 143
Staat van salariskosten ... 144
Liquiditeitsplanning ... 145
Nieuw beleid uit Kadernota 2026 ... 146
Beleidsindicatoren per programma ... 147

Inleiding Programmabegroting

Inleiding

Indeling begroting en begrotingssystematiek

Bestuursprogramma 2026-2030
Op 14 september 2026 is het bestuursprogramma 2026-2030 "Wat ons bindt, brengt ons verder" aangeboden aan de voorzitter van de gemeenteraad en is het nieuwe college geïnstalleerd. De kaders voor deze begroting zijn eveneens op 14 september 2026 vastgesteld door de gemeenteraad. De programmabegroting bevat een heel aantal dekkingsposten voor toekomstige investeringen die voortvloeien uit een eerder beleid en die ook worden benoemd in het bestuursakkoord. Daarmee is er sprake van consequente en doorlopende lijnen die raadsperiode overstijgend zijn, wat goed is voor de continuïteit in de uitvoerig. Bij de volgende Kadernota worden de nieuwe beleidsvoornemens waar nodig financieel vertaald. Mocht blijken dat het wenselijk is om zaken eerder in uitvoering te nemen, dan zal het college de gemeenteraad hiervoor tussentijds een voorstel doen toekomen.

Besluit begroting en verantwoording (BBV)
In het BBV zijn de verslaggevingsvoorschriften opgenomen voor provincies en gemeenten. Het gaat hier om regels voor de indeling van begrotingsdocumenten (en voor jaarverslaggeving), voor waardering, activering en afschrijven, voor het gebruik van hoofdstukken en taakvelden, hoe moet worden omgegaan met rente en overhead en dergelijke. De voorliggende programmabegroting 2027 – 2030 is opgesteld met inachtneming van deze voorschriften.

Overhead
Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van overhead voor de gehele organisatie en ook meer zeggenschap te geven over die kosten, wordt voorgeschreven dat in het programmaplan een apart overzicht wordt opgenomen van de kosten van overhead.

In de programma's zelf worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces.

De definitie van overheadkosten is in het BBV aangegeven en in een notitie Overhead van de Commissie BBV is nog eens verduidelijkt welke kosten wel en niet tot overhead worden gerekend.

De overheadkosten worden uitgedrukt in een percentage van alle overige kosten, wat leidt tot een opslagpercentage van 28,66% op alle gemaakte kosten (jaarrekening 2025: 26,98%, begroting 2026: 28,91%).

Een uitzondering op deze systematiek vormt het Gemeentelijk Woningbedrijf, waaraan vanuit bedrijfseconomische overwegingen een genormeerd bedrag wordt toegerekend.

Relatie met activiteitenbegroting en autorisatieniveau programmabegroting

De gemeenteraad stelt deze programmabegroting vast, waarbij de vaststelling geldt op het niveau van 'activiteitengroepen'. De raad stelt, met andere woorden, financiële middelen beschikbaar voor bijvoorbeeld de activiteitengroep Infrastructuur (als onderdeel van het programma Fysieke leefomgeving).

Het college krijgt van de raad de financiële middelen om de doelstellingen voor de activiteitengroep 'Infrastructuur' te realiseren. In de activiteitenbegroting verdeelt het college deze middelen over de onderliggende activiteiten zoals wegen, bermen, gladheidsbestrijding, etc.

Het college stelt een "Activiteitenbegroting" vast, ingedeeld in voorgeschreven hoofdstukken, taakvelden, activiteiten en grootboekrekeningen.

Binnen het totaalbudget, zoals dat geldt voor bijvoorbeeld de genoemde activiteitengroep Infrastructuur, kan het collegemiddelen op een alternatieve wijze besteden, wanneer dat noodzakelijk is voor de realisatie van de door de raad aangegeven doelen en maatschappelijke effecten.

Uitgangspunten financiële begroting

De Programmabegroting 2027 – 2030 volgt de uitgangspunten van de vastgestelde Kadernota 2026. Het nieuwe beleid dat hierin is verwerkt, is als bijlage opgenomen bij deze begroting. Vaststelling van deze begroting betekent dat er budgetten beschikbaar zijn voor deze nieuwe beleidsvoornemens. Indien plannen nog nadere inhoudelijke uitwerking en beraadslaging vragen, komen deze plannen, met bijbehorende kredietaanvraag, nog specifiek in de raad aan de orde.

Na verwerking van het bovenstaande zijn de begrotingssaldi van de meerjarenbegroting 2027 – 2030 als volgt:

Saldi meerjarenbegroting 2027 - 2030				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Meerjarenbegroting 2027 - 2030	575.199	-325.765	-806.294	-1.376.790
Totaal	**575.199**	**-325.765**	**-806.294**	**-1.376.790**

Programma 1 Bestuur

Bereikbaarheid, duurzaam ondernemen en goed wonen.

Een slagvaardig en stabiel bestuur dat samenwerkt en verantwoordelijkheid neemt. Om te zorgen dat de inwoners zich gezien en gehoord voelen, willen we zorgen voor zoveel mogelijk draagvlak en betrokkenheid.

De activiteitengroepen die bij dit programma horen:

- Bestuur
- Openbare orde en veiligheid

Bestuur

Wat willen we bereiken?

Willen we als bestuur in complexe omstandigheden stappen voorwaarts blijven zetten, dan helpt het om naast de gebruikelijke ‘wat?’ en ‘hoe?’ vraag ook vaker de ‘waarom?’ vraag met elkaar – en met betrokkenen – scherp te krijgen. Openheid over de keuzes die we maken en de afwegingen die daaraan ten grondslag liggen, vinden we daarbij belangrijk.

Het is belangrijk gaandeweg te proberen het onderscheid te zien tussen enerzijds korte termijn crises, incidenten en problemen en anderzijds wat we voor ons eiland willen bereiken op de lange termijn. Daarbij nemen we als bestuur verantwoordelijkheid voor de keuzes die nodig zijn en willen we een betrouwbare partner zijn voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

We hopen de opgebouwde open en constructieve houding tussen raad, college en organisatie voort te zetten. Ook de samenwerking met de Amelander gemeenschap en het betrekken van inwoners en andere belanghebbenden bij ontwikkelingen die hen raken, blijft daarbij belangrijk. In ons handelen en ons beleid staat het belang van de Amelander gemeenschap centraal.

We bekijken branche breed per vraagstuk of er een rol voor de gemeente is weggelegd en op welke manier de gemeente dit projectmatig met specialisme en capaciteit kan ondersteunen. Daarnaast is de bestuurlijke zelfstandigheid van het eiland een cruciaal uitgangspunt.

Samenwerking blijft belangrijk, zowel met andere Waddengemeenten als op nationaal en internationaal niveau. We zoeken samenwerking met andere gemeenten of regio’s wanneer dat effectief en/of efficiënt is. Daarbij zetten we in op duurzame samenwerkingsrelaties, met oog voor wederzijdse belangen en duidelijke verantwoordelijkheden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het college en de raad bespreken periodiek de belangrijke dossiers;
- In Waddenverband werken we blijvend samen, met als belangrijk doel behoud en versterking van de leefbaarheid op de eilanden;
- We voeren het gesprek over het eilander beleid, waar de uitgangspunten simpel en doeltreffend en belangrijk rol spelen;
- We investeren blijvend in onze organisatie. Door opleiding en training van medewerkers, trainees en raadsleden, investering in werkplek, software en informatiebeveiliging en investering in goede arbeidsomstandigheden blijft de organisatie voortdurend in ontwikkeling;
- De gemeente investeert in mensen en goed werkgeverschap. Door goed management (en een goede gesprekkencyclus), goede arbeidsvoorwaarden en inhoudelijk interessant werk is de gemeente een aantrekkelijke werkgever;
- Uitvoering geven aan participatie, waaronder het vaststellen van een participatieleidraad;
- We investeren blijvend in de organisatie. We zorgen voor goede werkplekken, software en informatiebeveiliging. We investeren in goede arbeidsomstandigheden. We houden onze organisatiedocumenten op orde en de organisatie is voortdurend in ontwikkeling;

- We investeren in mensen. Dat doen we door opleiding en training van werknemers, trainees en raadsleden. We voeren goed management, we hebben goede arbeidsvoorwaarden en onderhouden deze. Bij onze gemeente is er sprake van inhoudelijk interessant werk en we zijn een aantrekkelijke werkgever;
- We investeren in goed werkgeverschap. Door het opleiden van trainees, uitwisselingen met andere organisaties, gerichte arbeidsmarktbenadering en een goede gesprekkencyclus met alle werknemers positioneren we ons als een aantrekkelijke werkgever;
- We werken de nieuwe raadsleden, de nieuwe wethouder en de nieuwe burgemeester in;
- Per 1 januari 2028 zullen de pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers, voor onze gemeente specifiek: wethouders en ex-wethouders, worden overgedragen aan het ABP. De huidige APPA-pensioenregeling verdwijnt en de huidige opgebouwde aanspraken zullen via een kapitaalstorting door de gemeente aan ABP worden overgedragen.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
600100 Raad en raadscommissies	**240.935**	**260.763**	**253.950**	**260.715**	**267.683**	**274.860**
600105 Burgermeester en wethouders	**562.697**	**564.369**	**595.141**	**611.903**	**628.110**	**644.772**
600106 Burgemeester (administratief)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
600107 Voormalig politiek ambtsdragers (administratief)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
600110 Ambtswoning burgemeester	**112.799**	**58.943**	**56.256**	**59.662**	**55.068**	**54.474**
600115 Commissie bezwaar	**6.342**	**6.250**	**6.250**	**6.250**	**6.250**	**6.250**
600120 Samenwerkings- en belangenorganisaties	**30.854**	**1.002.950**	**1.002.950**	**34.200**	**34.200**	**34.200**
600125 De Waddeneilanden	**199.078**	**272.220**	**325.778**	**338.814**	**348.436**	**374.026**
600126 De Waddeneilanden, dienstverlening	**129.592**	**150.875**	**131.849**	**131.849**	**131.849**	**131.849**
600129 Regiokassier	**0**	**0**	**22.481**	**22.481**	**22.481**	**22.481**
600130 (Inter)nationale samenwerking	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
600135 Raadsgriffier	**139.603**	**144.975**	**150.940**	**155.067**	**159.319**	**163.691**
600140 Rekenkamer gemeenteraad	**10.554**	**10.500**	**10.500**	**10.500**	**10.500**	**10.500**
600145 Programbegroting en jaarverslag	**65.645**	**42.500**	**42.500**	**42.500**	**42.500**	**42.500**
600151 Auditcommissie	**660**	**1.000**	**1.000**	**1.000**	**1.000**	**1.000**
600200 Burgerlijke stand	**58.960**	**58.586**	**65.323**	**65.323**	**65.323**	**65.323**
600205 Bevolkingsadministratie	**69.363**	**64.959**	**77.768**	**77.768**	**77.768**	**77.768**

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
600210 Rij- en reisdocumenten	**74.303**	**64.525**	**70.309**	**70.309**	**70.309**	**70.309**
600211 Burgerzaken, algemeen	**4.693**	**0**	**6.805**	**6.805**	**6.805**	**6.805**
600215 Verkiezingen	**7.832**	**25.800**	**9.800**	**9.800**	**9.800**	**9.800**
600230 Leges rij- en reisdocumenten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
653005 Bijzondere subsidies: Ontwikkelingshulp, etc	**6.006**	**7.498**	**7.723**	**7.955**	**7.955**	**7.955**
654015 Archiefbewaarplaatsen	**33.924**	**35.000**	**52.000**	**22.000**	**22.000**	**22.000**
Totaal Lasten	**1.753.840**	**2.771.714**	**2.889.324**	**1.934.901**	**1.967.356**	**2.020.564**
Baten						
600105 Burgermeester en wethouders	**122.547**	**65.515**	**68.183**	**66.849**	**66.849**	**66.849**
600106 Burgemeester (administratief)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
600110 Ambtswoning burgemeester	**13.719**	**18.200**	**18.200**	**18.200**	**18.200**	**18.200**
600125 De Waddeneilanden	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
600126 De Waddeneilanden, dienstverlening	**173.565**	**166.035**	**179.048**	**179.048**	**179.048**	**179.048**
600130 (Inter)nationale samenwerking	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
600230 Leges rij- en reisdocumenten	**76.509**	**35.000**	**36.050**	**36.951**	**36.951**	**36.951**
600231 Leges bevolkingsadministratie	**7.235**	**4.000**	**4.120**	**4.223**	**4.223**	**4.223**
600232 Leges burgerlijke stand	**22.070**	**19.000**	**19.570**	**20.059**	**20.059**	**20.059**
Totaal Baten	**415.645**	**307.750**	**325.171**	**325.331**	**325.331**	**325.331**
Gerealiseerd resultaat	**-1.338.194**	**-2.463.964**	**-2.564.153**	**-1.609.571**	**-1.642.026**	**-1.695.233**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen | Bestuur

- Participatievisie (2023);
- Inspraak- en participatieverordening Ameland (2023);
- Verordening Adviescommissie bezwaarschriften (2021);
- Organisatiestatuut Gemeente Ameland (2021).

Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Ameland is een gemeente waar iedereen zich prettig, veilig en beschermd voelt. Toezicht en handhaving is nodig voor een veilige en leefbare gemeente.

Op een toeristisch eiland als Ameland komen regelmatig veel mensen bij elkaar. Er zijn dan ook afspraken nodig over onder meer het gebruik van de soms beperkte ruimtes, het houden van evenementen, openingstijden, het gebruik van voorzieningen en het terugdringen van (geluids)overlast. Ook op het gebied van een aantal specifieke kwesties, bijvoorbeeld scheepvaart ten noorden van Ameland, ontwikkelingen rondom opvang vluchtelingen en de oorlog in Oekraïne blijft aandacht noodzakelijk.

Gelet op de eilandsituatie is het belangrijk dat de verschillende hulpdiensten in noodsituaties snel en gecoördineerd worden ingezet. Iedereen moet immers kunnen vertrouwen op adequate hulp bij ongelukken en calamiteiten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering geven aan de betreffende jaarschijf van het Integraal Veiligheidsplan 2025-2028;
- Opstellen jaarplan voor de volgende jaarschijf van het Integraal Veiligheidsplan 2025–2028;
- Uitvoering geven aan de betreffende jaarschijf van het VTH-beleid 2025 - 2028;
- Opstellen jaarplan voor de volgende jaarschijf van het VTH-Beleid 2025 - 2028;
- Contacten onderhouden met de Veiligheidsregio Fryslân (inclusief het reageren op begroting en jaarrekening), Politie, Ambulance, SIGMA, RIEC en andere partijen.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
611000 Crisisbeheersing en brandweer	**41.695**	**58.704**	**62.086**	**62.036**	**61.984**	**61.932**
611005 Huisvesting brandweer	**92.435**	**70.548**	**53.926**	**50.165**	**50.416**	**50.168**
611010 Brandpreventie	**763.216**	**834.693**	**840.689**	**885.240**	**862.308**	**889.117**
611015 Crisisbeheersing	**42.190**	**30.424**	**30.736**	**33.935**	**32.684**	**34.752**
611020 Sigma-team (crisisbeheersing)	**28.441**	**22.450**	**22.450**	**22.450**	**22.450**	**22.450**
612000 Vergunningen horeca, APV en kansspelen (lasten)	**192.756**	**189.191**	**189.019**	**189.019**	**189.019**	**189.019**
612010 Overige beschermende maatregelen/openbare orde	**4.591**	**18.300**	**4.550**	**4.550**	**4.550**	**4.550**
Totaal Lasten	**1.165.324**	**1.224.311**	**1.203.455**	**1.247.394**	**1.223.411**	**1.251.987**
Baten						
611005 Huisvesting brandweer	**60.429**	**58.100**	**58.100**	**58.100**	**58.100**	**58.100**
Totaal Baten	**60.429**	**58.100**	**58.100**	**58.100**	**58.100**	**58.100**
Gerealiseerd resultaat	**-1.104.895**	**-1.166.211**	**-1.145.355**	**-1.189.294**	**-1.165.311**	**-1.193.887**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Integraal Veiligheidsplan Ameland 2025-2028 (2025);
- Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Ameland (2024);
- Preventie en handhavingsplan alcohol Gemeente Ameland 2022-2026 (2022);
- VTH-Beleid 2025-2028 (2025).

Programma 2 Sociaal Domein

Iedereen doet mee.

Binnen het sociaal domein heeft de gemeente brede verantwoordelijkheden in de zorg en ondersteuning aan inwoners (op gebied van zorg, gezondheid, ontwikkeling, participatie, zelfredzaamheid, werk & inkomen en jeugdhulp). De taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de wetten: Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet, Jeugdwet, Wet publieke gezondheid, Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en Wet inburgering. In de ruime, integrale zin van het woord vallen onder 'sociaal domein' ook alle aanverwante taken. Zoals handhaving bij leerplicht, het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten, leerlingenvervoer, asielopvang & inburgering, de reguliere en bijzondere bijstand, (jeugd)gezondheidzorg, sport, cultuur, kinderopvang en welzijnswerk. De gemeente wil deze taken zo doeltreffend mogelijk uitvoeren en zorgen voor meer samenhang en maatwerk in het aanbod van zorg en ondersteuning voor de inwoners.

De activiteitengroepen die bij dit programma horen:

- Algemene voorzieningen
- Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
- Jeugdwet
- Participatiewet
- Sportevenementen
- Musea en culturele evenementen

Algemene voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Met basis-, of algemene voorzieningen wil de gemeente bereiken dat (groepen) inwoners vanuit de eigen vraag/behoefte laagdrempelig (en soms tegen een gereduceerde vergoeding) kunnen deelnemen aan en gebruik maken van gemeenschappelijke voorzieningen die ondersteunen bij maatschappelijke deelname, ontwikkeling, zelfredzaamheid en participatie op Ameland. Het gaat om 'gesubsidieerde' voorzieningen zoals sociaal werk (inclusief gebiedsteam), dorpshuisfunctie, bibliotheekwerk, voorschoolse educatie in kinderopvang, (jeugd)gezondheidszorg, sportvoorzieningen, schuldhulpverlening, museaal werk, etc. De inzet van algemene voorzieningen kenmerkt zich door een samenwerking tussen professionals en vrijwilligers en kan de inwoners ondersteuning bieden bij een hulpvraag en/of het meedoen in de samenleving. De inzet heeft een preventieve werking en is voorliggend aan de inzet van individuele, geïndiceerde, hulp/ondersteuning/zorg (in de tweede lijn).

Verder worden geplande acties uit het Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein (thema's Veilig en kansrijk opgroeien & ontwikkelen, Gezondheid & vitaliteit, Maatschappelijke ondersteuning & participatie, Werk & zekerheid), dat door het college wordt vastgesteld en met de raad gedeeld, ingezet.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Gericht verlenen van subsidie aan diverse maatschappelijke organisaties (zoals Sociaal Werk Ameland, Bibliotheek, Amelander Musea, sportverenigingen en -voorzieningen, dorpshuizen, voorschoolse educatie);
- Inrichten en uitvoeren van de extra wettelijke taken voor de openbare Bibliotheek (eilander bibliotheekvoorziening, samenwerking tussen bibliotheek, onderwijs en sociaal werk) aan de hand van het plan dat gezamenlijk wordt opgesteld door de Stichting Bibliotheken Noord Friesland in samenwerking met de betrokken gemeenten. Via het gemeentefonds wordt er in 2027 nog een decentralisatie-uitkering uitgekeerd van € 105.000 voor subsidie;
- Starten met de uitwerking van het Plan van aanpak voor het voorzieningencluster Hollum (sociaal werk, dorpshuisfunctie, basisonderwijs en kinderopvang (IKC), sport (inclusief omgeving buitensport) en zorg). Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor hoe maatschappelijke functies elkaar kunnen versterken en gezamenlijk (via samenwerking) kunnen bijdragen aan een vitale eiland- en dorpsgemeenschap;
- In het verlengde van de 10 gemeentelijke uitgangspunten voor toekomstbestendige maatschappelijke voorzieningen en de resultaten van het participatieproces maatschappelijke voorzieningen in Nes en Buren, de richting bepalen voor de toekomstige locaties, inclusief samenwerkingsmogelijkheden, van de betreffende maatschappelijke voorzieningen (sociaal werk, dorpshuisfunctie, basisonderwijs en kinderopvang (IKC), sport (inclusief omgeving buitensport) en zorg). Dit als opmaat voor het opstellen van het plan van aanpak voor realisatie/uitvoering;
- De evaluatie van het subsidieproces afronden en de benoemde aanpassingen uitwerken/uitvoeren (inhoudelijke en procesmatige onderdelen van de algemene subsidieverordening);
- Vooruitlopend op de evaluatie van de aanpak preventie/toezicht en handhaving middelengebruik onder jongeren is het voornemen de aanpak te continueren;

- De inzet van een preventief medewerker middelengebruik door Sociaal Werk Ameland structureel organiseren en uitvoeren;
- Via opdrachten aan samenwerkingspartners (zoals Sociaal Werk Ameland, GGD, projectleiding middelengebruik jongeren) de beschikbare middelen (SPUK) vanuit het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA) gericht inzetten (Friese preventieaanpak en ketenaanpakken kansrijke start, gezonde leefstijl, aanpak middelengebruik). AZWA bouwt voort op het Integraal Zorg Akkoord (IZA);
- Het opstellen van een nieuwe integrale beleidsnotitie voor het Sociaal Domein op Ameland.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
643045 Peuterspeelzalen	**92.650**	**90.000**	**90.000**	**90.000**	**90.000**	**90.000**
651000 Sportbeleid en activering algemeen	**6.869**	**10.404**	**10.055**	**10.280**	**10.280**	**10.280**
651010 Buurtsportcoaches	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
652000 Accommodaties sport (kosten)	**297.391**	**415.439**	**275.388**	**904.372**	**277.917**	**277.427**
652010 Groene sportvelden en terreinen (kosten)	**205.451**	**198.935**	**191.393**	**194.719**	**193.440**	**190.650**
653010 Vormings- en ontwikkelingswerk	**250**	**536**	**552**	**568**	**568**	**568**
656000 Bibliotheekvoorziening	**261.463**	**261.470**	**263.549**	**163.306**	**163.306**	**163.306**
656005 Lokale omroep	**820**	**3.336**	**1.715**	**1.715**	**1.715**	**1.715**
661000 Samenkracht en burgerparticipatie	**249.948**	**274.562**	**238.387**	**238.967**	**238.646**	**238.325**
661015 Sociaal-cultureel werk	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
661016 Administratie Sociaal Cultureel Werk	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
661017 Sociaal Werk	**908.861**	**900.400**	**1.001.895**	**997.065**	**967.065**	**967.065**
661020 Buurt- en Clubhuizen	**41.384**	**29.845**	**67.911**	**35.640**	**34.640**	**34.640**
661025 Jeugdbeleid	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
661040 Mantelzorg / vrijwilligersbeleid	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
661045 WMO overig	**10.256.564**	**8.998**	**9.268**	**9.546**	**9.546**	**9.546**
661050 Noodopvang vluchtelingen	**52.089**	**9.000**	**11.430**	**11.430**	**11.430**	**11.430**
Totaal Lasten	**12.378.741**	**2.207.924**	**2.166.543**	**2.662.608**	**2.003.553**	**1.999.952**
Baten						
643045 Peuterspeelzalen	**64.000**	**65.000**	**65.000**	**65.000**	**65.000**	**65.000**
651000 Sportbeleid en activering algemeen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
651010 Buurtsportcoaches	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
652000 Accommodaties sport (kosten)	**192.487**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
656000 Bibliotheekvoorziening	**12.039**	**7.539**	**0**	**0**	**0**	**0**
661015 Sociaal-cultureel werk	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
661016 Administratie Sociaal Cultureel Werk	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
661017 Sociaal Werk	**20.000**	**21.168**	**0**	**0**	**0**	**0**
661025 Jeugdbeleid	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
661045 WMO overig	**2.710.000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
661050 Noodopvang vluchtelingen	**58.191**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**3.056.717**	**93.707**	**65.000**	**65.000**	**65.000**	**65.000**
Gerealiseerd resultaat	**-9.322.024**	**-2.114.217**	**-2.101.543**	**-2.597.608**	**-1.938.553**	**-1.934.952**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Beleidskader Sociaal Domein Regio Noordoost-Friesland (2023);
- Nota Gezondheidsbeleid Friese Waddeneilanden 2022-2026 (2022);
- Nota Schuldhulpverlening gemeente Ameland (2019);
- Visie Toekomstbestendig Welzijnswerk Ameland (2021);
- Algemene Subsidieverordening gemeente Ameland (2019);
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Ameland (2026);
- Verordening Toelage uitwonende studerenden gemeente Ameland (2016);
- Verordening Aanvullende vergoeding OV chip kaart studenten Ameland (2016).

Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Wat willen we bereiken?

Inwoners van Ameland, ook inwoners met beperkingen, zijn zo veel mogelijk zelfredzaam, kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen en deelnemen aan de samenleving en sociale activiteiten. Wanneer inwoners in hun dagelijks functioneren problemen ervaren, biedt de gemeente via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) hulp in de vorm van bijvoorbeeld woningaanpassingen, hulpmiddelen, vervoersvoorzieningen, begeleiding/dagopvang en huishoudelijke hulp. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is zelfredzaamheid, de inzet van het eigen sociale netwerk en het gebruik van algemene voorzieningen. Op het moment dat dit onvoldoende is, kunnen aanvullend individuele voorzieningen worden ingezet. Verder worden geplande acties uit het Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein, dat door het college wordt vastgesteld en met de raad gedeeld, ingezet.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Afronden van de realisatiefase van het project begeleid wonen (realisatiefase wordt uitgevoerd op basis van de adviezen zoals opgenomen in het eindrapport van de ontwerpfase);
- Inzetten van individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning (op basis van een beschikking) indien lichte, preventieve ondersteuning niet volstaat;
- Uitvoeren van de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de gemeente Noardeast-Fryslân.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
662010 Eerstelijns WMO en Jeugd (tm 2022)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
662100 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	**1.267**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
666001 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	**260.487**	**390.360**	**346.932**	**346.932**	**346.932**	**346.932**
667111 Huishoudelijke hulp (Wmo)	**326.659**	**300.000**	**300.000**	**300.000**	**300.000**	**300.000**
667121 Begeleiding Wmo	**77.167**	**75.000**	**75.000**	**75.000**	**75.000**	**75.000**
667130 Dagbesteding (Wmo)	**35.063**	**50.000**	**50.000**	**50.000**	**50.000**	**50.000**
667140 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	**-12.508**	**11.000**	**11.000**	**11.000**	**11.000**	**11.000**
668110 Beschermd wonen (WMO)	**-27.047**	**-22.021**	**0**	**0**	**0**	**0**
668120 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	**5.589**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
669100 Coördinatie en beleid Wmo	**48.696**	**19.839**	**31.631**	**31.873**	**31.893**	**31.877**
671000 Openbare gezondheidszorg	**90.888**	**29.000**	**29.000**	**29.000**	**29.000**	**29.000**
671010 Jeugdgezondheidszorg	**227.181**	**220.198**	**220.967**	**232.846**	**226.337**	**234.111**
Totaal Lasten	**1.033.443**	**1.083.376**	**1.074.530**	**1.086.651**	**1.080.163**	**1.087.921**
Baten						
667111 Huishoudelijke hulp (Wmo)	**27.862**	**22.000**	**22.000**	**22.000**	**22.000**	**22.000**
671000 Openbare gezondheidszorg	**177.943**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**205.806**	**22.000**	**22.000**	**22.000**	**22.000**	**22.000**
Onttrekkingen						
671000 Openbare gezondheidszorg	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-827.637**	**-1.061.376**	**-1.052.530**	**-1.064.651**	**-1.058.163**	**-1.065.921**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

Verordening Wet maatschappelijke ondersteuning gemeente Ameland 2024.

Jeugdwet

Wat willen we bereiken?

Jongeren op Ameland groeien veilig en gezond op tot volwassenen. Voor het opgroeien en ontwikkelen van jongeren is een sterke samenleving nodig. De opvoeding vindt plaats binnen de gezinnen, het onderwijs, het verenigingsleven en in de buurt. Wanneer door omstandigheden onvoldoende sprake is van een gezonde en veilige ontwikkeling, kan basishulp worden geboden via huisarts, jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, welzijnswerk, of het gebiedsteam. Wanneer deze lichte, preventieve ondersteuning niet volstaat, wordt gespecialiseerde jeugdhulp ingezet. Verder worden geplande acties uit het Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein, dat door het college wordt vastgesteld en met de raad gedeeld, ingezet.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitwerken en uitvoeren van een integrale aanpak voor de inzet van jeugdhulp in het basisonderwijs (samenwerking/afstemming passend onderwijs en jeugdhulp);
- Inzetten van individuele voorzieningen jeugdhulp (op basis van een beschikking) indien lichte, preventieve ondersteuning niet volstaat.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
662200 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen jeugd	**18.355**	**20.000**	**20.000**	**20.000**	**20.000**	**20.000**
667510 Jeugdhulp ambulant lokaal	**20.926**	**94.525**	**68.836**	**68.836**	**68.836**	**68.836**
667520 Jeugdhulp ambulant regionaal	**325.922**	**227.500**	**227.500**	**227.500**	**227.500**	**227.500**
667620 Jeugdhulp met verblijf regionaal	**16.647**	**17.500**	**17.500**	**17.500**	**17.500**	**17.500**
667630 Jeugdhulp met verblijf landelijk	**10.876**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
667910 PGB Wmo	**41.709**	**45.000**	**45.000**	**45.000**	**45.000**	**45.000**
667920 PGB Jeugd	**13.931**	**35.000**	**35.000**	**35.000**	**35.000**	**35.000**
668210 Jeugdbescherming	**30.936**	**105.000**	**105.000**	**105.000**	**105.000**	**105.000**
668220 Jeugdreclassering	**0**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**	**10.000**
669200 Coördinatie en beleid jeugd	**15.715**	**18.831**	**28.253**	**28.253**	**28.253**	**28.253**
Totaal Lasten	**495.016**	**573.356**	**557.089**	**557.089**	**557.089**	**557.089**
Gerealiseerd resultaat	**-495.016**	**-573.356**	**-557.089**	**-557.089**	**-557.089**	**-557.089**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Friese Regiovisie Jeugdhulp 2023-2026 (2023);
- Verordening Jeugdhulp Ameland 2026 (2025).

Participatiewet

Wat willen we bereiken?

Inwoners nemen naar hun mogelijkheden deel aan het arbeidsproces. Wanneer mensen niet zelfstandig in staat zijn om het wettelijk minimumloon te verdienen, biedt de gemeente via de Participatiewet ondersteuning. Bij voorkeur wordt getracht om mensen regulier werk, inclusief begeleiding en loonkostensubsidie, te bieden. Wanneer dit niet lukt, worden extra instrumenten ingezet. Inwoners die moeten rondkomen van een laag inkomen en niet in eigen onderhoud kunnen voorzien, kunnen financiële steun ontvangen in de vorm van bijvoorbeeld bijzondere bijstand of kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Ter voorkoming van en begeleiding bij financiële problemen wordt financieel advies gegeven. Verder worden geplande acties uit het Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein, dat door het college wordt vastgesteld en met de raad gedeeld, ingezet.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Starten met de uitvoering van nieuwe (geactualiseerde) minimaregelingen;
- Inzetten van individuele voorzieningen 'werk en inkomen' (op basis van een beschikking) indien lichte, preventieve ondersteuning niet volstaat.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
663000 Inkomensvoorzieningen	**39.672**	**46.868**	**48.886**	**48.886**	**48.886**	**48.886**
663010 Inkomensvoorziening participatiewet	**86.282**	**75.000**	**75.000**	**75.000**	**75.000**	**75.000**
663020 Besluit bijstand zelfstandigen	**1.737**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
663025 Loonkostensubsidies op grond van participatiewet	**157.985**	**195.000**	**195.000**	**195.000**	**195.000**	**195.000**
663030 Bijzondere bijstand	**4.319**	**6.000**	**6.000**	**6.000**	**6.000**	**6.000**
663035 Gemeentelijk minimabeleid	**2.266**	**23.000**	**23.000**	**23.000**	**23.000**	**23.000**
663040 Overige voorzieningen	**3.150**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
663046 Schuldhulpverlening	**26.128**	**30.000**	**30.000**	**30.000**	**30.000**	**30.000**
663060 Kwijtschelding afvalstoffen- en rioolheffing	**1.600**	**2.800**	**2.800**	**2.800**	**2.800**	**2.800**
664000 Begeleide participatie	**955**	**3.403**	**0**	**0**	**0**	**0**
664005 Sociale werkvoorziening	**225.137**	**274.874**	**282.965**	**291.302**	**298.185**	**307.065**
665000 Arbeidsparticipatie	**16.584**	**7.941**	**13.367**	**13.367**	**13.367**	**13.367**
665010 Participatiebudget	**46.289**	**50.000**	**50.000**	**50.000**	**50.000**	**50.000**
Totaal Lasten	**612.105**	**719.886**	**732.019**	**740.356**	**747.238**	**756.118**
Baten						
663010 Inkomensvoorziening participatiewet	**293.100**	**300.000**	**300.000**	**300.000**	**300.000**	**300.000**
663020 Besluit bijstand zelfstandigen	**27.669**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**320.769**	**300.000**	**300.000**	**300.000**	**300.000**	**300.000**
Gerealiseerd resultaat	**-291.336**	**-419.886**	**-432.019**	**-440.356**	**-447.238**	**-456.118**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Re-integratieverordening gemeente Ameland 2024;
- Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Ameland 2024;
- Verordening Tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Ameland 2024;
- Verordening Individuele Inkomenstoeslag gemeente Ameland 2024;
- Beleidsregels inkomstenvrijlating Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Ameland 2024.

Sportevenementen

Wat willen we bereiken?

Uitvoering van sportevenementen die passen bij Ameland wat betreft de beleving van het eiland, de economie en de betrokkenheid van eilanders.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Verlenen van subsidie aan sportevenementen die passen bij Ameland (beleving eiland, betrokkenheid/deelname eilanders, economische waarde).

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
651005 Ondersteuning sportevenementen	**11.191**	**14.997**	**15.447**	**15.910**	**15.910**	**15.910**
Totaal Lasten	**11.191**	**14.997**	**15.447**	**15.910**	**15.910**	**15.910**
Gerealiseerd resultaat	**-11.191**	**-14.997**	**-15.447**	**-15.910**	**-15.910**	**-15.910**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Algemene Subsidieverordening gemeente Ameland;
- Uitvoeringsregeling subsidie Sport- en culturele evenementen gemeente Ameland 2019.

Musea en culturele voorzieningen

Wat willen we bereiken?

Streven is het behoud en expositie van het specifieke eilander cultuurhistorisch erfgoed en natuurlijke waarden, beleving via excursies en activiteiten en verbinding met scholen. Stichting Amelander Musea (STAM) exploiteert een aantal musea in gebouwen die in erfpacht door de gemeente zijn overgedragen. Via de musea worden exposities gehouden, excursies en activiteiten georganiseerd en worden (eilander) scholen betrokken. De Musea vormen een belangrijk onderdeel van het toeristische aanbod op het eiland. Onder het cultuurhistorisch erfgoed vallen ook historische kerken, begraafplaatsen en dergelijke. Ook biedt de STAM werkmogelijkheden aan inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, en mogelijkheden om hen 'mee te laten doen'.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Verlenen van subsidie aan de STAM voor de uitvoering van exposities en excursies, de samenwerking met scholen, de begeleiding van medewerkers met afstand tot arbeidsmarkt en het onderhoud aan gebouwen;
- Afronden en in uitvoering nemen van de geactualiseerde meerjarenonderhoudsplannen voor de museale gebouwen die in erfpacht aan de STAM zijn overgedragen;
- Verlenen van subsidie aan culturele evenementen die passen bij Ameland (betrokkenheid/deelname eilanders, economische waarde).

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
653000 Culturele voorzieningen	**71.113**	**56.708**	**51.898**	**53.371**	**53.371**	**53.371**
654005 Musea (incl. molens en vuurtoren)	**414.951**	**407.370**	**446.057**	**492.377**	**412.013**	**410.649**
683020 Torens	**7.665**	**32.302**	**18.315**	**19.915**	**22.215**	**22.215**
Totaal Lasten	**493.730**	**496.379**	**516.271**	**565.663**	**487.599**	**486.236**
Baten						
653000 Culturele voorzieningen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
654005 Musea (incl. molens en vuurtoren)	**0**	**5.000**	**9.999**	**9.999**	**9.999**	**9.999**
683020 Torens	**5.325**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**5.325**	**5.000**	**9.999**	**9.999**	**9.999**	**9.999**
Gerealiseerd resultaat	**-488.405**	**-491.380**	**-506.272**	**-555.664**	**-477.600**	**-476.237**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Algemene Subsidieverordening gemeente Ameland;
- Uitvoeringsregeling subsidie Museaal Werk en Cultureel en Natuurlijk erfgoed gemeente Ameland 2019.

Programma 3 Onderwijs

De Amelander jeugd kennis en vaardigheden aanreiken en laten vergaren om zich te ontwikkelen en voor te bereiden op hun deelname aan de samenleving

De gemeente wil zoveel mogelijk leerlingen op het eiland onderwijs aan kunnen bieden, afgestemd op hun niveau. Dit geldt zowel voor het primair als het voortgezet onderwijs. Het voortgezet onderwijs wordt op vmbo-niveau aangeboden. De eerste drie leerjaren kunnen ook op havo en vwo niveau worden gevolgd.

De activiteitengroepen die bij dit programma horen:

- Openbaar primair en voortgezet onderwijs
- Lokaal onderwijsbeleid

Openbaar primair en voortgezet onderwijs

Wat willen we bereiken?

We willen het openbaar primair - en het openbaar voortgezet onderwijs faciliteren. Voor het voortgezet onderwijs betekent dat het bieden van administratieve en beleidsmatige ondersteuning. Voor het openbaar basisonderwijs betekent dat uitvoering gaan geven aan de besluitvorming van de gemeenteraad met betrekking tot de nieuwe rol na de bestuurlijke fusie en de bestuurlijke verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs.

De kwaliteit van het onderwijs heeft grote invloed op de toekomst van onze jeugd. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt op basis van de wettelijke taak bij de ouders, de leerlingen, de schoolbesturen en de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering geven aan het door de gemeenteraad genomen besluit over de bestuurlijke fusie van het basisonderwijs op West Ameland en de verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs;
- Het openbaar onderwijs ontvlechten uit de gemeentelijke organisatie. Wij zijn gestopt met de ambtelijke ondersteuning op het gebied van financiën, personeel en organisatie en onderhoudsbeheer. Deze lijn trekken we door naar 2027;
- We gaan en blijven in overleg met het schoolbestuur PO West Ameland over het leerlingenaantal van OBS 't Ienster. We volgen de activiteiten die het schoolbestuur op dit gebied onderneemt;
- Administratieve en beleidsmatige ondersteuning bieden aan het voortgezet onderwijs;
- Het intern toezicht op het voortgezet onderwijs uitvoeren, uitbreiden en verbeteren. Na de verkiezingen is de commissie intern toezicht opnieuw bemenst. We gaan de ondersteuning van de commissie verbeteren en professionaliseren en de leden van de commissie inwerken en waar gewenst professionaliseren. De door de gemeenteraad vastgestelde documenten, het kwaliteitskader, het toezichtkader en het reglement, zijn hierbij de leidraad;
- We gaan het onderzoek naar de toekomstige Governance van het voortgezet onderwijs op Ameland afronden, er besluiten over nemen en deze opvolgen. De werkzaamheden zijn gegund aan een externe partij en het advies wordt na de zomer 2026 verwacht. We betrekken bij het besluitvormingsproces de medezeggenschapsraad en de directeur van de school;
- Na fors nadelige exploitatiesaldi over 2024 en 2025 en naar verwachting ook in 2026 gaan we een goede, realistische en zo mogelijk (op termijn) sluitende meerjarenbegroting voor het voortgezet onderwijs maken. Het voornemen is een begroting waarbij mogelijk bovenmatig eigen vermogen wordt/is afgebouwd en waarbij een solide financiële basis wordt behouden;
- In de loop van het kalenderjaar zal de vacature voor directeur vacant worden. We gaan in overleg met betrokkenen tijdig een proces in voor het opnieuw invullen van deze vacature.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
641000 Exploitatie basisonderwijs	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
641003 Bestuurscommissie OPO	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
641005 Gem. ondersteuning openbaar basisonderwijs	**15.470**	**16.742**	**17.429**	**17.429**	**17.429**	**17.429**
641006 Administratie openbaar basisonderwijs	**12.699**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
641010 Gem. ondersteuning bijzonder basisonderwijs	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
643000 Exploitatie voortgezet onderwijs	**2.425.559**	**1.988.300**	**2.500.358**	**2.522.530**	**2.522.530**	**2.522.530**
643005 Gemeentelijke ondersteuning voortgezet onderwijs	**9.845**	**9.642**	**10.329**	**10.329**	**10.329**	**10.329**
643006 Administratie voortgezet onderwijs	**25.571**	**31.139**	**33.357**	**33.357**	**33.357**	**33.357**
Totaal Lasten	**2.489.144**	**2.045.824**	**2.561.474**	**2.583.646**	**2.583.646**	**2.583.646**
Baten						
641000 Exploitatie basisonderwijs	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
641005 Gem. ondersteuning openbaar basisonderwijs	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
641006 Administratie openbaar basisonderwijs	**11.601**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
643000 Exploitatie voortgezet onderwijs	**2.425.559**	**1.988.300**	**2.500.358**	**2.522.530**	**2.522.530**	**2.522.530**
643005 Gemeentelijke ondersteuning voortgezet onderwijs	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
643006 Administratie voortgezet onderwijs	**14.169**	**14.038**	**14.038**	**14.038**	**14.038**	**14.038**
Totaal Baten	**2.451.329**	**2.002.338**	**2.514.396**	**2.536.568**	**2.536.568**	**2.536.568**
Gerealiseerd resultaat	**-37.815**	**-43.486**	**-47.078**	**-47.078**	**-47.078**	**-47.078**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Verordening commissie intern toezicht openbaar onderwijs (2022);
- Reglement intern toezicht BWS (2023);
- Kwaliteitszorg BWS (2023);
- Toezichtkader BWS (2023).

Lokaal onderwijsbeleid

Wat willen we bereiken?

De eilander jeugd mogelijkheden bieden zich te ontplooien tot zelfstandige burgers, zodat ze in sociaaleconomisch en maatschappelijk opzicht op een goede wijze in de samenleving kunnen functioneren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren de leerplichtwet uit. We leveren een bijdrage om absoluut en relatief verzuim te voorkomen. Als dit zich dan toch voordoet, proberen we een zo goed en passend mogelijk vervolg voor de leerling te vinden. We implementeren de meerjarige overeenkomst die we met de gemeente Leeuwarden voor de functie van leerplichtambtenaar hebben afgesloten om de kwaliteit en de continuïteit zo goed mogelijk te waarborgen;
- We stimuleren de samenwerking tussen besturen en directies van de scholen voor primair en voortgezet onderwijs. We faciliteren dat onder andere via het lokaal onderwijs overleg;
- We ondersteunen en adviseren directies, schoolbesturen en gemeenten van de andere Friese Waddeneilanden. Dat doen we onder andere door de DVO lokaal onderwijs beleid "de Friese Waddeneilanden" uit te voeren;
- We hebben in 2025-2026 voor alle Friese Waddeneilanden een nieuwe verordening leerlingenvervoer gemaakt en geadviseerd deze vast te stellen. Vanaf 2026 implementeren we de vastgestelde verordeningen;
- We voeren financiële regelingen uit voor studenten die reizen of uitwonend zijn. Dat doen we voor alle vier de Friese Waddeneilanden. We gaan de verordening toelage uitwonende studerenden voor alle eilanden actualiseren en voor besluitvorming aanbieden;
- We voeren het onderwijsachterstandbeleid en de subsidieregeling peuteropvang uit. We zijn en blijven in gesprek met de inspectie van het onderwijs en nemen aanbevelingen over. We leggen jaarlijks verantwoording af aan het rijk over het onderwijsachterstandenbeleid, voor- en vroegschoolse educatie en het onderwijs aan nieuwkomers en we voeren regelmatig overleg met de vertegenwoordigers van scholen en kinder- en peuteropvang instellingen;
- Medio 2026 is het convenant over het verdubbelen van de middelen voor school- en leerlingenbegeleiding met Cedin geëindigd. Hiermee is de aanvullende subsidie van de Friese Waddeneilanden aan de scholen voor primair onderwijs gestopt. Vanwege gewijzigde omstandigheden denken de schoolbesturen nu na of ze hiervoor opnieuw een subsidieverzoek bij de gemeenten zullen indienen of dat ze voor een andere constructie gaan kiezen, al of niet met financiële ondersteuning van de gemeenten;
- OBS 't Ienster bevindt zich op 1 februari 2026 qua leerlingenaantal voor het eerst onder de opheffingsnorm van het rijk. Als de vastgestelde leerlingenprognoses werkelijkheid worden, zal de rijksbekostiging van deze school per 1 augustus 2028 worden stopgezet. We volgen de acties die het schoolbestuur onderneemt;

- Eind 2025 is het accommodatiebeleid vastgesteld. Voor het voorzieningencluster Hollum is het perspectief voor het onderwijs en de peuter- en kinderopvang duidelijk. Ook voor het voortgezet onderwijs is het perspectief duidelijk. Onder andere voor het basisonderwijs, de peuter- en de kinderopvang in Nes-Buren is een visie- en participatieproces doorlopen. Het eindrapport hiervan is opgeleverd. Het eindrapport is nog niet op het abstractieniveau van het vastgestelde accommodatiebeleid. De specifieke clustering, de specifieke locatie(s), de fasering, de kosten en een planning ontbreken nog. Nu binnenkort de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting in werking zal treden, krijgen gemeenten de wettelijke plicht in overleg met de schoolbesturen een integraal huisvestingsplan onderwijs te maken en vast te stellen. We gaan opnieuw in overleg met het schoolbestuur van de Bisschop Möller Stichting over de toekomst van het huidige schoolgebouw met als uiteindelijke doel een in alle opzichten kwalitatief hoogwaardig onderwijsgebouw.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
642000 Onderwijshuisvest. openbaar basisonderwijs Hollum	**9.816**	**19.503**	**4.949**	**5.037**	**5.037**	**5.031**
642005 Onderwijshuisvest. openbaar basisonderwijs Ballum	**11.187**	**20.469**	**13.658**	**13.620**	**13.495**	**13.362**
642010 Onderwijshuisvest. bijzonder basisonderwijs Hollum	**15.363**	**20.233**	**10.926**	**10.888**	**10.762**	**10.630**
642015 Onderwijshuisvesting bijzonder basisonderwijs NES	**37.589**	**39.640**	**38.646**	**38.058**	**19.898**	**7.830**
642020 Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs	**230.164**	**233.681**	**229.289**	**226.769**	**224.162**	**220.593**
643008 Gem. ondersteuning bijzonder basisonderwijs	**16.158**	**12.100**	**12.100**	**12.100**	**12.100**	**12.100**
643009 Lokaal onderwijsbeleid	**12.423**	**101.045**	**54.258**	**54.258**	**54.258**	**54.258**
643010 Onderwijsbegeleiding	**50.166**	**49.900**	**49.900**	**49.900**	**49.900**	**49.900**
643015 Samenwerking Waddenscholen Primair onderwijs	**0**	**0**	**608**	**608**	**608**	**608**
643025 Toelage uitwonende studerenden	**21.253**	**26.269**	**24.608**	**24.608**	**24.608**	**24.608**
643027 Uitvoering verordening leerlingenvervoer	**62.454**	**67.478**	**68.367**	**68.367**	**68.367**	**68.367**

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
643030 Overige voorzieningen t.b.v. onderwijs	**15.489**	**15.500**	**15.500**	**15.500**	**15.500**	**15.500**
Totaal Lasten	**482.062**	**605.816**	**522.809**	**519.711**	**498.695**	**482.787**
Baten						
642020 Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs	**43.323**	**41.200**	**41.200**	**41.200**	**41.200**	**41.200**
643009 Lokaal onderwijsbeleid	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
643010 Onderwijsbegeleiding	**21.729**	**18.800**	**18.800**	**18.800**	**18.800**	**18.800**
643015 Samenwerking Waddenscholen Primair onderwijs	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
643030 Overige voorzieningen t.b.v. onderwijs	**589**	**400**	**400**	**400**	**400**	**400**
Totaal Baten	**65.640**	**60.400**	**60.400**	**60.400**	**60.400**	**60.400**
Gerealiseerd resultaat	**-416.423**	**-545.416**	**-462.409**	**-459.311**	**-438.295**	**-422.387**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Verordening bekostiging leerlingenvervoer (2026);
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs (2021);
- Verordening aanvullende vergoeding OV-chipkaart studenten (2016);
- Verordening toelage uitwonende studerenden (2016);
- Verordening overleg lokaal onderwijsbeleid (2009).

Programma 4 Fysieke Leefomgeving

Ameland in fysiek opzicht netjes, schoon, heel en veilig houden.

Op Ameland is het goed wonen, werken en recreëren. Met inachtneming van de belangen van onze inwoners en bezoekers wil gemeente Ameland de bijzondere leefomgeving in stand houden en verder ontwikkelen.

De activiteitengroepen die bij dit programma horen:

- Infrastructuur
- Openbare ruimte
- Afval en milieu
- Ruimtelijke ordening

Infrastructuur

Wat willen we bereiken?

Gemeente Ameland is als eigenaar of (mede)beheerder verantwoordelijk voor de kwaliteit en staat van onderhoud van de infrastructurele voorzieningen. Voor de gemeentelijke infrastructuur streven we naar een behoud van het kwaliteitsniveau. Werkzaamheden zijn gebaseerd op actuele beheer- en onderhoudsplannen. Het nieuwe beheersplan voor zowel havens als wegen is in 2024 door de raad vastgesteld, om zo veel mogelijk koppelkansen te benutten met de revitalisatie en reconstructie 2.0 van dorpen en wijken. Hiervoor wordt een jaarlijkse planning opgesteld en uitgevoerd. Naast de werkzaamheden die voortvloeien uit deze plannen, zijn er incidentele ontwikkelingen die extra planvorming vragen. De vervoersvisie is opgesteld nadat het toeristisch beleid is vastgesteld. Tevens wordt ingezet op goede oplossingen voor de veerverbinding, zowel op de korte als de lange termijn om een betrouwbare veerverbinding te blijven nastreven. Wij blijven in gesprek met het Rijk en de regio over een lange termijn oplossingsrichting gericht op 2029, het jaar waarin de nieuwe concessieperiode start.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wij zetten ons ambtelijk en bestuurlijk in voor een goede verbinding met het vaste land op korte en lange termijn. Wij blijven in gesprek met de regio en het Rijk over de huidige en toekomstige veerdienst gericht op het jaar 2029 wanneer de nieuwe concessieperiode start;
- Er wordt gewerkt aan het verbeteren van de verkeersveiligheid van eerder vastgestelde knelpunten;
- Uitvoering geven aan het jaarplan van het beheersplan Wegen;
- Uitvoering geven aan het jaarplan van het beheersplan Havens;
- Uitvoeren van werkzaamheden volgend uit het Gemeentelijk Rioleringsplan, onder andere het verder afkoppelen en infiltreren van regenwater om het riool klimaatbestendig te maken;
- Opstellen van een nieuw programma Water en Riolering.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
621000 Wegen, straten, pleinen en (fiets)paden	**1.462.468**	**2.714.553**	**904.800**	**1.053.356**	**1.836.168**	**2.354.949**
621005 Bermen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
621010 Gladheidsbestrijding	**9.452**	**15.000**	**15.000**	**15.000**	**15.000**	**15.000**
621015 Openbare verlichting	**86.495**	**153.617**	**136.770**	**135.951**	**135.132**	**134.312**
621020 Abri's	**0**	**400**	**400**	**400**	**400**	**400**
621025 Verkeersmaatregelen	**59.079**	**59.914**	**39.740**	**39.714**	**39.689**	**39.664**
621035 Vliegveld (lasten)	**226.960**	**307.333**	**240.288**	**240.598**	**239.810**	**237.190**
621045 Watergangen	**85.424**	**85.100**	**85.100**	**85.100**	**85.100**	**85.100**
622000 Parkeerterreinen	**14.690**	**33.642**	**39.522**	**34.963**	**34.431**	**33.899**
623000 Passantenhaven (lasten)	**233.429**	**247.709**	**433.176**	**234.639**	**271.365**	**252.797**
624000 Veerdam (lasten)	**181.610**	**184.256**	**242.687**	**187.709**	**186.495**	**192.026**
633000 Eigendommen (lasten)	**254.895**	**454.871**	**56.131**	**86.984**	**143.503**	**412.003**
633010 Exploitatie landerijen/gronden (lasten)	**46.967**	**53.711**	**53.711**	**53.711**	**53.711**	**53.711**
672000 Riolering	**848.578**	**607.108**	**626.188**	**618.455**	**615.129**	**610.906**
Totaal Lasten	**3.510.047**	**4.917.213**	**2.873.512**	**2.786.580**	**3.655.932**	**4.421.956**
Baten						
621035 Vliegveld (lasten)	**98.960**	**90.000**	**90.000**	**90.000**	**90.000**	**90.000**
624000 Veerdam (lasten)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
633000 Eigendommen (lasten)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
672000 Riolering	**368.012**	**16.000**	**42.000**	**42.000**	**42.000**	**42.000**
Totaal Baten	**466.972**	**106.000**	**132.000**	**132.000**	**132.000**	**132.000**
Gerealiseerd resultaat	**-3.043.075**	**-4.811.213**	**-2.741.512**	**-2.654.580**	**-3.523.932**	**-4.289.956**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Verordening op de afvoer van hemelwater en grondwater 2010;
- Beleidsnota onderhoud wegen recreatieterreinen 2016;
- Vervoersvisie 2023;
- GRP Ameland 2020-2025;
- Beheer- en onderhoudsplan wegen 2024;
- Beheer- en onderhoudsplan havens 2024.

Openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Goed beheer van openbare ruimte en aanwezige gemeentelijke voorzieningen heeft de blijvende aandacht. Verbeteren van de beeldkwaliteit van onder andere beschermde dorpsgezichten nemen we mee. Gemeente Ameland is verantwoordelijk voor het beheer van grote delen van de openbare ruimte op het eiland. Variërend van groen in de dorpen en speeltoestellen over het hele eiland, tot strandovergangen en recreatiegebieden zoals De Aanleg en De Vleijen.

Op het gebied van de natuur worden de meeste taken uitgevoerd door andere overheidsorganisaties en terrein beherende organisaties. Samenwerking en afstemming over het beheer met deze instanties vraagt een meer planmatige benadering. Onderwerpen als verantwoord recreatief gebruik, bescherming, onderhoud en herstel zijn daarbij belangrijke items.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het terrein van de Buitendienst efficiënter herinrichten en laten voldoen aan wet- en regelgeving;
- De Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) wordt opgesteld en ter besluitvorming aangeboden;
- Uitvoering geven aan het Meerjarenonderhoudsplan Sportvelden (periode 2025-2034);
- Het definitieve gebiedsplan De Vleijen wordt ter besluitvorming aangeboden en vervolgens wordt er gestart met de uitvoering;
- Het opwaarderen van 'B-speellocaties', volgens de vastgestelde visie;
- Er wordt een beheerplan openbare ruimte opgesteld. De onderhoudskosten en eventuele vervangingsinvesteringen van straatmeubilair, verlichting, strandovergangen, kunstwerken en abri’s worden hiermee inzichtelijk gemaakt.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
657000 Openbare ruimte en (openlucht)recreatie	**1.390.346**	**1.960.269**	**1.857.602**	**1.941.079**	**1.903.830**	**1.892.867**
657015 De Vleijen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
657020 De Aanleg	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
657025 Strandrecreatie	**504.969**	**525.733**	**493.178**	**499.107**	**498.459**	**475.793**
675000 Begraafplaatsen	**131.907**	**115.565**	**150.868**	**132.638**	**127.261**	**111.126**
Totaal Lasten	**2.027.223**	**2.601.567**	**2.501.648**	**2.572.825**	**2.529.551**	**2.479.787**
Baten						
675000 Begraafplaatsen	**0**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Totaal Baten	**0**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**
Gerealiseerd resultaat	**-2.027.223**	**-2.601.467**	**-2.501.548**	**-2.572.725**	**-2.529.451**	**-2.479.687**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Groenbeleidsplan (2021);
- Visie spelen op Ameland (2023).

Afval en milieu

Wat willen we bereiken?

Bij de afvalinzameling willen we streven naar een adequate duurzame inzameling en verwerking. Hierbij is veel aandacht voor (plastic) zwerfvuil. Via de Regio Deal wordt hier aandacht aan gegeven (project in voorbereiding) met een samenwerkingsaanpak.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Permanente aandacht voor een efficiëntie en goede afvalinzameling en –verwerking;
- Het opstellen van een Beheer- en onderhoudsplan afvalinzameling & reiniging.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
633020 Destructie	**13.479**	**16.947**	**18.778**	**20.105**	**20.117**	**20.020**
673000 Afvalinzameling algemeen	**533.588**	**512.983**	**502.074**	**561.423**	**561.716**	**547.158**
673005 Afvalinzameling oud papier	**49.616**	**45.000**	**45.000**	**45.000**	**45.000**	**45.000**
673015 Afvalinzameling dorpen en vakantieonderkomens	**538.385**	**526.556**	**553.890**	**564.412**	**474.278**	**471.759**
673030 Afvalinzameling bedrijven (incl. campings)	**338.120**	**308.713**	**318.207**	**325.516**	**322.533**	**320.215**
673040 Afvalinzameling glas	**34.236**	**20.000**	**20.000**	**20.000**	**20.000**	**20.000**
674000 Milieubeleid algemeen	**350.299**	**420.456**	**439.788**	**439.788**	**439.788**	**439.788**
674010 Ongediertebestrijding	**15.505**	**41.241**	**34.293**	**36.503**	**36.522**	**36.361**
Totaal Lasten	**1.873.226**	**1.891.895**	**1.932.031**	**2.012.748**	**1.919.955**	**1.900.302**
Baten						
673000 Afvalinzameling algemeen	**106.050**	**102.000**	**102.960**	**103.784**	**103.784**	**103.784**
673005 Afvalinzameling oud papier	**37.067**	**35.000**	**35.000**	**35.000**	**35.000**	**35.000**
673030 Afvalinzameling bedrijven (incl. campings)	**4.324**	**5.400**	**5.400**	**5.400**	**5.400**	**5.400**
673040 Afvalinzameling glas	**10.780**	**10.500**	**10.500**	**10.500**	**10.500**	**10.500**
674010 Ongediertebestrijding	**1.970**	**600**	**600**	**600**	**600**	**600**
Totaal Baten	**160.191**	**153.500**	**154.460**	**155.284**	**155.284**	**155.284**
Gerealiseerd resultaat	**-1.713.035**	**-1.738.395**	**-1.777.571**	**-1.857.464**	**-1.764.671**	**-1.745.018**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Afvalstoffenverordening Gemeente Ameland (2010).

Ruimtelijke ordening

Wat willen we bereiken?

We willen een aantrekkelijke, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving waarin wonen, werken en leven goed is geregeld. We beoordelen ruimtelijke ontwikkelingen zorgvuldig en zorgen daarmee voor behoud van wat goed is en voor voldoende ruimte voor maatschappelijke opgaven zoals voldoende woningen, energietransitie en klimaatadaptatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitwerken kader omgevingskwaliteit als opvolger van de Welstandsnota;
- Afronding en definitieve vaststelling omgevingsvisie;
- Verder werken aan de opbouw van het omgevingsplan;
- Aanwijzen panden als karakteristiek of gemeentelijk monument en eigenaren financieel ondersteunen;
- Betere uitvoering van het VTH-beleid en -jaarprogramma door ondersteuning handhavers met handhavingsjurist en samenwerking met andere gemeenten op gebied van BOA's.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
681000 Omgevings-/Bestemmingsplannen, ontwikkeling	**226.327**	**274.531**	**165.925**	**165.925**	**165.925**	**165.925**
681005 Omgevings-/Bestemmingsplannen, wijz. op verzoek	**18.827**	**82.391**	**7.954**	**7.954**	**7.954**	**7.954**
682000 Plan Nes Kwekerij (Nes-Oost / de Tuun)	**14.014**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682001 Plan Buren Paasduinweg	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682002 Plan Nes Miedeweg/Polderweg	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682003 Plan Nes Binnendieken	**1.201**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682004 Plan Ballum Smitteweg	**-37.895**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682006 Plan Hollum Trapweg	**-12.664**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682016 Plan Ballum De Stringen Noord	**527.908**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682090 Grondexploitaties	**583**	**2.552**	**0**	**0**	**0**	**0**
683000 Welstandstoezicht	**54.440**	**40.000**	**40.000**	**40.000**	**40.000**	**40.000**
683010 Omgevingsvergunningen	**300.169**	**306.908**	**33.527**	**34.137**	**33.377**	**32.567**
683025 Uitvoering Huisvestingswet	**4.058**	**2.836**	**3.038**	**3.038**	**3.038**	**3.038**
683035 Monumentenzorg	**2.593**	**28.918**	**3.500**	**3.500**	**3.500**	**3.500**

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
683040 Basisregistraties Adressen en Gebouwen	**53.183**	**35.734**	**29.165**	**29.165**	**29.165**	**29.165**
683045 Stads- en dorpsvernieuwing	**34.571**	**32.452**	**101.583**	**102.411**	**102.411**	**102.411**
Totaal Lasten	**1.187.316**	**806.322**	**384.692**	**386.130**	**385.370**	**384.560**
Baten						
681000 Omgevings-/Bestemmingsplannen, ontwikkeling	**0**	**-5.000**	**-5.000**	**-5.000**	**-5.000**	**-5.000**
681005 Omgevings-/Bestemmingsplannen, wijz. op verzoek	**1.170**	**68.634**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
682000 Plan Nes Kwekerij (Nes-Oost / de Tuun)	**7.795**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682003 Plan Nes Binnendieken	**1.201**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682004 Plan Ballum Smitteweg	**-207**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682006 Plan Hollum Trapweg	**15.354**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
682016 Plan Ballum De Stringen Noord	**234.484**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
683025 Uitvoering Huisvestingswet	**2.032**	**2.000**	**2.000**	**2.000**	**2.000**	**2.000**
Totaal Baten	**261.830**	**65.634**	**2.000**	**2.000**	**2.000**	**2.000**
Gerealiseerd resultaat	**-925.486**	**-740.688**	**-382.692**	**-384.130**	**-383.370**	**-382.560**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Structuurvisie (2011) (wordt momenteel omgezet naar Omgevingsvisie);

Het omgevingsplan gemeente Ameland (2024), waar de volgende bestemmingsplannen en beheers-verordeningen onder vallen:

- Bestemmingsplan recreatieterreinen Hollum (2012);
- Bestemmingsplan Hollum (2009);
- Bestemmingsplan Ballum (2012);
- Bestemmingsplan Roosdunen (2006);
- Bestemmingsplan Nes (2014);
- Bestemmingsplan recreatieterrein Nes-Buren 2019 (2020);
- Bestemmingsplan Recreatieterreinen Buren (2015);
- Bestemmingsplan Buren (2015);
- Beheersverordening Waddenzee en Noordzee (2013);
- Beheersverordening Havens Nes en Ballumerbocht (2013);
- Beheersverordening Recreatieterrein Buren (2013);
- Beheersverordening Strandweg Nes (2013);
- Beheersverordening Buitengebied (2013);
- Bestemmingsplan Buitengebied (2024);

Andere verordeningen

- Exploitatieverordening gemeente Ameland (2014);
- Erfgoedverordening gemeente Ameland (2016);
- Verordening naamgeving en nummering (adressen) (2010);
- Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht (2024);
- Verordening nadeelcompensatie (2024);
- Verordening werkzaamheden kabels en leidingen (2026);
- Verordening werkzaamheden telecommunicatiekabels Ameland (2026);

Beleid

- Welstandsnota (2016) en aanvullende welstandscriteria bijlage 7 en 8 Welstandsnota 2016 (2023);
- Beleidsnotitie bedrijfswoningen en personeelshuisvesting (2017);
- Strandnota (2016);
- Beleidsregels Verblijfsrecreatie (2023);
- Delegatiebesluit omgevingsplan (2024);
- Aanwijzingsbesluit adviesrecht gemeenteraad en verplichte participatie bij afwijken van het omgevingsplan (2024).

Programma 5 Economie

Ameland onderneemt, voor blijvend profijt en leefbaarheid

Toerisme en de overige economische sectoren zijn van levensbelang voor de Amelander economie en leefbaarheid. Ameland wordt elk jaar druk bezocht door toeristen. Deze zorgen grotendeels voor de inkomsten van de burgers en bedrijven op Ameland en leveren ook een belangrijke bijdrage aan de baten van de gemeente Ameland. Het is daarom belangrijk dat we duurzame ontwikkeling voor de sectoren blijven stimuleren.

De activiteitengroepen die bij dit programma horen:

- Toerisme
- Overige sectoren

Toerisme

Wat willen we bereiken?

We streven naar een vitale toeristische sector, die via zowel economie als maatschappij zorgt voor een leefbaar eiland (en daar dus niet ten koste van gaat). We streven daarom niet naar meer (maar ook niet minder), maar wel naar beter.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Stap voor stap uitvoeren van het toerismebeleid;
- Onderzoek doen hoe certificering ons kan helpen bij duurzaam toerisme.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
634000 Toerisme	**374.540**	**398.660**	**421.401**	**392.286**	**386.294**	**386.229**
634001 Evenementenmateriaal	**14.851**	**2.000**	**2.000**	**2.000**	**2.000**	**2.000**
Totaal Lasten	**389.391**	**400.660**	**423.401**	**394.286**	**388.294**	**388.229**
Baten						
634000 Toerisme	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
634001 Evenementenmateriaal	**15.679**	**12.000**	**12.000**	**12.000**	**12.000**	**12.000**
Totaal Baten	**15.679**	**12.000**	**12.000**	**12.000**	**12.000**	**12.000**
Gerealiseerd resultaat	**-373.712**	**-388.660**	**-411.401**	**-382.286**	**-376.294**	**-376.229**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Toerismebeleid Ameland, Van meer naar beter (2023);
- Detailhandelsstructuurvisie (2009; wordt vervangen door horeca- en detailhandelsbeleid);
- Evenementenbeleid (2024);
- Horecabeleidsplan (2006; wordt vervangen door horeca- en detailhandelsbeleid).

Overige sectoren

Wat willen we bereiken?

We behouden en ondersteunen de bredere economie en ondersteunen en stimuleren nieuwe activiteiten. Hierbij houden we oog voor onze eigen rol: we zorgen voor de randvoorwaarden en geven ondernemers de ruimte om te ondernemen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In gesprekken inzetten op behoud van zowel landbouwsector als cultuurhistorisch medegebruik;
- Waar mogelijk ondernemers/verenigingen doorverwijzen naar stimuleringsfonds Regio Deal.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
631000 Triple Helix	**500**	**25.000**	**25.000**	**25.000**	**25.000**	**25.000**
631005 Economische Ontwikkeling	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**500**	**25.000**	**25.000**	**25.000**	**25.000**	**25.000**
Baten						
631000 Triple Helix	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Gerealiseerd resultaat	**-500**	**-25.000**	**-25.000**	**-25.000**	**-25.000**	**-25.000**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Economische Visie 2030 (2019);
- Landbouwbeleidsplan (2010);
- Verordening winkeltijden (2016);
- Verordening speelautomatenhallen (2014);
- Verordening precariobelasting (2024).

Programma 6 Duurzaamheid

Een toekomstbestendige en zelfvoorzienende samenleving

Ameland heeft de ambitie om duurzaam zelfvoorzienend te zijn. Hierbij wil Ameland voorloper zijn en blijven op het gebied van de energietransitie door vorm en inhoud te geven aan duurzame energieoplossingen. Ameland heeft de ambitie om in 2035 een toekomstbestendig en betaalbaar aardgasvrij energiesysteem te hebben. Daarbij willen we de bredere duurzaamheidsthema's als circulaire economie, waterverbruik, klimaatadaptatie en partnerschap (vanuit de SDG-goals) meenemen, voor zover dat aansluit bij en past in onze eilander samenleving en economie. Echter wordt de toenemende netcongestie een probleem, wat ook focus nodig heeft.

De activiteitengroep die bij dit programma hoort:

- Energietransitie

Energietransitie

Wat willen we bereiken?

De gemeenteraad stelde in 2019 de duurzame ambitie van Ameland vast: koploper zijn in de energietransitie en vijftien jaar eerder dan de rest van Nederland voldoen aan de landelijke klimaatdoelstellingen voor reductie van de CO2-uitstoot. Ameland heeft de ambitie om in 2035 de energietransitie af te ronden, maar wel met oog voor de realiteit (netcongestie). Inmiddels heeft de raad deze visie vertaald in een programma Duurzaamheid Gemeente Ameland 2023-2026, dat in november 2023 in de gemeenteraad is vastgesteld.

Om de energietransitie te bereiken heeft Ameland met verschillende partners, bedrijven en met inwoners goed overleg. Twee sporen zijn hierbij van belang. Enerzijds het technisch economische spoor (welke concrete projecten en plannen zijn ontwikkeld en wat is er nog nodig?) en anderzijds het sociaal-maatschappelijke spoor (hoe worden de Amelanders maximaal betrokken bij alle activiteiten?). Daarbij werken we veel en intensief met partijen samen. Het doel is een integraal, betaalbaar, toekomstbestendig en slim energiesysteem voor Ameland.
Ameland werkt op verschillende speelvelden aan de energietransitie. Via verbeteringen bij en met de inwoners en gelijktijdig ook via grotere projecten voor het gehele eiland proberen we stappen te zetten naar verminderen van energieverbruik en vergroten van opwek.

Door koppeling van het duurzaamheidsprogramma aan de plannen voor accommodatiebeleid en het complex beheerplan van het GWA willen we de verduurzaming integraal meenemen in het gemeentelijk woning- en gebouwenbeheer.

Naast de energiebesparing willen we ook zuiniger omgaan met ons (drink)water. Kennis van en inzicht in het bestaande zoetwatersysteem op Ameland laat zien dat volledig zelfvoorzienend op gebied van zoet water niet gaat lukken. Het eerder geraamde budget hiervoor laten we vervallen omdat het onderzoek naar het zoetwatersysteem op Ameland door de provincie getrokken en betaald wordt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren het door de gemeenteraad vastgestelde Programma Duurzaamheid 2023-2026 uit en gaan een geactualiseerd Programma Duurzaamheid opstellen;
- We bouwen verder aan de energierotonde in de Ballumerbocht. Het zonnepark is gerealiseerd, de batterij volgt en we zijn begonnen met de voorbereidingen voor het realiseren van een (snel)laadstation voor elektrische voertuigen;
- In overleg met de netbeheerder proberen we de netcongestie op het eiland te verzachten;
- We blijven onze bewoners adviseren in gesprekken en met flyers en nemen ze mee in onze energietransitie;
- Met verschillende rijks- en Europese middelen stellen we subsidieregelingen voor onze inwoners open om energiearmoede tegen te gaan, om isolatiemaatregelen toe te passen en om installatiekosten tegen netcongestie deels te vergoeden;
- Binnen ons warmteproces onderzoeken we verschillende combinaties van warmtebronnen gekoppeld aan warmte- en/of bronnetten. Hierover informeren we onze inwoners voorafgaand aan de voorbereiding van het gemeentelijk Warmteprogramma dat in 2027 vastgesteld moet worden door de gemeenteraad.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
674003 NESSIE	**6.935**	**40.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
674005 Duurzaamheid	**462.662**	**344.603**	**521.935**	**610.976**	**510.830**	**610.677**
674006 IANOS project	**203.145**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
674008 Administratie duurzaamheid derden	**8.031**	**2.836**	**4.557**	**4.557**	**4.557**	**4.557**
674088 Administratie Energiepark	**0**	**2.836**	**3.038**	**3.038**	**3.038**	**3.038**
674089 Administratie Warmtelevering BV	**0**	**20.000**	**21.519**	**21.519**	**21.519**	**21.519**
Totaal Lasten	**680.773**	**410.275**	**551.049**	**640.090**	**539.944**	**639.791**
Baten						
674003 NESSIE	**7.900**	**40.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
674005 Duurzaamheid	**398.275**	**142.476**	**96.666**	**99.566**	**102.553**	**102.553**
674006 IANOS project	**0**	**200.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
674008 Administratie duurzaamheid derden	**4.575**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**	**5.000**
674009 GREEN HYSLAND	**3.594**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**414.344**	**387.476**	**101.666**	**104.566**	**107.553**	**107.553**
Gerealiseerd resultaat	**-266.429**	**-22.799**	**-449.383**	**-535.524**	**-432.391**	**-532.238**

Vastgestelde Beleidsnotities en verordeningen

- Transitievisie warmte “Ameland aardgasvrij” (2021);
- Verordening “Fonds verduurzaming en woningaanpassing Ameland” (2022);
- Visiedocument “Programma Duurzaamheid Ameland 2023-2026” (2023).

Programma 7 Volkshuisvesting

Het behouden en realiseren van voldoende en betaalbare koop- en huurwoningen. Het in stand houden van een professioneel, sociaal en duurzaam Woningbedrijf

De gemeente richt zich op het behouden en waar nodig extra realiseren van voldoende en betaalbare koop- en huurwoningen voor doelgroepen met een binding aan Ameland nu en in de verre toekomst (hoofddoel Woonvisie 2024-2028).

Waarbij het Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland (GWA) zich richt op het aanbieden van betaalbare huurwoningen aan huishoudens met een jaarinkomen tot aan de inkomensgrens voor sociale huisvesting én met een inkomen tussen die inkomensgrens en de grens voor hogere inkomens. Daarmee worden ook woningzoekenden die tussen wal en schip dreigen te belanden vanwege de hoge prijzen voor koopwoningen bediend. Het GWA heeft de afgelopen jaren 43 nieuwe (energiezuinige) sociale huurwoningen aan de woningvoorraad toegevoegd en 44 nieuwe woon-/zorgappartementen op locatie Ambla, waar vanaf begin 2025 zorg wordt geleverd door Kwadrant. Op dit moment zijn er 7 nieuwbouwwoningen in aanbouw. Het GWA zal verder invulling geven aan strategisch voorraadbeheer de komende jaren (kwantiteit, doelgroepen, duurzaamheid) conform de doelstellingen uit Woonvisie 2024-2028 en Programma Duurzaamheid 2023-2026.

Voorwaarde voor alle woningen is: woningzoekenden moeten voldoen aan eisen voor economische en maatschappelijke binding zoals vastgelegd in de Huisvestingsverordening.

De activiteitengroepen die bij dit programma horen:

- Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland
- Volkshuisvestingbeleid

Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland

Wat willen we bereiken?

In de afgelopen jaren zijn ongeveer 50 woningen (inclusief Paasduinweg) en 44 zorgappartementen (Ambla) toegevoegd aan het woonbestand van Gemeentelijk Woonbedrijf Ameland (GWA). Daarnaast zijn in 2026 de meerjarenonderhoudsbegroting en het strategisch complexbeheerplan geactualiseerd. In 2027 staan vooral de uitvoering van activiteiten uit de onderhoudsbegroting en voorbereidingsactiviteiten voor de verduurzamingsopgave op de planning. Beleidsmatig formuleren we beleid voor huur(prijs), verkoop, zelf aangebrachte voorzieningen (aanpassingen aan de woning) en minimaal kwaliteitsniveau van het woningbezit.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering geven aan het strategisch complexbeheerplan;
- Uitvoeren begrote onderhoudsactiviteiten;
- Uitvoeren onderzoeken ter voorbereiding van de verduurzamingsopgave;
- Uitvoering geven aan het actualiseren van het huur(prijs) beleid;
- Uitvoering geven aan het opstellen van verkoopbeleid;
- Uitvoering geven aan het opstellen van zelf aangebrachte voorzieningenbeleid (ZAV-beleid);
- Uitvoering geven aan het opstellen van een minimaal kwaliteitsniveau GWA woningen;
- Uitvoering geven aan de vastgestelde woonvisie en uitvoeringsprogramma 2024 - 2028;
- In verband met toename van het gebruik van scootmobielen en gebrek aan stallingsruimte wordt een collegevoorstel opgesteld voor de realisatie van een inpandige stallingsruimte in 't Noorderlicht.

Wat mag het kosten: Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
683050 Woningbedrijf Ameland	**2.177.228**	**3.699.812**	**3.597.124**	**3.480.604**	**3.488.074**	**3.392.918**
683051 Woningbedrijf Ameland - Ambla	**80.691**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**2.257.919**	**3.699.812**	**3.597.124**	**3.480.604**	**3.488.074**	**3.392.918**
Baten						
683050 Woningbedrijf Ameland	**2.866.947**	**3.347.173**	**3.072.529**	**3.134.172**	**3.198.487**	**3.265.552**
683051 Woningbedrijf Ameland - Ambla	**80.402**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Baten	**2.947.349**	**3.347.173**	**3.072.529**	**3.134.172**	**3.198.487**	**3.265.552**
Gerealiseerd resultaat	**689.431**	**-352.639**	**-524.595**	**-346.432**	**-289.587**	**-127.366**

Vastgestelde Beleidsnotities en verordeningen

- Meerjarenonderhoudsplan GWA 2026-2050;
- Meerjarenonderhoudsplan Ambla 2025-2034;
- Strategisch Voorraad Beleid 2017 (wordt in 2026 geactualiseerd);
- Huisvestingsverordening gemeente Ameland 2023;
- Woonvisie Ameland 2024-2028.

Volkshuisvestingbeleid

Wat willen we bereiken?

Het behouden en waar nodig extra realiseren van voldoende en betaalbare koop- en huurwoningen (sociaal- en middenhuur) voor doelgroepen met een binding aan Ameland nu en in de verre toekomst.

Beleidsmatig wordt een woonbehoefteonderzoek gestart en wordt nagedacht over de toekomstige verplichting voor opstelling van een Volkshuisvestingsprogramma.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Vanuit de aangenomen wet "Versterking regie op de volkshuisvesting" dient ter vervanging van de woonvisie een volkshuisvestingsprogramma opgesteld te worden in 2027;
- Uitvoeren van woonbehoefteonderzoek voor de ontwikkeling van nieuwbouwwoningen;
- De herziene Huisvestingsverordening (inclusief urgentieverordening) en nieuwe leegstandverordening worden naar verwachting begin 2027 aan de raad voorgelegd. Door de in de wet regie op de volkshuisvesting en aangenomen novelles zijn er aanpassingen nodig in de urgentieverordening en dient op provinciaal niveau afstemming plaats te vinden;
- De kaders voor beleid personeelshuisvesting zijn opgenomen in de Woonvisie. Er wordt gewerkt aan beleid voor personeelshuisvesting. Hiernaast loopt een Waddenbreed onderzoek naar piekhuisvesting vanuit de RegioDeal;
- Verlenen van zowel Startersleningen als Stimuleringsleningen (duurzaamheid en wmo) via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SvN);
- Realiseren van de woningbouwopgave uit de Woonvisie.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
683046 Beleid volkshuisvesting	**89.233**	**83.215**	**150.481**	**94.481**	**94.481**	**94.481**
Totaal Lasten	**89.233**	**83.215**	**150.481**	**94.481**	**94.481**	**94.481**
Gerealiseerd resultaat	**-89.233**	**-83.215**	**-150.481**	**-94.481**	**-94.481**	**-94.481**

Vastgestelde beleidsnotities en verordeningen

- Huisvestingsverordening 2023;
- Woonvisie Ameland 2024-2028;
- Beleidsnotitie bedrijfswoningen en personeelshuisvesting (2017).

Overhead

Algemeen

Op grond van artikel 8 BBV is in de programmabegroting een apart overzicht opgenomen van de kosten van overhead. In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Dit betekent dat alle bedrijfskosten die direct verbonden zijn aan activiteiten, gericht op de externe klant, bij het betreffende taakveld worden geregistreerd.
Onder overhead worden alle kosten verstaan die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten worden centraal begroot en verantwoord op het overzicht "Overhead", via het voorgeschreven taakveld 0.4 Overhead.
In de notitie Overhead van de Commissie BBV wordt nader toegelicht welke kosten tot overhead behoren. In ieder geval gaat het om de kosten van leidinggevenden aan het primaire proces, financiën, personeel en organisatie, juridische zaken, automatisering, facilitaire zaken, huisvesting en archief.

Gemeente Ameland

In onderstaande tabel zijn de begrote kosten van overhead van onze gemeente aangegeven, evenals de totale kosten volgens deze meerjarenbegroting. Voor de eventuele berekening van tarieven, de toerekening van overhead aan specifieke activiteiten en de analyse van de mate van kostendekkendheid van bepaalde opbrengsten (zoals leges, rioolrechten en reinigingsheffingen) wordt de overhead berekend als een opslagpercentage over de voor die activiteit geraamde kosten. Een uitzondering op deze systematiek vormt het Gemeentelijk Woningbedrijf, waaraan een genormeerd bedrag wordt toegerekend.

In de berekening zijn de totale kosten over 2026 en volgende jaren gecorrigeerd voor incidentele posten. Voor een toelichting op incidentele posten verwijzen wij naar 'Overzicht van structurele en incidentele baten en lasten' als onderdeel van de Financiële begroting.

Tabel overhead en toerekening					
		2027	**2028**	**2029**	**2030**
	Overhead, ondersteuning organisatie				
6.004.00	Bestuursondersteuning college	3.975.254	4.002.428	4.019.758	4.035.446
6.004.05	Automatisering	1.080.223	1.006.106	1.006.106	1.006.106
6.004.10	Personeelszaken	388.000	393.000	398.000	398.000
6.004.15	Huisvesting binnendienst	370.796	359.342	346.909	336.177
6.004.20	Huisvesting buitendienst	316.400	312.986	320.073	312.436
6.004.25	Ondersteunende activiteiten raad	70.004	70.004	70.004	70.004
6.004.30	Representatie	15.000	15.000	15.000	15.000
6.004.35	Communicatie	25.000	25.000	25.000	25.000
	Subtotaal overhead	**6.240.677**	**6.183.867**	**6.200.850**	**6.198.169**
	Genormeerde toerekening GWA	-174.082	-176.693	-179.343	-182.033
	Totaal nog toe te rekenen overhead	**6.066.595**	**6.007.174**	**6.021.507**	**6.016.136**
	Totale kosten begrotingsjaar	34.040.371	33.973.537	34.250.329	35.263.772
	Correctie voor incidentele zaken	-3.038.712	-2.275.576	-2.178.812	-2.477.117
	Correctie voor overhead (zelf te verdelen)	-6.240.677	-6.183.867	-6.200.850	-6.198.169
	Correctie voor GWA (al genormeerd verwerkt)	-3.597.124	-3.480.604	-3.488.074	-3.392.918
	Totale kosten om overhead over te verdelen	**21.163.858**	**22.033.490**	**22.382.594**	**23.195.568**
	Percentage overhead, als deel overige kosten	**28,66%**	**27,26%**	**26,90%**	**25,94%**

Dekkingsmiddelen

Algemeen

Voor de uitvoering van de programma's die de gemeenteraad heeft vastgesteld, zijn financiële middelen nodig. Deze dekkingsmiddelen worden gevormd door rijksbijdragen, eigen gemeentelijke belastingen en retributies, huren, pachten en dergelijke.

Voor rijksmiddelen als de zogenaamde algemene uitkering uit het gemeentefonds en gemeentelijke belastingen gelden geen specifieke bestedingsdoelen.
Voor retributies (leges en dergelijke heffingen) geldt dat baten niet hoger mogen zijn dan de bijbehorende lasten.

De gemeenteraad heeft geen invloed op het gemeentefonds. De gemeenteraad kan wel invloed uitoefenen op de hoogte van de lokale heffingen, zoals bedoeld in paragraaf 1, Lokale heffingen.

De activiteitengroepen die bij dit programma horen:

- Gemeentefonds
- Belastingen
- Retributies
- Huren en pachten
- Overige inkomsten en uitgaven

Gemeentefonds

Gemeentefonds

De Rijksoverheid keert via het gemeentefonds geld uit aan Nederlandse gemeenten. In deze begroting is de meicirculaire 2026 verwerkt. Het gemeentefonds bestaat uit verschillende uitkeringscomponenten; de algemene uitkering, decentralisatie uitkeringen, integratie-uitkeringen (waaronder die voor sociaal domein) en de artikel 12-uitkering.

De algemene uitkering is één van de belangrijkste bekostigingsinstrumenten van de gemeente Ameland. Het ontvangen geld komt ten goede aan de algemene middelen, waardoor het geld, met inachtneming van wet- en regelgeving, naar eigen inzicht kan worden besteed.

Gemeente Ameland ontvangt geen artikel 12-uitkering. De artikel 12-uitkering wordt, op verzoek van gemeenten met grote financiële problemen, uitgekeerd door de Rijksoverheid. Om de uitkeringen te ontvangen dienen de gemeenten aan diverse voorwaarden te voldoen. Zo leveren gemeenten met een artikel 12-uitkering (een deel van) hun zelfstandigheid in. Daarnaast dienen de eigen inkomsten, via belastingverhoging, te worden gemaximeerd.

Wat mag het kosten: Gemeentefonds

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Baten						
600700 Uitkeringen gemeentefonds	**12.355.561**	**12.458.588**	**13.007.791**	**12.367.620**	**12.248.040**	**12.485.147**
Totaal Baten	**12.355.561**	**12.458.588**	**13.007.791**	**12.367.620**	**12.248.040**	**12.485.147**
Gerealiseerd resultaat	**12.355.561**	**12.458.588**	**13.007.791**	**12.367.620**	**12.248.040**	**12.485.147**

Belastingen

Belastingen

Gemeenten mogen belastingen heffen die zijn genoemd in de Gemeentewet. Zo heft gemeente Ameland onder meer onroerende zaak-, toeristen- en forensenbelasting.

De gemeenteraad stelt jaarlijks de tarieven van de gemeentelijke belastingen vast door het vaststellen van belastingverordeningen.

In de kadernota 2026 heeft de gemeenteraad ingestemd met verhoging van meerdere belastingen. De meeropbrengsten van deze voorgestelde verhogingen zijn verwerkt in deze meerjarenbegroting.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
606100 Heffing/invordering OZB woningen	**142.664**	**104.967**	**93.045**	**93.045**	**93.045**	**93.045**
606200 Heffing/invordering OZB niet woningen	**21.535**	**47.352**	**48.158**	**48.158**	**48.158**	**48.158**
634005 Heffing/invordering toeristen- en forensenbelastin	**51.450**	**47.662**	**47.307**	**47.307**	**47.307**	**47.307**
Totaal Lasten	**215.649**	**199.981**	**188.510**	**188.510**	**188.510**	**188.510**
Baten						
606105 Onroerende-zaakbelasting eigenaren woningen	**1.094.761**	**1.130.734**	**1.164.656**	**1.193.773**	**1.193.773**	**1.193.773**
606205 Onroerende-zaakbelasting eigenaren niet woningen	**307.098**	**313.455**	**322.859**	**330.930**	**330.930**	**330.930**
606210 Onroerende-zaakbelasting gebruikers niet woningen	**226.332**	**226.995**	**233.805**	**239.650**	**239.650**	**239.650**
606400 Precariobelasting	**41.381**	**38.500**	**38.500**	**38.500**	**38.500**	**38.500**
634005 Heffing/invordering toeristen- en forensenbelastin	**642**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
634010 Toeristenbelasting op het bootkaartje	**1.226.045**	**1.245.000**	**1.269.900**	**1.295.298**	**1.295.298**	**1.295.298**
634015 Toeristenbelasting passantenhaven	**38.140**	**40.000**	**40.800**	**41.616**	**41.616**	**41.616**
634020 Toeristenbelasting vliegveld	**4.015**	**4.000**	**4.080**	**4.162**	**4.162**	**4.162**
634030 Toeristenbelasting hotels/pensions nachtregister	**455.182**	**430.000**	**438.600**	**447.372**	**447.372**	**447.372**

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
634035 Toeristenbelasting vakantieonderkomens forfaitair	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
634040 Toeristenbelasting vakantieonderkomens nachtregist	**1.787.856**	**1.650.000**	**1.683.000**	**1.716.660**	**1.716.660**	**1.716.660**
634045 TB mobiele onderkomens met vaste standplaats	**88.855**	**100.000**	**102.000**	**104.040**	**104.040**	**104.040**
634050 TB mobiele onderkomens seizoenplaats	**67.175**	**65.000**	**66.300**	**67.626**	**67.626**	**67.626**
634055 TB mobiele onderkomens (tenten)	**211.305**	**175.000**	**178.500**	**182.070**	**182.070**	**182.070**
634065 TB kamerverhuur nachtregister	**6.255**	**6.000**	**6.120**	**6.242**	**6.242**	**6.242**
634075 TB kampeerboerderijen nachtregister	**414.254**	**400.554**	**408.565**	**416.736**	**416.736**	**416.736**
634080 Forensenbelasting	**2.156.890**	**2.190.000**	**2.190.000**	**2.190.000**	**2.190.000**	**2.190.000**
Totaal Baten	**8.126.185**	**8.015.239**	**8.147.685**	**8.274.676**	**8.274.676**	**8.274.676**
Gerealiseerd resultaat	**7.910.536**	**7.815.257**	**7.959.175**	**8.086.166**	**8.086.166**	**8.086.166**

Retributies

Retributies

Gemeenten mogen retributies heffen die zijn genoemd in de Gemeentewet. Zo heft gemeente Ameland onder andere reinigingsrechten en leges.

Wettelijk is bepaald dat de baten ten gevolge van de heffing van retributies de lasten niet mogen overstijgen.

In de kadernota 2026 heeft de gemeenteraad ingestemd met verhoging van meerdere retributies. De meeropbrengsten van deze voorgestelde verhogingen zijn verwerkt in deze meerjarenbegroting.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
624005 Veerdam (baten)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
624015 Losstoep Ballumerbocht (Baten)	**2.360**	**14.296**	**4.382**	**4.469**	**4.559**	**8.613**
683015 Leges omgevingsvergunningen	**0**	**0**	**262.240**	**262.240**	**262.240**	**262.240**
Totaal Lasten	**2.360**	**14.296**	**266.622**	**266.709**	**266.799**	**270.853**
Baten						
612005 Vergunningen horeca, APV en kansspelen (baten)	**23.769**	**25.000**	**25.750**	**26.394**	**26.394**	**26.394**
621040 Vliegveld (baten)	**48.215**	**50.100**	**51.600**	**52.888**	**52.888**	**52.888**
623005 Passantenhaven (baten)	**65.883**	**65.125**	**65.125**	**65.125**	**65.125**	**65.125**
624005 Veerdam (baten)	**11.902**	**12.000**	**12.270**	**12.502**	**12.502**	**12.502**
624015 Losstoep Ballumerbocht (Baten)	**130**	**150**	**150**	**150**	**150**	**150**
672005 Rioolheffing gecombineerd	**835.013**	**860.000**	**860.000**	**860.000**	**860.000**	**860.000**
673045 Afvalstoffenheffing dorpen en vakantieonderkomens	**1.031.948**	**1.028.000**	**1.028.000**	**1.028.000**	**1.028.000**	**1.028.000**
673050 Afvalstoffenheffing vakantieonderkomens	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
673055 Reinigingsrechten bedrijven (incl. campings)	**415.529**	**414.250**	**414.250**	**414.250**	**414.250**	**414.250**
673060 Reinigingsrechten campings	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
675005 Begraafplaatsrechten	**73.236**	**60.000**	**61.800**	**63.345**	**63.345**	**63.345**
683005 Leges i.v.m. welstandstoezicht	**40.821**	**40.000**	**40.000**	**40.000**	**40.000**	**40.000**
683015 Leges omgevingsvergunningen	**202.368**	**220.000**	**226.600**	**232.265**	**232.265**	**232.265**
Totaal Baten	**2.748.813**	**2.774.625**	**2.785.545**	**2.794.918**	**2.794.918**	**2.794.918**
Gerealiseerd resultaat	**2.746.454**	**2.760.329**	**2.518.923**	**2.528.209**	**2.528.119**	**2.524.065**

Huren en pachten

Huren en pachten

Gemeente Ameland verpacht of verhuurt diverse eigendommen, waarbij de rechten en plichten zijn vastgelegd in privaatrechtelijke overeenkomsten.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
633005 Eigendommen (baten)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
652015 Groene sportvelden en terreinen (baten)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal Lasten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Baten						
633005 Eigendommen (baten)	**49.736**	**45.000**	**45.000**	**45.000**	**45.000**	**45.000**
633015 Exploitatie landerijen/gronden (baten)	**55.238**	**65.638**	**65.638**	**65.638**	**65.638**	**65.638**
652005 Accommodaties sport (baten)	**71.790**	**109.800**	**109.800**	**109.800**	**109.800**	**109.800**
652015 Groene sportvelden en terreinen (baten)	**9.111**	**6.000**	**6.000**	**6.000**	**6.000**	**6.000**
654010 Musea (incl. molens en vuurtoren) baten	**68.293**	**66.000**	**66.000**	**66.000**	**66.000**	**66.000**
Totaal Baten	**254.168**	**292.438**	**292.438**	**292.438**	**292.438**	**292.438**
Gerealiseerd resultaat	**254.168**	**292.438**	**292.438**	**292.438**	**292.438**	**292.438**

Overige inkomsten en uitgaven

Overige inkomsten en uitgaven

Het gaat hier om posten die niet bij andere Activiteitengroepen kunnen worden ingedeeld.

Wat mag het kosten

Exploitatie	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Primaire begroting 2027 (2027)	Primaire begroting 2027 (2028)	Primaire begroting 2027 (2029)	Primaire begroting 2027 (2030)
Lasten						
524000 Materiaal/materieel	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
600500 Nutsbedrijven	**-12.854**	**7.600**	**7.600**	**7.600**	**7.600**	**7.600**
600505 Overige financiële middelen	**201**	**201**	**201**	**201**	**201**	**201**
600510 Geldleningen en uitzettingen langer of gelijk aan	**8.594**	**5.968**	**5.698**	**8.565**	**7.885**	**6.054**
600599 Rente	**-452.214**	**-207.881**	**-68.020**	**-99.905**	**-60.418**	**157.098**
600800 Onvoorziene lasten en baten	**286.858**	**247.500**	**822.500**	**822.500**	**922.500**	**697.500**
600805 Saldi van kostenplaatsen	**0**	**187.008**	**-20.114**	**265.017**	**501.341**	**744.755**
600900 Vennootschapsbelasting	**44.351**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
601100 Saldo baten en lasten na bestemming	**0**	**472.816**	**575.198**	**-325.765**	**-806.295**	**-1.376.790**
Totaal Lasten	**-125.063**	**713.213**	**1.323.063**	**678.212**	**572.814**	**236.417**
Baten						
600500 Nutsbedrijven	**50.679**	**70.000**	**30.000**	**30.000**	**30.000**	**30.000**
600505 Overige financiële middelen	**7.831**	**7.000**	**7.000**	**7.000**	**7.000**	**7.000**
600599 Rente	**6.331**	**6.000**	**6.000**	**3.500**	**3.000**	**3.000**
600800 Onvoorziene lasten en baten	**79.650**	**10.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
633025 Destructie	**26.464**	**25.500**	**25.500**	**25.500**	**25.500**	**25.500**
664010 Sociale werkvoorziening	**80.704**	**98.500**	**98.500**	**98.500**	**98.500**	**98.500**
Totaal Baten	**251.659**	**217.000**	**167.000**	**164.500**	**164.000**	**164.000**
Onttrekkingen						
601000 Mutatie reserves	**8.844.424**	**5.028.733**	**3.452.889**	**2.798.700**	**2.647.741**	**2.786.516**
Totaal Onttrekkingen	**8.844.424**	**5.028.733**	**3.452.889**	**2.798.700**	**2.647.741**	**2.786.516**
Stortingen						
601000 Mutatie reserves	**2.545.345**	**2.276.800**	**2.023.800**	**2.023.800**	**2.023.800**	**2.023.800**
Totaal Stortingen	**2.545.345**	**2.276.800**	**2.023.800**	**2.023.800**	**2.023.800**	**2.023.800**
Gerealiseerd resultaat	**6.675.800**	**2.255.721**	**273.026**	**261.188**	**215.127**	**690.300**

Paragrafen

In de paragrafen worden de beleidslijnen met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen vastgelegd

Een aantal paragrafen is verplicht voorgeschreven door het ministerie van Binnenlandse Zaken. Voor deze paragrafen van de programmabegroting gelden de bepalingen van artikel 9 tot en met 16 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Inhoudelijk moeten de paragrafen voldoen aan de kwaliteitseisen die genoemde artikelen stellen.

Over deze paragrafen, als onderdeel van de programmabegroting, kan nog het volgende worden gesteld.

De raad oefent zijn budgetrecht uit door het autoriseren van de (totaal)bedragen per activiteitengroep. De raad stelt de overige onderdelen van de begroting vast zoals de paragrafen. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de programma's vanuit een bepaald onderwerp, zoals voor 'onderhoud kapitaalgoederen' en 'grondbeleid'. In de paragrafen kunnen bedragen worden genoemd. De paragrafen worden niet apart geautoriseerd, zoals dat bij de activiteitengroepen het geval is. Bedragen die in de paragrafen zijn vermeld zijn al via de activiteitengroepen geautoriseerd. Vanzelfsprekend dienen de desbetreffende bedragen in de activiteitengroepen en de paragrafen op elkaar aan te sluiten.

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

Gemeentelijke belastingen en retributies worden geheven op basis van door de gemeenteraad vastgestelde belastingverordeningen. Dit hoofdstuk geeft een beeld van tariefontwikkelingen, lokale lastendruk, kwijtscheldingsbeleid en dergelijke.

Tariefontwikkeling

De stijgingspercentages voor de diverse heffingen zoals die zijn verwerkt in deze begroting zijn:

Tariefontwikkeling diverse heffingen (%)					
	2026	2027	2028	2029	2030
Ozb gebruikers	2,0	3,0	2,5	0,0	0,0
Ozb eigenaren	2,0	3,0	2,5	0,0	0,0
Forensenbelasting	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toeristenbelasting	2,0	2,88	2,80	0,0	0,0
Rioolheffing	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Afvalstoffenheffing	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reinigingsrechten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Leges	0,0	3,0	2,5	0,0	0,0
Precariobelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijkbezorgings- en grafrechten	0,0	3,0	2,5	0,0	0,0
Luchthavengelden	0,0	3,0	2,5	0,0	0,0

Te onderscheiden heffingen

Onroerende zaakbelastingen

Onder de naam ‘onroerendezaakbelastingen’ worden voor de binnen de gemeente gelegen onroerende zaken twee directe belastingen geheven:

- Een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak (niet zijnde een woning) al dan niet krachtens eigendom, bezit, met beperkt recht of persoonlijk recht gebruikt;
- Een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft vanwege eigendom, bezit of beperkt recht.

Op basis van de Wet Waardering Onroerende Zaken wordt van elke individuele onroerende zaak de waarde vastgesteld, waarna het te betalen bedrag aan belasting wordt berekend en via een aanslag aan de belastingplichtige opgelegd.

Voor 2027 worden de volgende opbrengsten begroot:

Opbrengsten onroerendezaakbelastingen	
	2027
Gebruikers niet woningen	233.805
Eigenaren woningen	1.164.656
Eigenaren niet woningen	322.859
	1.721.320

Forensenbelasting

Deze belasting wordt geheven van natuurlijke personen, die zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, hier meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zichzelf of voor hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden.

Voor 2027 worden de volgende opbrengsten begroot:

Opbrengst forensenbelasting	
	2027
Forensenbelasting	2.190.000
	2.190.000

Toeristenbelasting

Deze belasting wordt geheven van personen die niet als ingezetene in de basisregistratie personen (BRP) staan ingeschreven. Belast wordt het verblijf houden binnen de gemeente al dan niet gevolgd door een overnachting. Degene die gelegenheid biedt tot het houden van verblijf wordt als belastingplichtige aangemerkt. Het tarief voor 2027 bedraagt € 2,14 per persoon per dag.

Voor 2027 worden de volgende opbrengsten begroot:

Opbrengsten toeristenbelasting	
	2027
Bootkaartjes	1.269.900
Passantenhaven	40.800
Vliegveld	4.080
Hotels/pensions	438.600
Vakantieonderkomens	1.683.000
Mobiele onderkomens	346.800
Kamerverhuur	6.120
Kampeerboerderijen	408.565
	4.197.865

Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven ter bestrijding van kosten die zijn verbonden aan de door de gemeente te verrichten waterzorgplichten. Belastingplichtig zijn diegenen die een eigendom naar omstandigheden beoordeeld al dan niet krachtens eigendom, bezit of beperkt recht gebruiken.

Voor 2027 worden de volgende opbrengsten begroot:

Opbrengsten rioolheffing	
	2027
Vastrecht	595.000
Variabel recht (waterverbruik)	265.000
	860.000

De kostendekkendheid van rioolrechten geeft het volgende beeld:

Kostendekkendheid rioolheffing				
	Taakveld	**Omschrijving taakveld**		
Kosten	7.2	Riolering	626.188	
Opbrengsten excl heffingen			16.000	
Netto kosten taakveld			**610.188**	
Overhead	28,66%		174.910	
BTW			101.591	
Toe te rekenen kosten			**276.501**	
Totale kosten				**886.689**
Opbrengsten heffingen				**860.000**
Mutatie egalisatievoorziening				**26.000**
Dekkingspercentage				**99,92%**

De begrote baten en lasten voor de activiteit riolering zijn gebaseerd op het Gemeentelijk Rioleringplan (GRP). Het saldo van de begrote baten en lasten van de activiteit riolering wordt toegevoegd aan de egalisatievoorziening riolering. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt de toevoeging of onttrekking aan deze voorziening zodanig berekend, dat het kostendekkingspercentage uitkomt op de maximale en gewenste 100%.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

De afvalstoffenheffing wordt geheven voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De tarieven in 2027 blijven gelijk ten opzichte van 2026.
Reinigingsrechten worden geheven van bedrijven. De tarieven reinigingsrechten in 2027 blijven gelijk aan 2026.

Voor 2027 worden de volgende opbrengsten begroot:

Opbrengsten i.v.m. reiniging	
	2027
Afvalstoffenheffing dorpen en vak. onderkomens	1.028.000
Reinigingsrechten bedrijven (incl. campings)	424.750
	1.452.750

In deze begroting is de kostendekkendheid van afvalstoffenheffing en reinigingsrechten gezamenlijk berekend.

Voor de kostendekkendheid van afvalstoffenheffing en reinigingsrechten geldt het volgende overzicht:

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en reinigingsrechten				
	Taakveld	**Omschrijving taakveld**		
Kosten	7.3	Afval	1.439.171	
Opbrengsten excl heffingen			153.860	
Netto kosten taakveld			**1.285.311**	
Overhead	28,66%		368.433	
BTW			132.164	
Toe te rekenen kosten			**500.597**	
Totale kosten				**1.785.908**
Opbrengsten heffingen				**1.442.250**
Dekkingspercentage				**80,8%**

Leges

Onder de naam ‘leges’ worden een aantal verschillende retributies geheven voor het genot van, door of vanwege de gemeente verstrekte diensten.

Voor 2027 wordt de volgende opbrengst begroot:

Opbrengst leges	
	2027
Leges, hoofdstuk 1	85.490
Leges, hoofdstuk 2	226.600
Leges, hoofdstuk 3	25.750
	337.840

De kostendekkendheid van de leges geven het volgende beeld.

Kostendekkendheid leges				
	Taakveld	**Omschrijving taakveld**		
Hoofdstuk 1 legesverordening				
Kosten	0.2	Burgerzaken	133.490	
Overhead	28,66%		38.265	
Totale kosten			**171.754**	
Opbrengsten heffingen	0.2	Burgerzaken	59.740	
Dekkingspercentage				**35%**
Hoofdstuk 2 legesverordening				
Kosten	8.3	Wonen en bouwen	265.630	
Overhead	28,66%		76.142	
Totale kosten			**341.772**	
Opbrengsten heffingen	8.3	Wonen en bouwen	226.600	
Dekkingspercentage				**66%**
Hoofdstuk 3 legesverordening				
Kosten	1.2	Openbare orde en veiligheid	97.635	
Overhead	28,66%		27.987	
Totale kosten			**125.623**	
Opbrengsten heffingen	1.2	Openbare orde en veiligheid	25.750	
Dekkingspercentage				**20%**

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven van bedrijven voor het hebben van terrassen en/of uitstallingen op openbare gemeentegrond.

Voor 2027 wordt de volgende opbrengst begroot:

Opbrengst precariobelasting	
	2027
Precariobelasting	38.500
	38.500

Lijkbezorgings- en grafrechten

Lijkbezorgings- en grafrechten (begraafrechten) worden geheven voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten op alle begraafplaatsen op Ameland.

Voor 2027 wordt de volgende opbrengst begroot:

Opbrengst lijkbezorgingsrechten	
	2027
Lijkbezorgingsrechten	61.800
	61.800

De kostendekkendheid van lijkbezorgings- en grafrechten geeft het volgende beeld:

Kostendekkendheid lijkbezorgings- en grafrechten				
	Taakveld	**Omschrijving taakveld**		
Kosten	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	143.982	
Opbrengsten excl heffingen			100	
Netto kosten taakveld			**143.882**	
Toe te rekenen overhead	28,66%		41.244	
Totale kosten			**185.125**	
Opbrengsten heffingen			61.800	
Dekkingspercentage				**33%**

Luchthavengelden

Luchthavengelden worden geheven voor het gebruik van het luchtvaartterrein in Ballum door luchtvaartuigen.

Voor 2027 wordt de volgende opbrengst begroot:

Opbrengst landingsgelden	
	2027
Landingsgelden	51.500
	51.500

De kostendekkendheid van de luchthavengelden geeft het volgende beeld:

Kostendekkendheid landingsgelden				
	Taakveld	**Omschrijving taakveld**		
	2.1	Verkeer en vervoer		
Kosten			237.100	
Opbrengsten excl heffingen			90.100	
Netto kosten taakveld			**147.000**	
Overhead	28,00%		41.160	
BTW				
Toe te rekenen kosten			**41.160**	
Totale kosten				**188.160**
Opbrengsten heffingen				**51.500**
Dekkingspercentage				**27,4%**

Lokale lastendruk

De onderstaande tabel geeft een indruk van de lokale lasten voor enkele ‘gemiddelde huishoudens’:

Lokale lastendruk	2026	2027
Een meerpersoonshuishouden met eigen woning (€ 380.000,00) en een waterverbruik van 125 m³		
OZB - eigenaren	237,50	244,63
Afvalstoffenheffing	238,67	238,67
Rioolheffing vastrecht	115,60	115,60
Rioolheffing variabel	62,50	62,50
	654,27	**661,40**
Een eenpersoonshuishouden met eigen woning (€ 300.000,00) en een waterverbruik van 50 m³		
OZB - eigenaren	187,50	193,13
Afvalstoffenheffing	181,67	181,67
Rioolheffing vastrecht	115,60	115,60
Rioolheffing variabel	25,00	25,00
	509,77	**515,40**
Een meerpersoonshuishouden met huurwoning en een waterverbruik van 125 m³		
Afvalstoffenheffing	238,67	238,67
Rioolheffing vastrecht	115,60	115,60
Rioolheffing variabel	62,50	62,50
	416,77	**416,77**
Een eenpersoonshuishouden met huurwoning en een waterverbruik van 50 m³		
Afvalstoffenheffing	181,67	181,67
Rioolheffing vastrecht	115,60	115,60
Rioolheffing variabel	25,00	25,00
	322,27	**322,27**

Kwijtschelding

Indien een belastingplichtige niet, of over te weinig financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen, kan onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding worden verleend.

Gemeente Ameland hanteert een kwijtscheldingspercentage van 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen die een inkomen hebben van 100% van het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm) of lager, in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Kwijtschelding kan worden verleend voor afvalstoffenheffing en rioolheffing. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten van kwijtschelding. De afgelopen jaren bedroeg het totaal kwijtgescholden bedrag gemiddeld € 2.000.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing behandelt de vraag in welke mate de financiële positie van gemeente Ameland toereikend is om de financiële gevolgen van risico's die de gemeente loopt op te kunnen vangen.

In deze paragraaf wordt het risicoprofiel opgesteld. Vervolgens komt de weerstandscapaciteit van gemeente Ameland aan de orde, waarna een conclusie volgt over het weerstandsvermogen.

De later in deze paragraaf opgenomen kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de exploitatie of de balans. Ze kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente. De kengetallen bieden (meer) inzicht in de financiële ruimte van de gemeente om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Het doel is zichtbaar te maken dat we in staat zijn optredende risico's op te vangen zonder dat de publieke taken en voorzieningen in de knel komen.

Het afdekken van risico's gebeurt gedeeltelijk via verzekeringen en deels via het treffen van voorzieningen. De resterende risico's inventariseren we in deze paragraaf. Per risico benoemen we de kans van optreden en de financiële impact hiervan. Hiermee ontstaat een beeld van de benodigde weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit is de omvang van financiële middelen die nodig is om tegenvallers te bekostigen, zonder dat daar de lopende begroting of het beleid direct voor moeten worden aangepast. Het weerstandsvermogen drukt te verhouding uit tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's.

Weerstandscapaciteit

Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit
De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te vangen. Hiervoor kan gemeente Ameland de Algemene reserve aanwenden. Deze wordt aangemerkt als vrij besteedbaar, maar wordt beschouwd als 'buffer' voor grote financiële tegenvallers. Op grond van de vastgestelde Nota reserves en voorzieningen bedraagt de hoogte van deze reserve € 2,5 miljoen.

Structurele weerstandscapaciteit
Structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die eventueel aangeboord kunnen worden om (structurele) tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit betreft de mogelijkheid om vanuit een verhoging van belastingen en leges structurele tegenvallers op te vangen. Ook de mogelijkheden om te bezuinigen, dan wel het ambitieniveau iets neerwaarts bij te stellen, kunnen structurele compensatie bieden voor tegenvallers. De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend voor de onroerendezaakbelastingen, door de maximale tarieven (artikel 12) te vergelijken met de door gemeente Ameland gehanteerde tarieven. Deze berekening ziet er als volgt uit:

Onbenutte belastingcapaciteit					
	prognose ozb 2027	Prognose 2027	tarieven artikel 12	verschil	onbenutte capaciteit
eigenaren woningen	1.164.656	0,0680	0,1109	0,0429	735.150
eigenaren niet-woningen	322.859	0,1587	0,4038	0,2451	498.394
gebruikers niet-woningen	233.805	0,1270	0,2866	0,1595	293.675
	1.721.320				**1.527.219**

De in de tabel aangegeven tarieven voor een ‘artikel 12 gemeente’ bedragen 120% van de gemiddelde tarieven van Nederlandse gemeenten in 2025 (jaar t-2). De analyse in deze tabel geeft een redelijke indicatie van de onbenutte belastingcapaciteit.

Beleidsuitgangspunten

De vastgestelde programmabegroting is het kader van budgetten voor onze jaarlijkse activiteiten. Als een risico zich voordoet, vangen we de financiële effecten hiervan in eerste instantie op binnen de lopende begroting, alvorens we een beroep doen op de Algemene Reserve. Is er sprake van structurele effecten of mocht het opvangen financiële effecten door een risico niet binnen de vastgestelde begroting passen, wordt een voorstel tot maatregelen gedaan aan de gemeenteraad.

Er zijn diverse verzekeringen afgesloten voor het afdekken van risico’s die te maken hebben met schadegevallen of claims door derden. Daarnaast werken we schadepreventief door ons te houden aan geldende wet- en regelgeving, het correct naleven van geldende procedurens en het cyclisch beheer van onderhoud aan onder andere wegen, gebouwen, havens en riolering.

Voor risico’s en verplichtingen waarvan we weten dat deze zich in de toekomst voordoen, zijn bestemmingsreserves en voorzieningen gevormd. Dit geldt voor verplichtingen ten aanzien van pensioen, onderhoud van gebouwen, riolering, havens en wegen.

Risico's

In de tabel op de volgende pagina benoemen we de risico’s en schatten daarbij de kans dat het risico zich daadwerkelijk voordoet en de maximale financiële impact van het risico in.

Er is voorafgaand aan de begroting een risico-inventarisatie uitgevoerd met het management-team en een groep vakambtenaren. Deze inventarisatie heeft een aantal geïdentificeerde risico’s opgeleverd. Deze risico-inventarisatie geeft een zo volledig mogelijk beeld. Echter is het belangrijk op te merken dat de inventarisatie in zekere mate subjectief is en er altijd een mogelijkheid bestaat dat niet-geïdentificeerde en onverwachte risico’s zich voordoen.

Risicotabel				
	Risico	Financiele impact in euro's	Kans	Kans x impact
1	Terugloop toerisme door externe oorzaken	2.500.000	10%	250.000
2	Nadelige effecten wijzigingen rijksbeleid	1.500.000	30%	450.000
3	Meerjarenonderhoudsplannen	1.000.000	30%	300.000
4	Onvoorzien onverzekerde schades	500.000	10%	50.000
5	Toenemende uitvoeringslasten en taakverschuivingen	180.000	30%	54.000
6	Open einde regelingen Sociaal Domein	400.000	30%	120.000
8	SVN startersleningen	150.000	30%	45.000
9	Garant stelling Energiepark Ballumerbocht	1.550.000	10%	155.000
				1.424.000

Voor het kwantificeren van risico's is gebruik gemaakt van onderstaande tabel:

Kwantificeren van risico's			
Referentiebeeld	Kansklasse	Kwantiteit	Toelichting kansklasse
0 of 1 keer per 10 jaar	1	10%	Risico's waarvan het onwaarschijnlijk is dat ze zich de komende jaren voordoen
1 keer per 5-10 jaar	2	30%	Risico's waarvan het niet waarschijnlijk is dat ze zich de komende jaren voordoen
1 keer per 2-5 jaar	3	50%	Risico's die zich in de komende jaren wel, maar ook niet voor kunnen doen
1 keer per 1-2 jaar	4	70%	Risico's waarvan het waarschijnlijk is dat ze zich de komende jaren voor zullen doen
1 keer per jaar of meer	5	90%	Risico's waarvan het zeer waarschijnlijk is dat ze zich de komende jaren voordoen

Ter toelichting en aanvulling op de risicotabel geldt het volgende.

Terugloop toerisme als gevolg van een externe oorzaak

Een natuurramp, milieuramp, pandemie of ander soort crisis kan grote en langdurige gevolgen hebben voor het toerisme. Voor gemeente Ameland kan dit een forse daling van de opbrengsten toeristenbelasting en forensenbelasting betekenen. De kans op een dergelijke gebeurtenis wordt niet als groot ingeschat en bovendien zullen rijks- en provinciale overheden vanuit hun verantwoordelijkheid altijd enige mate van ondersteuning bieden, waardoor financiële gevolgen fors kunnen zijn, maar niet onoverkomelijk.

Nadelige effecten wijzigingen rijksbeleid

Het gemeentefonds is opgebouwd uit tal van maatstaven. Deze maatstaven worden periodiek opnieuw bekeken om aan te sluiten bij de nieuwe werkelijkheid. In 2023 heeft de laatste herverdeling plaatsgevonden van de algemene uitkering binnen het gemeentefonds. Destijds is aangegeven dat die herverdeling nog niet goed genoeg was. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) kijkt naar een gelijkwaardige uitgangspositie van gemeenten, waarbij rekening wordt gehouden met de belastingcapaciteit en een eerlijke en uitlegbare verdeling tussen gemeenten. Afgelopen voorjaar is advies gegeven door de ROB om de specifieke compensatie die de Waddengemeenten nu krijgen voor hun dure fysieke bereikbaarheid, af te schaffen. Het ROB adviseert dit niet per 2027, maar op een later moment in samenhang met andere wijzigingsvoorstellen. Het gaat voor de gemeente Ameland om ruim € 1.000.000, dus de nadelige financiële gevolgen zijn aanzienlijk. Daarom nemen we dit mee in de risicotabel.

De gemeente Ameland is afhankelijk van door het Rijk vastgestelde wet- en regelgeving. Als bijvoorbeeld besloten wordt tot huurbevriezing of huurverlaging, heeft dit nadelige financiële gevolgen voor de huuropbrengsten van het Gemeentelijk Woningbedrijf.

Daarnaast kunnen door het Rijk wettelijke taken worden opgelegd aan de gemeente waar geen financiële middelen tegenover staan. Een voorbeeld hiervan is de Wet open overheid. Op basis van de Woo komen aanvragen incidentgedreven bij de gemeente binnen, waardoor plots veel ambtelijke capaciteit nodig kan zijn voor dossiervorming. Dit kan leiden tot extra inhuur ter ondersteuning.

Meerjaren onderhoudsplannen

Het beleid van de gemeente Ameland voor het onderhoud van kapitaalgoederen is opgenomen in een aantal plannen die door de raad of het college zijn vastgesteld. Zie hiervoor Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen. Het gaat hier onder andere om gemeentelijke gebouwen, wegen, havens en riolering.

De kosten voor vervanging en onderhoud zijn gebaseerd op inspecties en reële schattingen. Er bestaat een kans dat hier een foutieve inschatting voorkomt van de technische levensduur door onverwacht grote constructieve of technische gebreken. Daarnaast houdt een dergelijk vastgesteld beheersplan in zekere mate rekening met inflatie, maar door marktontwikkelingen of andere externe ontwikkelingen kan een hyperinflatie zorgen voor snel stijgende bouw- en onderhoudskosten.

Aangezien er voor onderhoudskosten van kapitaalgoederen geen keuze bestaat om deze werkzaamheden niet uit te voeren, nemen we dit op als een risico.

Onvoorzien onverzekerde schades

De gemeente heeft diverse verzekeringen afgesloten om financiële gevolgen van schades en aansprakelijkheid te kunnen beperken. Volledige dekking van alle mogelijke risico's is echter onmogelijk. Er blijft altijd restrisico over, door bijvoorbeeld polisuitsluitingen, niet- verzekerbare gebeurtenissen of aansprakelijkheidsclaims die buiten de polisvoorwaarden vallen en ook vanwege een deel eigen risico (keuze). Deze risico's zijn op voorhand moeilijk te kwantificeren, maar zouden hoge financiële gevolgen kunnen hebben.

Toenemende uitvoeringslasten en taakverschuivingen

Het verschuiven van verantwoordelijkheden van bijvoorbeeld de Rijksoverheid, uitvoeringsorganisaties of marktpartijen kan voor de gemeente Ameland leiden tot een aanzienlijke toename van uitvoeringslasten. Het gaat hier bijvoorbeeld om situaties waarin externe partijen werkzaamheden beëindigen of beperken of marktpartijen die zich terugtrekken, waardoor gemeenten worden geacht of zichzelf gedwongen achten aanvullende taken op zich te nemen. Dit kan leiden tot hogere personele inzet, extra kosten en druk op de kwaliteit en continuïteit voor de organisatie.

Open einde regelingen Sociaal Domein

Kosten voor individuele trajecten in het sociaal domein kunnen jaarlijks sterk verschillen. Het gaat hier om open einde regelingen, dus de kosten die hiermee gemoeid zijn, los van preventieve maatregelen, zijn niet te beïnvloeden. Met name een intensief zorgtraject voor jeugdzorg of een grote woningaanpassing (wmo) kan hoge kosten met zich meebrengen.

Omdat deze grote aanvragen niet geregeld voorkomen, wordt hier niet standaard rekening mee gehouden in de begroting. Daarom vormen deze 'open einde regelingen' in het Sociaal domein een financieel risico voor de organisatie.

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn)

Via de SVn worden zowel Startersleningen als Stimuleringsleningen (duurzaamheid en wmo) verstrekt. In totaal staat bij de SVN een bedrag uit van € 2.400.000. Er bestaat een risico dat uiteindelijke leningnemers niet meer aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Hoewel SVn hier beheerprocedures voor heeft ingericht, bestaat er voor de gemeente hierbij een kans dat het uitgezette kapitaal niet volledig wordt terugontvangen

Garantstelling Energiepark Ballumerbocht B.V.

In 2024 is het besluit genomen dat Wetterskip Fryslân en Gemeente Ameland zich gezamenlijk garant stellen voor een door het Energiepark Ballumerbocht B.V. aangetrokken geldlening. Wanneer het Energiepark Ballumerbocht B.V. zijn betalingsverplichtingen niet meer kan voldoen, loopt de gemeente risico dat er aanspraak wordt gemaakt op deze garantstelling.

Overige risico's

Voor aansprakelijkheid, brandschade en dergelijke zijn verzekeringen afgesloten, die bovendien recent opnieuw zijn beoordeeld en aanbesteed.
Financiële risico's bij verbonden partijen zijn overzichtelijk, door onder meer de uitgebreide rol van deelnemende gemeenten in het proces van goedkeuring begrotingen en jaarrekeningen.
Grondexploitaties worden financieel verwerkt in begroting en jaarrekening, overeenkomstig de notitie grondbeleid van de Commissie BBV. Alle verliezen van de verliesgevende exploitaties zijn verwerkt in de jaarrekeningen tot en met 2025.

Operationele risico's worden verder beperkt door interne controlesystemen, budgethouderschap en in voorkomende gevallen door bij grotere projecten externe deskundigheid in te huren.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft weer in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om de geïnventariseerde risico's te kunnen afdekken.

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De incidentele weerstandscapaciteit van € 2,5 miljoen euro geeft hiermee een ratiowaarde van 1,76. De conclusie is dat de Algemene reserve, als financiële buffer voor eenmalige onverwachte gebeurtenissen, van ruim voldoende omvang is.

Daarbij lijkt gemeente Ameland, door de ingeschatte structurele weerstandscapaciteit, ook zeer wel in staat om structurele tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van de organisatie in gevaar komt.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de exploitatie en / of de balans. Ze helpen bij de beoordeling van de financiële positie van gemeente Ameland.

In het Besluit begroting en verantwoording is hiervoor een standaard set van financiële kengetallen voorgeschreven. De uitkomsten hiervan voor gemeente Ameland zijn de volgende:

Kengetallen gemeente Ameland

	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	81,7%	119,8%	125,8%	140,9%	148,4%	178,8%
Gecorrigeerde netto schuldquote	78,5%	114,5%	120,9%	136,1%	143,9%	174,4%
Solvabiliteit	24,7%	25,2%	25,9%	25,7%	23,4%	19,7%
Grondexploitatie	1,1%	0,6%	0,6%	0,3%	0,3%	0,3%
Structurele exploitatieruimte	10,8%	1,5%	4,0%	-0,5%	-1,6%	-4,3%
Belastingcapaciteit	62,7%	60,1%	60,7%	60,7%	60,7%	60,7%

In het "Gemeentelijk financieel toezichtkader" van de gezamenlijke provincies zijn voor de financiële kengetallen de in onderstaande tabel genoemde signaleringswaarden opgenomen die door de provinciaal toezichthouder gebruikt wordt voor het inzicht in de financiële situatie en risicopositie van de gemeente.

Beoordelingskader kengetallen			
	minst risicovol	neutraal	meest risicovol
Netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
Gecorrigeerde netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
Solvabiliteit	> 50%	20 - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

Netto schuldquote
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.
Uit de tabel met gemeentelijke kengetallen blijkt dat de schuldquote toeneemt van 81,7% in 2025 naar zo'n 178,8% in de jaren vanaf 2030.

In de jaren 2027 tot en met 2030 is voor een bedrag van € 25,4 miljoen aan investeringen begroot, waarvan € 13 miljoen (als stelpost) voor het onderdeel accommodatiebeleid. Hoewel de financiering hiervan vooral mogelijk is met beschikbare eigen middelen, verandert hierdoor wel de verhouding voor deze schuldquote.

Gecorrigeerde netto schuldquote
In essentie geldt hiervoor dezelfde redenering als voor de 'gewone' netto schuldquote. Er is alleen in de berekening gecorrigeerd voor verstrekte hypothecaire geldleningen, startersleningen en stimuleringsleningen; qua uitkomsten is het verschil echter niet zo groot.

Solvabiliteit
Onder de solvabiliteitsratio verstaan we het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. De ratio blijkt in de begrotingsperiode als 'neutraal' te kunnen worden gekwalificeerd.

Grondexploitatie
Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarden van grondposities zijn belangrijk omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij verkoop. Het kengetal voor grondexploitatie is zeer laag te noemen. Omdat in de afgelopen jaren bovendien al de nodige verliezen zijn 'genomen', is het niet de verwachting dat gemeente Ameland nog met forse tegenvallers op grondexploitaties wordt geconfronteerd.

Structurele exploitatieruimte
Bij de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten of lasten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende één jaar, of enkele jaren voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de Algemene uitkering en belastinginkomsten. Structurele lasten zijn bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

Het onderscheid tussen structureel en incidenteel moet conform het BBV in de begroting en de jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij deze in evenwicht zijn, of waarbij de structurele lasten hoger zijn dan de baten.

Het kengetal voor structurele exploitatieruimte blijkt in de begrotingsperiode in het jaar 2030 zeer risicovol. In dit jaar zijn grote investeringen opgenomen, zodat deze in de meerjarenraming in beeld zijn. Het lijkt zeer waarschijnlijk dat een gedeelte van deze investeringen verder de toekomst in worden geschoven, het geeft wellicht een wat vertekend beeld.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit laat zien hoe de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing). Uit het kengetal blijkt dat gemeente Ameland met zijn woonlasten onder het landelijk gemiddelde zit.

Overall beoordeling kengetalen

Uit bovenstaande beschrijving blijkt dat gemeente Ameland voor de netto schuldquote in de jaren 2028 t/m 2030 en voor de structurele exploitatieruimte in het jaar 2030 in de categorie ‘meest risicovol’ valt. Alle overige kengetallen vallen in de categorieën ‘minst risicovol’, of ‘neutraal’.

Het belangrijkste uitgangspunt voor de gemeente Ameland is echter niet de wens om ‘mooie kengetallen’ te realiseren, maar artikel 189, lid 2 van de Gemeentewet, waarin is aangegeven dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is, dan wel op lange termijn in evenwicht dient te zijn. Bij de realisatie van jaarlijkse begrotingsdocumenten is daarvan tot dusver altijd sprake geweest.

Paragraaf 3 Grondbeleid

Algemeen

Onder grondbeleid verstaan we het gehele instrumentarium dat de gemeente Ameland ter beschikking staat om ruimtelijke, recreatieve, economische en maatschappelijke doelstellingen te realiseren waarvoor grondposities van belang zijn.
Het grondbeleid heeft dan ook invloed op en samenhang met doelstellingen van diverse programma's. Hierbij valt te denken aan activiteiten als:

- Woningbouw;
- Bedrijfsverplaatsing;
- Dorpsvernieuwing en reconstructieplannen;
- Het aanleggen of aanpassen van infrastructurele voorzieningen;
- De realisatie van recreatieve of culturele voorzieningen.

Gemeente Ameland heeft geen apart grondbedrijf. Uitvoering van het grondbeleid gebeurt door de gemeentelijke organisatie en binnen de financiële exploitatie van de gemeente als geheel.

Gemeente Ameland geeft de voorkeur aan het voeren van een actief grondbeleid. Dat wil zeggen dat de gemeente, waar dat mogelijk of noodzakelijk wordt geacht, voor eigen rekening en risico grond aankoopt, deze grond eventueel bouwrijp maakt en vervolgens (tegen kostprijs) verkoopt, of inbrengt om andere programma's te realiseren.

Situatie gemeente Ameland

Gemeente Ameland heeft meer dan 310 hectare grond in bezit. Hiervan is een groot gedeelte bestemd, dan wel in gebruik voor wegen (181 ha.), landerijen (80 ha.) en als onderdeel van gemeentelijke gebouwen.

Zo'n 45 á 50 hectare wordt momenteel verpacht. Wanneer de gelegenheid zich voordoet, wordt beoordeeld in hoeverre verkoop van grond een alternatief is voor het langdurig verpachten van grond.

Daarbij zijn in voorgaande jaren ook actief grondposities aangekocht, met als doel de realisatie van woningbouw en dit wordt overwogen voor bedrijfsgrond. Voor diverse locaties heeft de gemeenteraad grondexploitatiecomplexen en bijbehorende grondprijzen vastgesteld.

Vanaf 2020 is gestart met het bouwrijp maken van diverse locaties in alle vier de dorpen op Ameland (wegen, riolering, grondwerk) en met de noodzakelijke procedures om daadwerkelijk tot gronduitgifte en de bouw van woningen te kunnen komen.
In de jaren daarna zijn tientallen bouwkavels verkocht aan particulieren en ruim 40 kavels overgedragen aan het Gemeentelijk Woningbedrijf Ameland, voor de bouw van gemeentelijke huurwoningen.

In november 2024 is besloten tot de aankoop van een perceel grond aan De Stringen in Ballum. De raad heeft hiervoor een grondexploitatie vastgesteld en besloten het begrote verlies te dekken via een onttrekking aan de Reserve projecten. De feitelijke aankoop heeft begin 2025 plaatsgevonden.

Actuele grondposities voor woningbouw

De volgende grondexploitaties worden in 2027 gevoerd:

Administratieve balans grondexploitatie begroting 2027				
Naam	**01/01/2027**	**Mutatie**	**31/12/2027**	**Toelichting**
Binnendieken Nes	-102.480	128.863	26.383	Uit te geven 885 m2
Trapweg Hollum	1.091.346	16.370	1.107.716	Uit te geven 1.440 m2
De Stringen Noord	529.173	-165.592	363.582	Uit te geven 2.055 m2
	1.518.039	**-20.359**	**1.497.681**	

De mutaties per complex betreffen vooral de kosten van bouwrijp en woonrijp maken en rentetoerekening, verminderd met eventuele verkoopopbrengsten.

Het bruto beschikbare aantal m2 per locatie kent het volgende verloop:

Mutatie m2			
Naam	**01/01/2027**	**Mutatie**	**31/12/2027**
Binnendieken Nes	885	0	885
Trapweg Hollum	1.440	0	1.440
De Stringen Noord	2.055	-975	1.080
	4.380	**-975**	**3.405**

Financiële gevolgen grondexploitaties

Sommige grondexploitaties worden afgesloten met een positief eindresultaat, andere met een verlies. De verwachte resultaten van de complexen in uitvoering zijn de volgende:

Resultaten per complex		
Naam	**Winst**	**Verlies**
Binnendieken Nes	42.169	
Kwekerij Nes		-55.710
Smitteweg Ballum	357.046	
Trapweg Hollum		-985.652
De Stringen Noord		-293.424
	399.215	**-1.334.786**

Voor de verliesgevende exploitaties wordt een totaalverlies verwacht van € 1.334.786.
De verliezen voor Kwekerij Nes, Trapweg Hollum en de Stringen Noord in Ballum zijn al volledig verwerkt in de jaarrekeningen tot en met 2025.

Voor Binnendieken Nes en Smitteweg Ballum worden positieve resultaten verwacht van respectievelijk € 42.169 en € 357.046. Voor de exploitatie van Smitteweg geldt de opmerking dat in de jaarrekeningen van voorgaande jaren al een bedrag van € 222.239 aan winst is verantwoord, in verband met gerealiseerde verkopen. De resterende verwachte winst van € 176.976 voor beide complexen samen leidt tot een voordeel in de jaarrekening van het betreffende jaar van realisatie.

Overige grondposities

Gemeente Ameland heeft in 2020 een kleine 11.000 m2 grond aangekocht aan de Hoge Eggenweg in Nes. Voor deze locatie is nog geen grondexploitatie vastgesteld, dus de grond is opgenomen onder de materiële vaste activa (in plaats van onder de voorraden bouwgrond in exploitatie).

In samenhang met het nieuwbouwproject “Ambla” is bovendien de locatie van de ‘oude Stelp’ aangekocht; ook hiervoor is nog geen grondexploitatie vastgesteld.

Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Ameland is een waddengemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is. Gemeente Ameland wil deze bijzondere leefomgeving in stand houden en de kwaliteit van het voorzieningenniveau op het eiland op peil houden. Deze kwaliteit is grotendeels afhankelijk van de kwaliteit en het onderhoudsniveau van gemeentelijke kapitaalgoederen, zoals wegen, havens, gebouwen, riolering, openbaar groen en verlichting. Een goede kwaliteit van deze kapitaalgoederen sluit bovendien incidenten (schades, klachten) en de eventueel hieruit voortvloeiende aansprakelijkstelling van gemeente Ameland grotendeels uit.

Beheerplannen

Het beleid van de gemeente Ameland voor het onderhoud van kapitaalgoederen is opgenomen in een aantal plannen die door de raad zijn vastgesteld:

- Groenbeleidsplan 'Ruimte voor waardevol groen' (2022)
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP Ameland, periode 2020 - 2025). Het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is met één jaar verlengd, omdat de actualisatie van het nieuwe GRP meer tijd vergt;
- Beheerplan Wegen (periode 2024 – 2033);
- Beheer- en onderhoudsplan Havens (periode 2024-2029);

Voor sportvelden, gemeentelijke gebouwen en het woningbedrijf zijn meerjaren-onderhoudsplannen opgesteld, deze worden door het college vastgesteld.

Doorrekeningen en financiële consequenties van de diverse onderhoudsplannen worden in de jaarlijkse begroting (en meerjarenraming) verwerkt. Jaarlijks worden de onderhoudsplannen geëvalueerd en geactualiseerd, zodat ook de voortgang kan worden gemonitord (zowel operationeel als financieel).

Voor een aantal onderhoudstaken, zoals recreatieve voorzieningen (inclusief strandovergangen), groenvoorziening, bebording en verlichting, is geen meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Wel zijn de vervangingsinvesteringen voor deze onderdelen in beeld gebracht en begroot, en worden de bijbehorende cyclische onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd door de buitendienst. Deze werkzaamheden maken deel uit van het vaste takenpakket van de buitendienst. Jaarlijks vindt een operationele evaluatie plaats om de onderhoudsstatus en de benodigde inzet goed in beeld te houden.

Gemeentelijk Rioleringsplan

De gemeente heeft de wettelijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid om de riolering op een efficiënte en duurzame manier te beheren (GRP 2020/2025). Dit vereist niet alleen regelmatig onderhoud, maar ook tijdige investeringen en vernieuwingen om de riolering toekomstbestendig te houden. Het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is met één jaar verlengd, omdat de actualisatie van het nieuwe GRP (PWA: Programma Water en Riolering) meer tijd vergt.

Doel

Het doel van rioleringszorg is om het rioleringssysteem op een efficiënte, duurzame en veilige manier te beheren, zodat het voldoet aan de behoeften van de samenleving en tegelijkertijd de negatieve impact op het milieu wordt geminimaliseerd.

Norm
Het onderhoud van de gemeentelijke riolering moet voldoen aan verschillende normen en richtlijnen die gericht zijn op het waarborgen van de functionaliteit, veiligheid en milieuvriendelijkheid van het rioolsysteem. De belangrijkste normen en richtlijnen voor het onderhoud van gemeentelijke riolering in Nederland zijn onder andere de Waterwet, het Besluit lozen buiten inrichtingen en diverse NEN-normen (NEN 3398 en NEN 3399).

Huidige situatie
Het huidige Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) is met één jaar verlengd, omdat de actualisatie van het nieuwe GRP meer tijd vergt.
Vooruitlopend op het nieuwe GRP wordt het noodzakelijk onderhoud uitgevoerd dat voortkomt uit de inspecties (2022), zodat blijvend aan de geldende kwaliteitsnormen wordt voldaan.

Begroting 2027
In het huidige GRP wordt uitgegaan van de volgende financiële uitgangspunten:
- Vervanging vrijvervalriool, € 100.000 per jaar;
- Vervanging persleidingen, € 200.000 per jaar;
- Afkoppelmaatregelen, € 100.000 per jaar;
- Dagelijkse onderhoudswerkzaamheden, € 125.000 per jaar.

Het jaarlijkse bedrag van € 125.000 voor dagelijkse onderhoudswerkzaamheden is opgenomen in de meerjarenbegroting.

Vervanging van delen van het rioolstelsel, afkoppelwerkzaamheden en dergelijke zijn niet begroot, maar hierover vindt op basis van een jaarplan specifieke besluitvorming plaats zoals het rioleringsproject Hollum zuid. Hierbij is meestal sprake is van een samenhang met maatregelen op het gebied van wegenonderhoud.
De financiële gevolgen van het jaarplan worden aan de raad voorgelegd via een begrotingswijziging. Omdat voor de activiteit ‘Riolering’ wordt gewerkt met een egalisatievoorziening, worden ‘meerkosten’ onttrokken aan deze voorziening en is het effect op de begroting neutraal.

Beheerplan Wegen
De functie van het wegennet is het verkeer veilig, vlot en comfortabel te verwerken. Het is de taak van de overheid ervoor te zorgen dat dit wegennet zijn functie blijvend kan vervullen. De gemeente Ameland heeft 200 kilometer aan wegen, fietspaden, wandelpaden. In het Beheerplan Wegen 2024-2033 is vastgelegd op welke wijze dit plaatsvindt en welk kwaliteitsniveau daarbij wordt gehanteerd. Het beheerplan wegen beperkt zich in dit plan niet tot de rijbaan, een kruispunt of rotonde, ook fiets- en voetpaden, pleinen of parkeerplaatsen horen bij het wegbeheer.

Doel
Het zorgen voor veilige, goed onderhouden en toegankelijke wegen voor alle gebruikers op basis van aanvaardbare maatschappelijke lasten en adequaat kwaliteitsniveau volgens het beheerplan wegen d.d. 16-09-2024.

Norm
De wegen worden onderhouden conform het kwaliteitsniveau A voor hoofdwegen, wegen in verblijfsgebied en fietspaden en kwaliteitsniveau B voor de overige wegen (volgens CROW-richtlijnen).

Huidige Situatie (op basis inspectie 2022)
76% voldoet aan kwaliteitsniveau A/B, 16,4% kwaliteitsniveau C en 7,6% kwaliteitsniveau D.

Begroting 2027
Volgt uit jaarplan 2027, dat in voorbereiding is. Om die reden worden de gemiddelde onderhoudskosten in die planperiode € 1.360.000 per jaar volgens het Beheerplan Wegen 2024-2033 begroot.

Beheerplan Havens
Er is een beheerplan opgesteld voor de gemeentelijke havens; jachthaven Nes, veerdam Nes en losstoep Ballumerbocht. De lasten zijn in deze begroting verwerkt. Financieel gezien wordt dezelfde systematiek gehanteerd als voor wegbeheer.

Doel
Het beheerplan havens heeft als doel om het beheer en onderhoud van de havens op een geordende, duurzame en veilige manier te organiseren. Dit plan richt zich niet alleen op het dagelijkse functioneren van de havens, maar ook op de lange termijn. Het zorgt ervoor dat de haven infrastructuur effectief en efficiënt blijft functioneren, rekening houdend met zowel operationele als milieutechnische aspecten.

Norm
Voor de havens wordt kwaliteitsniveau B (basis/voldoende) volgens CROW-publicatie 228 aangehouden met een verval naar kwaliteitsniveau C (matig).

Huidige situatie
Jachthaven Nes: Basis
Veerdam Nes: Basis
Losstoep Ballumerbocht: Slecht. Er wordt aan de gemeenteraad een besluit voorgelegd over de toekomst van de Loswal. Hierbij ligt de keuze tussen het realiseren van een geheel nieuwe Loswal óf het enkel herstellen van de bestaande kade, waarbij de functie van de Loswal vervalt. Deze keuze kan afhankelijk zijn van de uitkomsten van het MIRT onderzoek. Om die reden is nog niet een datum aan te geven wanneer het aan de raad wordt voorgelegd.

Begroting 2027
Volgens het Beheerplan Havens bedragen de gemiddelde onderhoudskosten voor de periode 2024-2033 € 193.800 per jaar. Dit bedrag wordt dan ook jaarlijks toegevoegd aan het Onderhoudsfonds havens.
De werkelijke onderhoudskosten in enig jaar komen ten laste van die reserves. Voor 2027 zijn deze begroot op € 281.548, maar de te verrichten werkzaamheden worden anders dan verwacht. Uit de recent uitgevoerde inspectie van de damwand is gebleken dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om de technische staat en resterende levensduur van de constructie op peil te houden. Uit de inspectieresultaten blijkt dat het noodzakelijk is om anodes te plaatsen. Deze anodes beschermen de damwand tegen verdere corrosie en dragen daarmee bij aan het verlengen van de levensduur van de constructie.

Door tijdig in deze maatregel te investeren, kan verdere aantasting van de damwand worden beperkt en kan groot en kostbaar herstel op termijn worden voorkomen. Ook zullen er nog enkele werkzaamheden bij de toegangsweg moeten worden uitgevoerd. Op dit moment is nog niet precies duidelijk welke kosten hiermee gemoeid gaan.

Meerjarenonderhoudsplan Sportvelden
Binnen de gemeente Ameland zijn de volgende buitensportaccommodaties aanwezig.
- twee natuurgras voetbalvelden Hollum
- 2 natuurgras voetbal trainingsvelden Nes
- 1 oefenveld voetbal Nes
- één kunstgrasvoetbalveld Nes
- twee gravelbanen tennis Nes (1 x twee banen)
- hardcour banen tennis Hollum
- Paardenbak Nes-Buren (1800 m2)
- Paardenbak Hollum-Ballum (1800 m2)

Doel
Het doel van het onderhoud van sportvelden, tennisbanen en paardenbakken, is om de optimale functionaliteit en veiligheid van het terrein te waarborgen, zodat het geschikt blijft voor de beoogde sportieve activiteiten. Dit omvat het behouden van de kwaliteit van het speeloppervlak, het voorkomen van schade door intensief gebruik of weersomstandigheden, en het zorgen voor een duurzaam beheer van het terrein, waarbij zowel de milieu-impact als de langdurige bruikbaarheid worden geoptimaliseerd.

Norm
De verschillende accommodaties worden volgens de factoren vlakheid, ontwateringstoestand, samenstelling toplaag, verdichting en vervuiling beoordeeld. De input van de beoordeling geeft een totaalscore van goed matig of slecht.

Huidige situatie
Alle buitensportaccommodaties verkeren in goede staat, met uitzondering van de tennisbaan in Nes. De tennisbaan in Nes vertoont vervuiling op het speeloppervlak, wat de bespeelbaarheid beïnvloedt. Met de vereniging is afgesproken dat de baan zowel vóór als na het tennissen wordt geveegd.

Begroting 2027
In de begroting is jaarlijks een vast bedrag opgenomen voor dagelijks onderhoud. Daarnaast wordt op basis van het meerjarenonderhoudsplan sportvelden uit 2024 zo nodig een bedrag geraamd voor ‘grotere maatregelen’, zoals revitaliseringsmaatregelen of toplaagrenovatie. Voor begrotingsjaar 2027 is volgens deze systematiek een bedrag begroot van € 77.500, respectievelijk € 22.500 voor dagelijks onderhoud.

Meerjarenonderhoudsplan Gemeentelijke Gebouwen
De gemeente Ameland heeft op dit moment 36 gebouwen in eigendom (uitgezonderd GWA). Deze gebouwen hebben verschillende functies: van gemeentelijke dienstverlening en sportaccommodaties tot ontmoetingsplekken. Ook de schoolgebouwen rekenen we hierbij mee, hoewel het juridisch eigendom hiervan bij schoolbesturen ligt.

Doel
De technische staat van de gemeentelijke gebouwen op peil houden, de veiligheid waarborgen en de levensduur van de installaties verlengen.

Norm
Het onderhoud van gemeentelijke gebouwen moet voldoen aan normen zoals NEN 2767, Bouwbesluit 2012, ISO 9001, en dergelijk zover dit van toepassing is, gericht op veiligheid en de levensduur van de installaties te verlengen.

Huidige situatie
De technische staat en veiligheid voldoet aan de normen.

Begroting 2027
Volgens het meerjarenonderhoudsplan gebouwen bedragen de gemiddelde onderhoudskosten in de periode 2024 tot en met 2033 ongeveer € 470.000 per jaar. Dit bedrag wordt dan ook jaarlijks toegevoegd aan het Onderhoudsfonds gebouwen. De werkelijke onderhoudskosten in enig jaar komen ten laste van die reserves. Voor 2027 worden deze begroot op € 248.500.

Kantekening
Het accommodatiebeleid zal van invloed zijn op het meerjarig onderhoudsplan van gebouwen. Bepaalde werkzaamheden zullen worden uitgesteld in afwachting van besluitvorming.

Onderhoudsplan Woningbedrijf (GWA)
De vaststelling van het nieuwe Meerjarig onderhoudsplan GWA volgt voorafgaand aan de vaststelling van het Complex Beheerplan. De financiële consequenties zijn verwerkt in deze begroting. Uitvoering van de werkzaamheden vindt plaats op basis van dit nieuwe plan, waarbij vooral de periodieke schildercyclus leidend is voor eventuele bijkomende werkzaamheden.

Doel
Het doel van het GWA is het beheer, de ontwikkeling en het onderhoud van gemeentelijke huurwoningen, met als primaire focus het verhuren van betaalbare woningen aan mensen met lage inkomens.

Norm
Het beoogd effect van dit MJOP is om de technische staat van de gemeentelijke huurwoningen op peil te houden, de veiligheid te waarborgen en de levensduur van de installaties te verlengen.

Begroting 2027
Op dit moment is nog niet duidelijk welke financiële gevolgen het SVB, aanvullend op onderhoud, met zich meebrengt. Op basis van de eerste inzichten is echter wel duidelijk dat aanzienlijke investeringen noodzakelijk zullen zijn, onder meer om de GWA-woningen te verduurzamen (zie ook programma 7 volkshuisvesting) en voor aanvullend nieuwbouw.

Overig onderhoud: speelplaatsen, groen en verlichting

Speelplaatsen
De gemeente te Ameland heeft diverse speelplaatsen in de vier dorpen en een drietal grotere speelplaatsen, namelijk het Speelbos en De Aanleg in Hollum en De Vleijen in Nes.

Doel
Het zorgen voor veilige, goed onderhouden en toegankelijke speelvoorzieningen voor alle inwoners en gasten.

Norm
De veiligheid van speeltoestellen is geregeld in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS). Dit Warenwetbesluit heeft onder andere betrekking op de keuring voor ingebruikname, het bijhouden van een logboek en het verrichten van onderhoudswerkzaamheden. De keuring voor ingebruikname wordt door de leverancier gedaan, het bijhouden van een logboek en onderhoud vindt in eigen beheer plaats (o.a. NEN 1176 norm).

Huidige situatie
De huidige speeltoestellen verkeren in een goede, veilige en functionele staat.

Begroting 2027
Als ‘dagelijks onderhoud’ is hier voor elk jaar een bedrag van € 140.000 in de begroting opgenomen. Dit budget is bedoeld voor de kosten van dagelijks onderhoud en kleine vervangingen van speeltoestellen, bankjes, etc.

Kanttekening
Een groot deel van het budget is bestemd voor de speeltoestellen in de Vleijen. In afwachting van het definitieve gebiedsplan zijn in de afgelopen jaren enkele toestellen doorgeschoven. Hierdoor ligt het huidige budget hoger dan de gemiddelde jaarlijkse uitgaven (dagelijks onderhoud).

Openbaar Groen
De gemeente Ameland bezit zo’n 80 hectare aan openbaar groen. Het onderhoud hiervan vindt planmatig plaats, op basis van het vastgestelde Groenbeleidsplan ‘Ruimte voor waardevol groen’. Bermen, hagen en plantsoenen binnen de bebouwde kommen worden in eigen beheer onderhouden, op basis van werkplanningen. De ruim 2532 bomen (1831 laanbomen) op Ameland zijn geïnventariseerd. Kenmerken als leeftijd, omvang, vitaliteit en dergelijke zijn vastgelegd. Deze overzichten dienen als basis voor beheer, maar tevens als hulpmiddel bij aansprakelijkheidskwesties ten gevolge van schade. Voor onderhoud aan onder meer sloten zijn afspraken gemaakt met externe bedrijven.

Norm
In het Groenbeleidsplan ‘Ruimte voor waardevol groen’ (2022) worden een drietal beheerniveaus aangegeven: ‘actief beheer’, ‘basis beheer’ en ‘natuurlijk beheer’.
- Actief beheer wordt toegepast op intensief gebruikte locaties binnen de bebouwde kom. Dit zijn bijvoorbeeld sierplantsoenen en bermen binnen de bebouwde kom, maar kan hier ook van toepassing zijn op bomen.
- Basis beheer wordt toegepast op locaties waar veiligheid gewaarborgd moet worden, de mate en frequentie van het beheer ligt hier echter een stuk lager dan bij actief beheer. Het is bijvoorbeeld van toepassing op de bermen van 80 kilometerwegen en voor de bomen langs fietspaden in het buitengebied.
- Natuurlijk beheer, ook wel passief beheer, is beheer gericht op ecologische en natuurlijke ontwikkeling en wordt toegepast waar veiligheid niet in het geding komt. Dit zijn bijvoorbeeld bermen van 60 kilometerwegen en bomen in bosplantsoenen (zonder wandel- en fietspaden).

Huidige situatie
Het openbaar groen voldoet aan de beheerniveaus.

Begroting 2027
Als ‘dagelijks onderhoud’ is hier voor elk jaar een bedrag van € 140.000 in de begroting opgenomen. Dit budget is bedoeld voor ‘echt groen’, oftewel bomen, heggen, bestrijding iepziekte, etc.

Verlichting
De gemeente Ameland heeft 948 lichtmasten in eigendom. Hiervan zijn 115 monumentale lichtmasten. Volgens het Verlichtingsplan Ameland is in het openbare buitengebied op het eiland groene verlichting aangebracht. In de overige delen van de dorpen, inclusief de dorpscentra, zijn de bestaande armaturen vervangen door duurzame LED-armaturen.

Doel
Het zorgen voor veilige, goed verlichte wegen en openbare ruimte.

Norm
De openbare verlichting wordt onderhouden volgens het kwaliteitsniveau voor OV. Dit houdt in dat er moet worden voldaan aan NPR 13201 (verlichtingskwaliteit), NEN 1010 (veilig installeren) en NEN 3140/NEN-EN 50110 (veilig gebruik en inspectie).

Huidige situatie
De Openbare verlichting voldoet aan het kwaliteitsniveau.

Begroting 2027
Begroot €15.000,- (dagelijks onderhoud)

Paragraaf 5 Financiering

Algemeen

De paragraaf financiering biedt op hoofdlijnen (gekwantificeerd) inzicht in de risico's die de gemeente loopt in de financieringsfunctie en hoe het risicobeheer effectief vorm krijgt.

In deze paragraaf komt de liquiditeitsplanning van gemeente Ameland voor de komende begrotingsperiode aan de orde. Vervolgens wordt kort aandacht besteed aan de begrippen kasgeldlimiet en renterisiconorm. Ten slotte komen rente en de wijze waarop rente wordt toegerekend aan activiteiten aan de orde.

Liquiditeitsplanning

Om te kunnen bepalen welke financieringstransacties noodzakelijk zijn, is inzicht nodig in de toekomstige liquiditeitsposities. Een liquiditeitsplanning is daarbij een noodzakelijk instrument. Deze planning dient inzicht te geven in de liquiditeitspositie en liquiditeitsbehoefte van gemeente Ameland.

Op basis van een zo nauwkeurig mogelijke voorspelling van de inkomende en uitgaande geldstromen kan tijdig actie worden ondernomen om tekorten aan te vullen, dan wel overschotten uit te zetten. Dit laatste is overigens voor gemeenten nauwelijks een punt van overweging door de verplichting tot schatkistbankieren bij het Rijk.

Naast deze functie is de liquiditeitsplanning een hulpmiddel om de rente-exposure te bepalen en het dagelijks saldo te beheren.

In de bijlagen bij de begroting is het overzicht 'Liquiditeiten in meerjarenperspectief' opgenomen. Deze planning is opgesteld op basis van de jaarrekening 2025, de lopende begroting 2026 en de meerjarenbegroting voor de jaren 2027 tot en met 2030.
Rekening houdend met onder meer de voor de komende jaren begrote investeringen en reeds bekende aflossingen op langlopende geldleningen, leidt dit voor de leningenportefeuille tot het volgende beeld:

Langlopende geldleningen		
	2026	**2027**
Saldo 1 januari	48.297.000	46.495.667
aflossingen	-1.801.333	-1.751.333
aantrekken langlopende geldleningen	0	0
Saldo 31 december	**46.495.667**	**44.744.333**

Gelet op de liquiditeitspositie is het naar verwachting in 2027 niet nodig om een langlopende lening aan te trekken.

Kasgeldlimiet

Belangrijk uitgangspunt van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van gemeenten. Om een grens te stellen aan korte financiering (looptijd tot één jaar) is in de Wet Fido een kasgeldlimiet opgenomen.

Voor gemeente Ameland verwachten wij in 2027 de volgende situatie:

Kasgeldlimiet 2027 (bedragen * € 1.000)				
	1e kwartaal	**2e kwartaal**	**3e kwartaal**	**4e kwartaal**
Omvang begroting in 2027	34.721	34.721	34.721	34.721
Toegestane kasgeldlimiet (8,5%)	**2.951**	**2.951**	**2.951**	**2.951**
Vlottende schuld:				
Crediteuren en overlopende passiva	6.321	6.321	6.321	6.321
Kasgeldleningen	0	0	0	0
Schuld in rekening courant	0	0	0	0
Totaal vlottende schuld	6.321	6.321	6.321	6.321
Vlottende middelen:				
Vorderingen en overlopende activa	7.000	7.000	7.000	7.000
Tegoeden in rekening courant	0	0	0	0
Totaal vlottende middelen	7.000	7.000	7.000	7.000
Netto vlottende schuld	**-679**	**-679**	**-679**	**-679**
Ruimte / tekort (-)	**3.630**	**3.630**	**3.630**	**3.630**

Gemeente Ameland streeft er naar de kasgeldlimiet niet te overschrijden. Zoals blijkt uit de tabel is het de verwachting dat dit ruimschoots haalbaar is.

Renterisiconorm

Renterisicobeheer omvat het beperken van de invloed van rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente. Het uitgangspunt van de Wet financiering decentrale overheden is dat gemeenten grote fluctuaties in de rentelasten vermijden.
Het doel van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (looptijd langer dan één jaar). Dit kan door het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage (20%) te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal. Dit betekent dat de jaarlijkse aflossingen en wijzigingen in rente niet meer dan 20% van het begrotingstotaal mogen zijn.

Voor gemeente Ameland wordt de volgende situatie verwacht:

Renterisico (bedragen * € 1.000)				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	1.751	1.626	1.751	1.843
Renterisico	**1.751**	**1.626**	**1.751**	**1.843**
Omvang begroting	34.721	34.721	34.721	34.721
Renterisiconorm (20%)	**6.944**	**6.944**	**6.944**	**6.944**
Ruimte onder norm	**5.193**	**5.318**	**5.193**	**5.101**
Overschrijding norm	**--**	**--**	**--**	**--**

Uit de tabel blijkt dat de renterisiconorm niet wordt overschreden.

Rente en rentetoerekening

In artikel 13 BBV is voorgeschreven dat de paragraaf Financiering mede inzicht geeft in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

De Commissie BBV heeft daarnaast een notitie Rente opgesteld met richtlijnen ter bevordering van een eenduidige handelswijze met betrekking tot rente (harmonisering), ter stimulering dat gemeenten werkelijke rentekosten opnemen in de begroting en de jaarstukken en om er voor zorg te dragen dat gemeenten op een eenduidige wijze inzichtelijk maken op welke wijze met rente is omgegaan (transparantie).

Gemeente Ameland volgt deze richtlijnen op, zodat volledig wordt voldaan aan hetgeen in deze notitie is aangegeven.
Het renteschema is op de volgende pagina weergegeven:

Renteschema					
		2027	**2028**	**2029**	**2030**
a.	Rentelasten lange financiering	1.065.817	1.065.537	1.149.789	1.369.789
	Rentelasten korte financiering	45.000	45.000	45.000	45.000
b.	Rentebaten	-6.000	-3.500	-3.000	-3.000
	Saldo rentelasten en rentebaten	1.104.817	1.107.037	1.191.789	1.411.789
c1.	Rente toe te rekenen aan grondexploitaties	-18.292	-24.227	-6.515	-6.367
c2.	Rente van projectfinanciering	0	0	0	0
c3.	Rentebaten doorverstrekte leningen	0	0	0	0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.086.525	1.082.810	1.185.274	1.405.422
d1.	Rente over eigen vermogen	0	0	0	0
d2.	Rente over voorzieningen	0	0	0	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	**1.086.525**	**1.082.810**	**1.185.274**	**1.405.422**
e.	Aan taakvelden toegerekende rente	**1.160.545**	**1.186.215**	**1.248.692**	**1.251.324**
	(renteomslag, 2,0%)				
f.	Renteresultaat	74.020	103.405	63.418	-154.097

Paragraaf 6 Bedrijfsvoering

Algemeen

Ameland is een zelfstandige en volwaardige gemeente en wil dat blijven: autonoom en betrokken!

Om ook in de toekomst aan de kwaliteitsmaatstaven te blijven voldoen, moet de organisatie blijven ontwikkelen. We willen resultaten behalen om een optimaal leef- en verblijfklimaat op het eiland in stand te houden. En we willen integraal en transparant ons gemeentebestuur van advies dienen. We doen dat met lef, in goede samenwerking en integriteit staat hoog in ons vaandel.

De gemeentelijke organisatie concentreert zich op de prioriteiten die het bestuur stelt. Zij heeft een proactieve houding en werkt goed samen met burgers, bedrijfsleven en andere overheden. De samenwerking in “waddenverband” speelt hierbij een belangrijke rol. Van belang hierbij is het convenant dat de Waddeneilanden, provincies Fryslân en Noord-Holland en het Rijk tekenden. Dit convenant onderstreept de unieke positie van de eilandgemeenten en de opgaven die deze positie stelt aan het gemeentebestuur.

Een goede samenwerking en actieve afstemming met de andere overheden moet de kwaliteit en toekomstbestendigheid van de gemeentelijke dienstverlening aan bewoners en bezoekers verhogen. In het convenant is afgesproken dat partijen werken aan een integrale en gebiedsgerichte benadering van beleidsvorming en regelgeving, afgestemd op de specifieke situatie van de Waddeneilanden (‘Waddentoets’). De bedrijfsvoering van het Waddenkantoor in Harlingen is de laatste jaren verder ontwikkeld, mede als gevolg van het binnenhalen van de Regio Deal eind 2022. Het programma loopt van 2024 tot en met 2027.

Voor de lokale gemeentelijke organisatie blijft het benutten van de kwaliteit van de mensen een permanent aandachtspunt. Uitgangspunt is een flexibele en omgevingsbewuste organisatie. Dit vraagt ook om duidelijkheid rondom rollen, taken en bevoegdheden. Door de veranderende samenleving en de daarbij veranderende rol van de overheid heeft dit blijvend aandacht nodig. Zowel werving als scholing van (nieuwe) medewerkers krijgen nadrukkelijk aandacht en ook het gesprek met college en raad over de aanpak van beleidsprocessen.

De organisatie

Het vorenstaande is doorlopend vertaald in de speerpunten voor de organisatieontwikkeling:

1. Organisatiestructuur:
- Uitgangspunt is een platte organisatie. Verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn zo laag mogelijk in de organisatie belegd en vastgelegd in het organisatiestatuut;
- Taken en verantwoordelijkheden zijn duidelijk in de organisatievisie beschreven en gericht op een integrale, flexibele en extern georiënteerde manier van werken;
- Het managementteam heeft een coachende en begeleidende rol, de secretaris/directeur draagt in het bijzonder zorg voor het zo goed mogelijk invullen van de relatie tussen de organisatie en het bestuur.

2. Wijze van werken/gedrag:
- Medewerkers gedragen zich professioneel. Ze leveren ‘waar voor hun geld’ en stellen zich integer en dienstverlenend op;
- Er wordt niet over elkaar gesproken maar met elkaar. Uitgangspunt hierbij is samenwerken, respect voor elkaars opvattingen en het nakomen van gemaakte afspraken;
- Er wordt ‘van buiten naar binnen’ gedacht en gewerkt, dit wil zeggen: er wordt ‘met lef’ gedacht, in kansen en mogelijkheden;
- Het managementteam draagt zorg voor een veilige werkomgeving, waarbij ‘plezier in het werk’ belangrijk is.

3. Ontwikkeling van de medewerkers:
- Iedere medewerker is bereid om te investeren in zijn of haar ontwikkeling, dit wordt gefaciliteerd met een aantal centrale trainingen en via individueel maatwerk waar nodig vanuit het beschikbare opleidingsbudget;
- Met medewerkers worden individuele afspraken gemaakt over ontwikkeling, dit gebeurt via de jaargesprekkencyclus waarbij elke medewerker jaarlijks een aantal ‘formele’ gesprekken met de leidinggevende voert;
- Uitgangspunt is dat verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie liggen, medewerkers zijn zelf verantwoordelijk voor de eigen groei: de organisatie faciliteert hierbij.

Samenwerking Wadden en Leeuwarden

De samenwerking met SSC Leeuwarden loopt goed, het meedenken over de ontwikkelkant van de diensten van SSC wordt in goed overleg met Leeuwarden verder verbeterd.

Automatisering
Operationeel is de afgelopen periode een grote klus geklaard door de werkplekken (laptops) en de telefonie (mobiel) aan te passen aansluitend op het aanpassen door de gemeente zelf van de kantines en het kantoormeubilair. Ook is een besparing gerealiseerd in het kader van papierloos werken door het aantal printers te verminderen. In het vervolgtraject zijn ook de publieksruimtes, waaronder de raadszaal, aangepast.

Informatievoorziening
Zaakgericht werken is een manier om processen op orde te krijgen, efficiënt en digitaal te werken en de dienstverlening transparant te maken. Het is een doorlopende ontwikkeling. Het goed opleiden van medewerkers en een persoonlijke aanpak zijn hierbij van groot belang voor het laten slagen van het invoeren van zaakgericht werken. Zaakgericht werken vergt een organisatieontwikkeling, investering in digitale vaardigheden en een reorganisatie van het informatielandschap. Inmiddels is het digitaal ondertekenen van bestuurlijke documenten doorgevoerd waardoor een grote stap is gezet richting papierloos werken. Ook is een start gemaakt met het aanpassen van de processen aan de Wet open overheid (Woo) en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV).

Een ander spoor is het verder aansluiten op de architectuur van Shared Service Centrum Leeuwarden. Doel hiervan is (op termijn, middels gezamenlijke aanbestedingen) kostenverlaging (of beperking van kostenstijging) te realiseren. Binnen enkele jaren wordt een aanbesteding van belastingsystemen voorzien, in aanloop hebben we samen met Leeuwarden onze WOZ-taxaties opnieuw vormgegeven vanaf 2026.

Informatiebeveiliging en privacy
Op dit moment worden belangrijke maatregelen op het terrein van informatieveiligheid en privacy regelmatig getoetst en bijgesteld. De Waddeneilanden werken op dit terrein gezamenlijk samen met SSC Leeuwarden. De gemeente Leeuwarden levert zowel CISO (chief information officer) als FG (functionaris gegevensbescherming) voor de Friese eilanden. Op beide terreinen zijn afspraken om via een groeimodel tot professionele standaarden, passend bij het informatielandschap dat SSC voor de Eilanden faciliteert, te komen. Zowel regelgeving van de overheid (AVG, BIO) als bedreigingen uit de samenleving (Ransomware) nemen steeds verder toe. We kiezen ervoor om de focus altijd eerst op de praktische werking van de maatregelen te leggen.

Basisregistraties (ENSIA)
Het college legt jaarlijks verantwoording af, via de verschillende voorgeschreven kanalen, over de uitvoering van de basisregistraties BRP (Basisregistratie Personen), BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen), BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie), BRO (Basisregistratie Registratie Ondergrond) en Suwinet (zorgtaken werk en inkomen). Uiteraard zullen we ook in 2026 de basisgegevens weer verzorgen, de noodzakelijke audits doorlopen en daarover aan u rapporteren via de jaarrekening (of eerder als daar aanleiding toe is).

Personeel

De vaste formatie is bij de vaststelling van de Kadernota 2026 vastgesteld op basis van de salarisstaat en bedraagt 92 fte voor het begrotingsjaar 2027. Dit is een toename van 1 fte ten opzichte van 2026.

Openstaande vacatures proberen we snel in te vullen. De krapte op de arbeidsmarkt laat zich ook op Ameland gelden. Bij bepaalde vacatures kost het de nodige moeite deze in te vullen en is de nodige creativiteit en doorzettingsvermogen noodzakelijk om de personele invulling zo goed mogelijk te realiseren. Wanneer het invullen van vacatures niet mogelijk blijkt, dan wordt hiervoor tijdelijk personeel ingehuurd. Zo nodig huren wij bij langdurige ziekte eveneens tijdelijk personeel in om noodzakelijke werkzaamheden uit te kunnen blijven voeren. Ten slotte huren wij externe deskundigen in wanneer specialistische kennis niet in onze organisatie aanwezig is. Ter voorkoming van ‘onnodige’ inhuur wordt daarnaast verdere samenwerking verkend met gemeenten aan de wal, met bestaande partners als NoardEast-Fryslân en Leeuwarden, maar ook andere gemeenten kunnen in beeld komen zoals de gemeente Groningen.

Door het management wordt gestructureerd en met alle medewerkers individueel de HR-cyclus doorlopen. Het gaat hierbij om drie gesprekken, namelijk een plangesprek, een voortgangsgesprek en een beoordelingsgesprek. Dit past bij een goed personeelsbeleid, gericht op behoud en ontwikkeling van kwaliteit voor de organisatie. Ook is er een proactief en constructief overleg met de ondernemingsraad (personeel) en het Lokaal Overleg (vakbonden).

Rechtmatigheid

Met ingang van het boekjaar 2023 legt het college van burgemeester en wethouders via de jaarrekening verantwoording af over rechtmatigheid.

Het begrip financiële rechtmatigheid is concreet gemaakt met behulp van negen criteria. In de jaarrekening legt het college verantwoording af over alle negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid en óók onderdeel zijn van rechtmatigheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria (begrotingscriterium, voorwaardencriterium en misbruik- en oneigenlijk gebruikcriterium) komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording van het college. De accountant controleert vervolgens de getrouwheid van deze rechtmatigheidsverantwoording en geeft geen separaat accountantsoordeel over de rechtmatigheid meer af.

Voor het opstellen van een rechtmatigheidsverantwoording worden de gemeentelijke processen jaarlijks getoetst. Dit gebeurt onder andere met de uitvoering van Verbijzonderde Interne Controles (VIC-controles). Per boekjaar 2026 zijn deze VIC-controles, mede op aanbeveling van de accountant uitbesteed.

Daarnaast wordt voor aanvang van boekjaar 2027 prestatie-akkoordleveringen in het financiële pakket in te richten zodat dit proces geautomatiseerd wordt.

Paragraaf 7 Verbonden partijen

Algemeen

In deze paragraaf zijn de 'verbonden partijen' opgenomen. Dit zijn organisaties waarbij gemeente Ameland financieel, dan wel bestuurlijk is betrokken. Omdat deze organisaties soms taken uitvoeren die in het verlengde liggen van gemeentelijke doelstellingen, en omdat er in het algemeen sprake is van financiële en budgettaire consequenties, is het belangrijk de aard van de relatie en de mate van betrokkenheid helder weer te geven.

De volgende verbonden partijen zijn hierna weergegeven:

Gemeenschappelijke regelingen:

- De Waddeneilanden;
- Fryske Útfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO);
- Hûs en Hiem;
- Veiligheidsregio Fryslân (VRF).

Naamloze vennootschappen:

- Afvalsturing Friesland (Omrin);
- Bank Nederlandse Gemeenten;
- Stedin Groep N.V.;
- Kabeltelevisie Noord Oost.

Besloten vennootschappen:

- Zonnepark Ameland;
- Energiepark Ballumerbocht;
- Ameland Warmtelevering.

Centrumregelingen:

- Sociaal Domein Fryslân (SDF);
- Shared Service Centrum (SSC).

Samenwerking:

- Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A. (OVEF)

Gemeenschappelijke regelingen

De Waddeneilanden

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats: Harlingen

Doelstelling:
1. De behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten;
2. Het uitdragen van het standpunt van de deelnemende gemeenten richting andere betrokken overheden;
3. Overleg, coördinatie en afstemming ten aanzien van beleids-, en beheeraspecten;
4. Samenwerking en ondersteuning ten aanzien van specifieke uitvoeringszaken van deelnemende gemeenten;
5. Het voorbereiden, vaststellen en uitvoeren van gemeenschappelijke beleidskaders;
6. Het uitvoeren van gezamenlijke activiteiten in het kader van Regio Deal De Waddeneilanden (Samenwerkingsprojecten en kosten van voorbereiding, administratie en toezicht).

Programma: 1. Bestuur en dienstverlening
Deelnemende partijen: Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling, Texel en Vlieland
Bestuurlijk belang: Algemeen bestuur en dagelijks bestuur
Financieel belang: De bijdrage voor 2026 bedraagt € 221.120

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 251.392	€ 170.324
Balanstotaal	€ 2.022.195	€ 1.070.946
Financieel resultaat	€ 28.817	€ 135.597

Risico's:
Geen bijzonderheden.

Ontwikkelingen:

De 5 Waddeneilanden zijn beter in staat invulling te geven aan de ontwikkeling van de leefbaarheid van de eilandgemeenschappen als die vanuit de samenwerking gevoed wordt. De samenwerking is sinds 2014 vastgelegd in Gemeenschappelijke Regeling (GR) de Waddeneilanden. Tevens is vanuit de GR een convenant overeengekomen met het ministerie van Binnenlandse Zaken en de Provincies Noord Holland en Friesland. Het convenant beschrijft de samenwerking, verzekert de bestuurlijke zelfstandigheid van de eilandgemeenten en borgt dat de andere overheden zich rekenschap geven van bijzondere positie van de eilandgemeenschappen.

De missie van de GR is als volgt geformuleerd:

Het versterken van de bestuurskracht van de afzonderlijke eilandgemeenten door gecommitteerde structurele en doelgerichte samenwerking op de specifieke eilandvraagstukken, werken aan gedeelde strategische meerjarige doelen en het waar nodig het delen van capaciteit in menskracht. Dit alles met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid.

Meerjarig programmeren vanuit de samenwerking:

Binnen de gemeenschappelijke regeling (GR) de Waddeneilanden is voor de periode 2023-2026 een Meerjarig programmaplan vastgesteld dat zal worden vernieuwd voor de komende bestuursperiode 2026-2030. De kerninzet is een voortgaande lijn: versterken van het gezamenlijke belang rond Waddenzeezaken (Lobby) en verdiepen van de samenwerking van de organisaties op Bedrijfsvoering (DVO's).

Inhoudelijk is de inzet dat het plan zal voortborduren op de programmalijnen uit de in de afgelopen periode tot stand gekomen Regio Deal:

1. Goed wonen en leven;
2. Toekomstbestendig ondernemen en ontwikkelen;
3. Optimaal bereikbaar en verbonden;
4. Duurzame energie;
5. Circulaire economie.

Fryske Utfieringstjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats: Grou

Doelstelling:
Het behartigen van de belangen van de deelnemers bij de uitvoering van taken en bevoegdheden op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Omgevingswet in het bijzonder. Daarnaast voert de FUMO taken uit op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van Omgevingswet.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving
Deelnemende partijen: Provincie Fryslân, Wetterskip en alle Friese gemeenten
Bestuurlijk belang: Algemeen Bestuur
Financieel belang: De bijdrage voor 2027 bedraagt € 148.805

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 243.182	€ 839.506
Balanstotaal	€ 4.880.866	€ 5.623.230
Financieel resultaat	€ -467.822	€ -361.794

Risico's:
Voor een goede uitvoering moet worden voldaan aan de kwaliteitscriteria 3.0. Daarvoor moeten extra functies worden ingezet zoals omgevingsadviseurs. Deze versterking van de capaciteit en deskundigheid moet nog verder worden ontwikkeld.

Ontwikkelingen:
Nieuwe en gewijzigde wet- en regelgeving hebben directe gevolgen voor de uitvoering. Zo zijn er wijzigingen voor vuurwerkopslagen en het asbeststelsel. Strategische thema's zoals circulaire economie, zeer zorgwekkende stoffen en actualisatie van kwaliteitscriteria 3.0 bepalen mede de koers. De FUMO werkt toe naar een robuuste organisatie door versterking van de afdeling bedrijfsvoering en wordt de informatievoorziening geprofessionaliseerd.

Hûs en Hiem

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:
De gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van ‘de bouwkunstige, stedenbouwkundige en landschappelijke schoonheid’ in de provincie Friesland.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving
Deelnemende partijen: Alle gemeenten in Friesland m.u.v. Tytsjerksteradiel
Bestuurlijk belang: Algemeen Bestuur
Financieel belang: De kosten voor 2027 zijn afhankelijk van vraag naar welstandsadviezen.

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 491.417	€ 382.955
Balanstotaal	€ 903.178	€ 808.403
Financieel resultaat	€ 119.462	€ 123.212

Risico’s:
De huidige begroting 2027 is opgesteld vanuit één scenario: een ongewijzigde voortzetting van de huidige adviespraktijk. Elk ander scenario is van een zo grote onzekerheid, dat dit niet tot alternatieve, voorspellende cijferopstellingen kan leiden. Ontwikkelingen (en daarmee gepaard gaande financiële risico's voor gemeenten) worden nauwgezet gevolgd en indien nodig worden maatregelen getroffen. Het betreft een onzekerheid of het aantal adviesaanvragen in 2027 op peil zal blijven, echter zijn alle kosten in 2027 gedekt.

Ontwikkelingen:
Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024, is de advisering vanuit Hûs en Hiem sterker gericht op een integrale benadering van het brede begrip omgevingskwaliteit.

Veiligheidsregio Fryslân

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:
Binnen Veiligheidsregio Fryslân werken de Friese gemeenten, Brandweer Fryslân, GGD Fryslân en andere partners samen aan publieke gezondheidszorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving en 2. Sociaal Domein
Deelnemende partijen: Alle Friese gemeenten
Bestuurlijk belang: Algemeen Bestuur
Financieel belang: De bijdrage voor 2026 bedraagt € 975.314

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 12.125.246	€ 10.661.592
Balanstotaal	€ 95.189.941	€ 98.005.290
Financieel resultaat	€ 5.262.085	€ 3.643.126

Risico's:
Net als voorgaande jaren blijven structurele financiële uitdagingen een aandachtspunt. De aangekondigde korting op specifieke uitkeringen en de druk op gemeentelijke financiën vragen om een beheerste en realistische aanpak. Daarom wordt gewerkt aan het toekomstbestendig maken van de organisatie. De bestuurlijke opdracht voor de GGD, de implementatie van procesoptimalisaties en de herziening van de huisvestingskosten spelen hierin een belangrijke rol.

Ontwikkelingen:
Er worden verdere stappen gezet in de versterking van de organisatie. Binnen de publieke gezondheid wordt de beweging gemaakt van zorg naar gezondheid, met extra aandacht voor preventie en samenwerking in het zorgnetwerk. De crisisorganisatie wordt versterkt en aangepast aan nieuwe dreigingen, waarbij het Veiligheidsinformatieknooppunt (VIK) een belangrijke rol speelt in de informatievoorziening. Binnen de brandweer werken we aan de uitvoering van het geactualiseerde dekkingsplan, met extra aandacht voor vakbekwaamheid en specialistische taken. Naast deze inhoudelijke speerpunten blijft er aandacht voor digitalisering en verdere professionalisering van de organisatie. Het versterken van informatiesturing, dataveiligheid en procesoptimalisatie draagt bij aan een efficiënte en toekomstbestendige veiligheidsregio.

Naamloze Vennootschappen

Afvalsturing Friesland (Omrin)

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:
Afvalsturing doet de verwerking van afval voor ongeveer 800.000 huishoudens en vele bedrijven. Hierbij wordt getracht om uit afval zoveel mogelijk grondstoffen terug te winnen en duurzame energie te produceren. Afvalsturing wil kringlopen tot stand brengen.

Programma: 4. Fysieke leefomgeving
Deelnemende partijen: Vrijwel alle Friese gemeenten
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder (dividend over 2024 € 20.824)

Werkelijke financiële gegevens:

*1.000	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 84.068	€ 83.562
Balanstotaal	€ 215.770	€ 215.256
Financieel resultaat	€ 2.530	€ 7.130

Risico's:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal (€ 20.420).

Ontwikkelingen:
Geen bijzonderheden.

Bank Nederlandse Gemeenten

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats: ‘s-Gravenhage

Doelstelling:
De BNG wil een relevante speler zijn in de financiering van onder meer decentrale overheden en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

De BNG bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Programma: 8. Dekkingsmiddelen
Deelnemende partijen: De Staat der Nederlanden bezit de helft van de aandelen. De andere aandelen zijn in bezit van provincies, gemeenten en een hoogheemraadschap.
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder (3.120 aandelen) en Dividend over 2024: € 7.831

Werkelijke financiële gegevens:

*1.000.000	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 4.863	€ 4.777
Balanstotaal	€ 115.564	€ 127.900
Financieel resultaat	€ 172	€ 294

Risico’s:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal (€ 7.800).

Ontwikkelingen:
Geen bijzonderheden.

Stedin Groep N.V.

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats: Rotterdam

Doelstelling:
Stedin Groep N.V. heeft als netbeheerder de taak een veilige, betrouwbare en betaalbare energievoorziening te realiseren.

Programma: 8. Dekkingsmiddelen
Deelnemende partijen: 61 Nederlandse gemeenten, 2 provincies en de Staat
Bestuurlijk belang: Indirect vertegenwoordigd in AVA
Financieel belang: Aandeelhouder 5.063 (0,09%) gewone aandelen en 416 (0,1%) cumpref aandelen (dividend over 2024: 44.680 + 5.999)

Werkelijke financiële gegevens:

*1.000.000	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 3.080	€ 3.370
Balanstotaal	€ 10.075	€ 9.074
Financieel resultaat	€ 278	€ 180

Risico's:
Geen bijzonderheden. Aandelen op de balans niet gewaardeerd.

Ontwikkelingen:
Terwijl Stedin kampt met tekorten aan technisch personeel, ruimte om stations te plaatsen en beschikbaarheid van materialen, groeit de vraag naar energie op piekmomenten sneller dan verwacht. Dit resulteert in congestie en wachtlijsten voor nieuwe klanten en uitbreidingen. De druk op het elektriciteitsnet zal de komende jaren hoog blijven, met congestie en mogelijke storingen als gevolg. Ondanks de uitdagingen blijf samenwerking met bedrijven, burgers en overheden om oplossingen te vinden. De strategie richt zich op bouwen, benutten en beheren van het netwerk, zodat het veilig, betrouwbaar en toegankelijk blijft.

Kabeltelevisie Noord Oost

Rechtsvorm: Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats: Dokkum

Doelstelling:
Noordoost Friesland voorzien van televisie, breedband internet en telefonie.
De N.V. bestaat uit: Kabelnet Noord B.V. (infrastructuur), Kabel Noord B.V. (ongerichte diensten) en Kabelservice Noord B.V. (gerichte diensten). Vanuit de N.V. worden de infrastructuren ongerichte dienstenactiviteiten uitgeoefend, de zogenaamde nutsvoorzieningen.

Programma: 8. Dekkingsmiddelen
Deelnemende partijen: Noardeast-Fryslân, Ameland, Schiermonnikoog, Dantumadiel.
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder

Werkelijke financiële gegevens:

*1.000	31-12-2024	31-12-2023
Eigen vermogen	€ 9.037	€ 10.465
Balanstotaal	€ 130.933	€ 132.699
Financieel resultaat	€ -1.428	€ -2.186

Risico's:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal. Aandelen op de balans niet gewaardeerd.

Ontwikkelingen:
De organisatie maakt de komende jaren een focusomslag van grootschalige aanleg van een nieuw glasvezelnetwerk naar exploitatie en beheer. Dit vraagt een grote inspanning om goed op poten te zetten en levert de nodige dynamiek op.

Besloten Vennootschappen

Zonnepark Ameland

Rechtsvorm: Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats: Ameland

Doelstelling:
Het bevorderen, verbreden en verdiepen van het gebruik-, de toepassing-, de productie-, de levering- en de verdere ontwikkeling van duurzame energie en duurzame mobiliteit en derhalve ook het bevorderen van de transitie naar het gebruik en de toepassing van duurzame energie, de bevordering van het doelmatige energieverbruik en mitsdien het beperken van dit energieverbruik en aldus besparen van energie.

Programma: 6. Duurzaamheid
Deelnemende partijen: Gemeente Ameland, Amelander Energie Coöperatie U.A. en Eneco Solar B.V.
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder voor 33%

Werkelijke financiële gegevens:

	31-12-2025	31-12-2024
Eigen vermogen	€ 545.122	€ 1.063.400
Balanstotaal	€ 2.263.075	€ 3.556.130
Financieel resultaat	€ -8.278	€ 10.134

Risico's:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal (€ 14.000)

Ontwikkelingen:
Geen bijzonderheden.

Energiepark Ballumerbocht

Rechtsvorm: Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats: Ameland

Doelstelling:
Het bevorderen, verbreden en verdiepen van het gebruik-, de toepassing-, de productie-, de levering- en de verdere ontwikkeling van duurzame energie en duurzame mobiliteit en derhalve ook het bevorderen van de transitie naar het gebruik en de toepassing van duurzame energie, de bevordering van het doelmatige energieverbruik en mitsdien het beperken van dit energieverbruik en aldus besparen van energie.

Programma: 6. Duurzaamheid
Deelnemende partijen: Gemeente Ameland, Amelander Energie Coöperatie U.A. en Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V.
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder voor 33%

Werkelijke financiële gegevens:
--

Risico's:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal (€ 100.000).

Ontwikkelingen:
Energiepark Ballumerbocht heeft de benodigde vergunningen verkregen voor de realisatie van een zonnepark met batterijopslag op de voormalige vuilstort in de Ballumerbocht. De gemeente is samen met Wetterskip Fryslân en AEC, elk voor 1/3e deel aandeelhouder. Het zonnepark is gerealiseerd en levert vanaf januari elektriciteit aan het net. De aanbesteding voor het aanschaffen van een grote batterij wordt voorbereid.

Ameland Warmtelevering

Rechtsvorm: Besloten Vennootschap
Vestigingsplaats: Ameland

Doelstelling:
Het exploiteren van één of meer warmtenetten in de gemeente Ameland, door het sluiten van overeenkomsten voor het gebruik van het warmtenet en het leveren van warmte aan gebruikers.

Programma: 6. Duurzaamheid
Deelnemende partijen: Gemeente Ameland, Amelander Energie Coöperatie U.A. en Wetterskip Fryslân Deelnemingen B.V.
Bestuurlijk belang: AVA
Financieel belang: Aandeelhouder voor 100%

Werkelijke financiële gegevens:
--

Risico's:
Beperkt tot aandeelhouderskapitaal van € 12.000 en een agiostorting van € 488.000.

Ontwikkelingen:
Gemeente Ameland heeft eind 2024 deze BV opgericht voor de warmtelevering in gebouwen en woningen, allereerst in het gemeentelijk gebouw Ambla.

Centrumregelingen

Sociaal Domein Fryslân (SDF)

Rechtsvorm: Centrumregeling
Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:
Het betreft een regie-organisatie voor inkoop en beleidsvoorbereiding Jeugdhulp en (boven)regionale) Wmo-voorzieningen, legt verbinding van en naar Friese gemeenten en is de kennispartner op het gebied van Jeugdhulp en Wmo. Daarnaast is het doel om afspraken vast te leggen voor de gezamenlijke uitvoering waarvoor de gemeenten wettelijk verplicht moeten samenwerken alsmede van de taken waarvoor gemeenten vrijwillig voor een doelmatige en doeltreffende wijze kunnen samenwerken.

Programma: 2. Sociaal Domein
Deelnemende partijen: Alle Friese gemeenten
Bestuurlijk belang: Bestuurlijke overleggen
Financieel belang: De bijdrage voor 2026 bedraagt € 39.646 (gerelateerd aan inwoneraantal) voor instandhouding en dienstverlening en € 11.690 (gerelateerd aan aantal cliënten) voor maatschappelijke opvang.

Werkelijke financiële gegevens:
Vallen onder de totale financiële gegevens van de gemeente Leeuwarden.

Risico's:
Als deelnemer aan de centrumregeling is het risico beperkt tot de jaarlijkse bijdrage voor de instandhouding en dienstverlening van SDF (gebaseerd op basis van inwoneraantal van de deelnemende gemeenten) en maatschappelijke opvang georganiseerd door SDF (gebaseerd op cliëntenaantallen van de deelnemende gemeenten).

Ontwikkelingen:
Voor de inloop en inzet van Jeugdhulp is de beweging in gang gezet om (op termijn) een deel (voornamelijk ambulante Jeugdhulp) meer lokaal, of sub-regionaal (onder andere Noordoost Friesland) te organiseren (inkoop) en in te zetten. Hierdoor zal de ondersteuning van Sociaal Domein Fryslân afnemen en de inzet lokaal/sub-regionaal toenemen.

Shared Service Centrum Leeuwarden

Rechtsvorm: Centrumregeling
Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:
Door het inzetten van het Shared Service Center intensief samenwerken met de deelnemende gemeenten. De bedrijfsvoering en dienstverlening voor de gemeenten wordt hierdoor verzekerd en verbeterd.

Programma: 1. Bestuur
Deelnemende partijen: De gemeente Leeuwarden, gemeente Texel, gemeente Ameland, gemeente Vlieland, gemeente Terschelling, gemeente Schiermonnikoog, gemeente Noardeast-Fryslân, gemeente Waadhoeke en gemeente Dantumadiel.
Bestuurlijk belang: Bestuurlijke overleggen
Financieel belang: De bijdrage voor 2025 bedraagt € 687.996.

Werkelijke financiële gegevens:
Vallen onder de totale financiële gegevens van de gemeente Leeuwarden.

Risico's:
De risico's beperken zich tot hetgeen contractueel voor een jaar is overeengekomen op basis van een Service Level Agreement (SLA). Hierin zijn de afspraken vastgelegd over de te realiseren dienstverlening door het Shared Service Centrum (centrumgemeente Leeuwarden).

Ontwikkelingen:
Door investeringen in nieuwe ICT-voorzieningen, een stijging in de werkplektarieven en verdere toename van het aantal devices en accounts stijgen de kosten. Door steeds strenger wordende eisen van de overheid op het gebied van informatiebeveiliging zullen de kosten nog extra stijgen. Daarnaast komt er extra inzet van een Chief Information Officer en een Functionaris Gegevensbescherming.

Samenwerkingen

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A. (OVEF)

Rechtsvorm: Samenwerkingen
Vestigingsplaats: Leeuwarden

Doelstelling:
OVEF (Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.) is opgericht om de openbare verlichting en publieke laadpalen in Friesland te beheren en te sturen. Sinds 2024 is OVEF de eigen energieleverancier van de Friese gemeenten, de provincie en Wetterskip Fryslân en werkt samen met hun om de energietransitie te bevorderen. OVEF koopt en verkoopt duurzaam opgewekte energie van en aan haar leden.

Programma: 6. Duurzaamheid
Deelnemende partijen: Friese gemeenten, de provincie en Wetterskip Fryslân
Bestuurlijk belang: Lid van de coöperatie
Financieel belang: --

Werkelijke financiële gegevens:
--

Risico's:
Geen bijzonderheden

Ontwikkelingen:
De leden van OVEF hebben aangegeven dat het wenselijk is te onderzoeken of en welke rol OVEF kan spelen in een op te zetten provinciaal warmtebedrijf.

Paragraaf 8 Wet open overheid (Woo)

Wet open overheid (Woo)

Burgers hebben recht op informatie van de overheid. Dat staat in de Wet open overheid (de Woo). De gemeente moet daarom steeds meer informatie beschikbaar stellen. Op eigen initiatief (actief) én op verzoek (passief). Zo kunnen bedrijven, organisaties, onderzoekers, volksvertegenwoordigers, journalisten en burgers beter volgen en nagaan hoe de overheid besluiten neemt. Onze medewerkers op het gebied van ICT, juridische zaken en communicatie werken samen aan de implementatie van de Woo. Zij blijven op de hoogte van de implementatierichtlijnen die landelijk worden vastgesteld. Het doel is deze richtlijnen te volgen en uit te voeren. Feitelijk lopen we hier op vooruit en zorgen we ervoor dat stap voor stap steeds meer informatie openbaar wordt gemaakt.

Actieve openbaarmaking

Als gemeente maken we steeds meer informatie openbaar. De informatie moet digitaal vindbaar en toegankelijk zijn. Dit gaat per tranche. De eerste tranche is afgerond. Het is nog niet bekend wanneer de tweede tranche in werking treedt. Wel wordt alvast rekening gehouden met de toekomstige implementatie hiervan. Hiervoor werkt onze ICT-medewerker samen met een medewerker van juridische zaken en communicatie. Op onze website staan de verplichte informatiecategorieën en de informatie die wij hierover beschikbaar stellen. Wij publiceren bijvoorbeeld al actief (ontwerp) verordeningen, beleidsregels en andere besluiten van algemene strekking, Woo-verzoeken, agenda's, vergaderstukken en besluitenlijsten van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad. Daarbij zijn we aangesloten bij de Woo-index van de VNG. Dit maakt het makkelijker om informatie te zoeken. Voor de implementatie worden interne processen en systemen aangepast waar nodig en zorgen we voor bewustwording bij onze medewerkers. Dit doen we door het geven van informatie over de verplichte informatiecategorieën en het betrekken van leidinggevenden en coördinatoren.

Passieve openbaarmaking

Iedereen kan bij de overheid informatie opvragen via een Woo-verzoek. Wij zien de afgelopen jaren een toename in het aantal Woo-verzoeken. Door deze toename en met name door een aantal (zeer) omvangrijke Woo-verzoeken is besloten een samenwerking aan te gaan met de 'Woo-desk' van EIFFEL. Deze samenwerking kan opnieuw worden ingezet wanneer daar behoefte aan is, bijvoorbeeld bij de afhandeling van een (mogelijk) nieuw omvangrijk Woo-verzoek. De Woo-desk ontlast onze medewerkers bij piekbelasting in Woo-verzoeken, is sparringpartner, zorgt voor kennisoverdracht, beschikt over een slim softwaresysteem en geeft advies over de implementatie van onze plicht tot actieve openbaarmaking. De Woo-desk werkt met vaste uurtarieven op basis van nacalculatie.

Financiële begroting

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Presentatie

De begroting is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn opgenomen.

Balans

Algemeen

- Voor zover niet anders vermeld zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Vaste activa

- Artikel 35 BBV onderscheidt investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Op grond van artikel 59 BBV worden alle investeringen geactiveerd.
- De immateriële activa bestaan uit geactiveerde voorbereidingskosten van projecten. Bij realisatie van de betreffende projecten, dan wel beëindiging hiervan worden deze kosten onderdeel van de investering of als eenmalige kosten afgeboekt ten laste van de exploitatie.
- De materiële activa zijn gewaardeerd tegen historische kostprijs of aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen, eventuele investeringsbijdragen en eventuele beschikkingen over reserves. Afschrijving vindt lineair plaats op basis van verwachte economische levensduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op gronden wordt niet afgeschreven. Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is.
- Een subsidiebijdrage aan de Stichting Amelander Musea voor de nieuwbouw van twee musea, is opgenomen onder de materiële activa als “bijdrage aan activa in eigendom derden”. De bijdrage wordt in 40 jaar afgeschreven hetgeen vooral is bepaald door de bijzondere eigendomssituatie van de twee gebouwen.
- De financiële activa betreffen kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen of gemeenschappelijke regelingen en verstrekte langlopende geldleningen. De waardering vindt plaats op basis van verkrijgingprijs (deelnemingen), respectievelijk nominale waarde.

Voorraden en onderhanden werk

- Voorraden grond (nog niet afgewikkelde bouwterreinen) en overig onderhanden werk worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, vermeerderd met toe te rekenen kosten en verminderd met verwachte opbrengsten wegens verkopen, dan wel de lagere marktwaarde. Een uitgebreide specificatie van de voorraden grond is weergegeven in paragraaf 3 Grondbeleid.
- De overige voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs.

Overlopende activa

- Onder deze post is de vordering opgenomen op particulieren inzake de aanleg van de Duinlandseweg in Buren. Deze post is gewaardeerd op verkrijgingprijs, vermeerderd met vervaardigingkosten en andere toe te rekenen kosten, en verminderd met bijdragen van derden.

Algemene reserve

- De Algemene reserve wordt aangemerkt als vrij besteedbaar, maar wordt beschouwd als ‘buffer’ voor grote financiële tegenvallers. Op grond van de vastgestelde Nota reserves en voorzieningen 2021 bedraagt de hoogte van deze reserve € 2,5 miljoen.

Bestemmingsreserves

- Bestemmingsreserves bestaan uit door de raad voor een specifiek doel bestemde middelen, of fondsen op grond van regelgeving.
- Aan de onderhoudsreserves voor wegen en gebouwen liggen onderhoudsplannen ten grondslag. Jaarlijks wordt een vast bedrag gedoteerd; de werkelijke kosten in het boekjaar komen ten laste van deze reserve.
- De 'Reserve Programma de Wadden' betreft gelabelde middelen voor cofinanciering van programmakosten voor de Regio Deal.
- De Reserve projecten geldt als vrij besteedbaar; het jaarlijkse exploitatiesaldo wordt normaliter aan deze reserve toegevoegd.
- De Reserve BWS betreft specifieke middelen die in het kader van het voortgezet onderwijs beschikbaar zijn.
- De 'ABR GWA' betreft specifieke middelen die in het kader van het woningbedrijf beschikbaar zijn.

Voorzieningen

- De Egalisatievoorziening riolering is bedoeld om jaarlijkse baten uit rioolheffingen en lasten van riolering te egaliseren.
- De Voorziening Verlofsparen dient ter dekking van opgebouwde 'gespaarde' rechten.
- De Voorziening Politieke ambtsdragers wordt jaarlijks berekend op basis van de actuariële berekeningen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

- Per balansdatum zijn er geen leningen van derden meer waarvoor de gemeente Ameland garant staat.

Exploitatierekening

Algemeen

- Baten en lasten worden toegerekend aan de perioden waarop ze betrekking hebben. Lasten/verliezen worden verantwoord wanneer deze bekend of voorzienbaar zijn, baten/winsten worden verantwoord indien deze zijn gerealiseerd.
- Activering van uitgaven vindt in het algemeen plaats wanneer sprake is van een zeker nut voor de organisatie, gedurende meerdere jaren en wanneer het gaat om investeringen vanaf een bedrag van € 5.000. Is hiervan geen sprake, dan vindt verantwoording plaats ten laste van het begrotingsjaar.

Rentekosten

- De werkelijke rentekosten zijn opgenomen onder activiteitennummer 600.599, onder het taakveld Treasury; de verdeling over de diverse programma's (activiteiten) vindt plaats op basis van een gecalculeerd rentepercentage van 2,0%.

Een toelichting op dit percentage is opgenomen in de paragraaf Financiering.

Rentebaten

- Over de verstrekte hypothecaire geldleningen aan ambtenaren worden de contractueel bepaalde jaarlijkse rentebedragen ontvangen.

Salariskosten

- De salariskosten zijn gebaseerd op het kostenniveau van CAO gemeenten 2025 inclusief HR21+ herwaarderingssysteem, en voor de periode daarna geïndexeerd met 3,0%.

Afschrijvingen

- Activa worden lineair afgeschreven, in een aantal jaren overeenkomend met de economische levensduur, dan wel gebruiksduur (investeringen met maatschappelijk nut) van het actief.
- Afschrijving vindt voor het eerst plaats in het jaar van aanschaf c.q. realisatie van een actief Voor de afschrijvingstermijnen wordt verwezen naar de tabel op de volgende pagina.

Afschrijvingstermijnen gemeente Ameland		
Soort actief	**Termijn in jaren**	**Eventuele restwaarde**
Gronden en terreinen		
op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven		
Gebouwen		
Woningen	50	36.000
Vuurtoren	50	
Gebouwen traditioneel gebouwd	40	
Gebouwen niet-traditioneel gebouw	20-25	
Installaties en apparatuur		
Afhankelijk van levensduur	8 - 20	
Automatiseringsapparatuur	4	
Bekabeling en dergelijke	10	
Inrichting		
Meubilair	15	
Keukeninrichting	10	
Vloerbedekking	10	
Materiaal / Materieel		
Investering < € 100.000	5 - 15	
Investering ≥ € 100.000	5 - 15	10%
Weg- en waterbouwkundige werken		
Rioolstelsel	50	
Tuinaanleg, sportvelden en dergelijke	25	
Kunstwerken	25	
Wegen, fietspaden (eerste aanleg)	25	
Betonnen wegen, fietspaden (eerste aanleg)	30	
Reconstructies wegen, fietspaden	20	

Subsidies

- Subsidies zijn gebaseerd op de subsidieverordening, eventueel aangevuld met specifieke uitvoeringsregelingen. Het subsidieplafond voor de uit te keren subsidies is vastgelegd in de begroting.

In sommige specifieke gevallen is er geen sprake van een specifieke regeling. De hoogte van het subsidiebedrag wordt in dat geval eveneens bepaald door het in de begroting opgenomen bedrag. Op de volgende pagina zijn de beschikbare budgetten voor 2027 aangegeven:

Subsidieplafonds	
Regeling	**2027**
Stads- en dorpsvernieuwing	101.583
Bibliotheekvoorziening	263.549
Buurt- en clubhuizen	7.646
Museaal werk en cultuur erfgoed	295.776
Welzijnswerk	887.335
Openbare gezondheid	10.300
Ontwikkelingshulp	7.723
Bevordering duurzame ontwikkeling toerisme (VVV)	197.517
Slim Energiesysteem Ameland	200.000
Sportevenementen	15.447
Culturele evenementen	36.962
Amateuristische kunstbeoefening	7.723
Sportclubs	7.503
Dorpsbelangen	4.414
Passantenhaven	27.352
Cofinanciering Streekagenda	25.000
Landschap- en natuurbescherming	552
Onderwijsbegeleiding	45.000
Maaltijdvoorziening Ambla	9.268
Peuterspeelzalen	90.000
Vorming- en ontwikkelingswerk	552
	2.241.201

Financieel overzicht baten en lasten

Programma's	Jaarrekening 2025	Prognose 2026	2027	2028	2029	2030
1 Bestuur						
Lasten	2.919.164	3.996.025	4.092.779	3.182.296	3.190.767	3.272.551
Baten	476.074	365.850	383.271	383.431	383.431	383.431
Totaal 1 Bestuur	**-2.443.090**	**-3.630.175**	**-3.709.508**	**-2.798.865**	**-2.807.336**	**-2.889.120**
2 Sociaal Domein						
Lasten	15.024.225	5.095.919	5.061.898	5.628.277	4.891.553	4.903.225
Baten	3.588.616	420.707	396.999	396.999	396.999	396.999
Onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Totaal 2 Sociaal Domein	**-11.435.608**	**-4.675.212**	**-4.664.899**	**-5.231.278**	**-4.494.554**	**-4.506.226**
3 Onderwijs						
Lasten	2.971.206	2.651.640	3.084.282	3.103.357	3.082.340	3.066.432
Baten	2.516.968	2.062.738	2.574.796	2.596.968	2.596.968	2.596.968
Totaal 3 Onderwijs	**-454.238**	**-588.902**	**-509.486**	**-506.389**	**-485.372**	**-469.464**
4 Fysieke Leefomgeving						
Lasten	8.597.812	10.216.998	7.691.882	7.758.282	8.490.808	9.186.604
Baten	888.993	325.234	288.560	289.384	289.384	289.384
Totaal 4 Fysieke Leefomgeving	**-7.708.819**	**-9.891.764**	**-7.403.322**	**-7.468.898**	**-8.201.424**	**-8.897.220**
5 Economie						
Lasten	389.891	425.660	448.401	419.286	413.294	413.229
Baten	15.679	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Totaal 5 Economie	**-374.212**	**-413.660**	**-436.401**	**-407.286**	**-401.294**	**-401.229**
6 Duurzaamheid						
Lasten	680.773	410.275	551.049	640.090	539.944	639.791
Baten	414.344	387.476	101.666	104.566	107.553	107.553
Totaal 6 Duurzaamheid	**-266.429**	**-22.799**	**-449.383**	**-535.524**	**-432.391**	**-532.238**
7 Volkshuisvesting						
Lasten	2.347.151	3.783.027	3.747.605	3.575.085	3.582.555	3.487.400
Baten	2.947.349	3.347.173	3.072.529	3.134.172	3.198.487	3.265.552
Totaal 7 Volkshuisvesting	**600.198**	**-435.854**	**-675.077**	**-440.913**	**-384.068**	**-221.848**
8 Overhead						
Lasten	5.764.761	5.961.367	6.240.677	6.183.867	6.200.850	6.198.169
Baten	63.614	37.400	37.400	37.400	37.400	37.400
Totaal 8 Overhead	**-5.701.147**	**-5.923.967**	**-6.203.277**	**-6.146.467**	**-6.163.450**	**-6.160.769**
9 Dekkingsmiddelen						
Lasten	92.946	454.673	1.202.997	1.459.197	1.834.418	2.072.570
Baten	23.736.386	23.757.890	24.400.459	23.894.152	23.774.072	24.011.179
Onttrekkingen	8.844.424	5.028.733	3.452.889	2.798.700	2.647.741	2.786.516
Stortingen	2.545.345	2.276.800	2.023.800	2.023.800	2.023.800	2.023.800
Totaal 9 Dekkingsmiddelen	**29.942.519**	**26.055.149**	**24.626.551**	**23.209.855**	**22.563.595**	**22.701.325**
Resultaat voor bestemming	**2.159.174**	**472.817**	**575.199**	**-325.765**	**-806.294**	**-1.376.790**

Balans

Balans (31 december jaar)						
Activa	**Rekening 2025**	**Prognose 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	**44.215**	**112.500**	**225.000**	**225.000**	**225.000**	**225.000**
Voorbereidingskosten projecten	44.215	112.500	225.000	225.000	225.000	225.000
Materiële vaste activa	**50.329.114**	**54.877.485**	**55.962.741**	**59.268.710**	**60.164.419**	**67.930.395**
Met economisch nut	37.793.494	41.403.652	40.689.422	42.934.916	42.462.494	50.636.002
Met economisch nut, met mogelijkheid heffing	3.469.124	3.152.769	2.934.415	2.744.928	2.528.360	2.314.493
Met maatschappelijk nut	9.066.497	10.321.064	12.338.904	13.588.866	15.173.565	14.979.900
Financiële vaste activa	**3.092.846**	**3.579.344**	**3.911.592**	**3.877.605**	**3.786.027**	**3.786.027**
Deelnemingen	844.456	1.344.456	1.344.456	1.344.456	1.344.456	1.344.456
Hypothecaire geldleningen	298.390	284.888	167.136	133.149	41.571	41.571
SVn leningen	1.950.000	1.950.000	2.400.000	2.400.000	2.400.000	2.400.000
Vlottende activa						
Voorraden	**418.423**	**216.314**	**195.955**	**101.111**	**108.528**	**116.094**
Gronden in exploitatie	395.203	193.094	172.735	77.892	85.309	92.874
Overige	23.220	23.220	23.220	23.220	23.220	23.220
Uitzettingen looptijd korter jaar	**18.717.726**	**1.779.910**	**1.779.910**	**1.779.910**	**1.779.910**	**1.779.910**
Openbare lichamen	1.535.138	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000	1.500.000
BNG Schatkistbankieren	16.914.488	0	0	0	0	0
Overige vorderingen	268.101	279.910	279.910	279.910	279.910	279.910
Overlopende activa	**6.041.229**	**5.500.000**	**5.500.000**	**5.500.000**	**5.500.000**	**5.500.000**
Overheidslichamen	96.349	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
Overige	5.944.880	5.450.000	5.450.000	5.450.000	5.450.000	5.450.000
Liquide middelen	**12.807.392**	**14.729.424**	**7.619.372**	**723.387**	**739.420**	**-4.006.810**
Bank Nederlandse Gemeenten	496.792	8.002.295	3.892.243	-3.742	12.291	-4.733.939
Liquide middelen Regio Deal	11.583.470	6.000.000	3.000.000	0	0	0
Overige liquide middelen	727.129	727.129	727.129	727.129	727.129	727.129
Totaal activa	**91.450.945**	**80.794.978**	**75.194.571**	**71.475.723**	**72.303.305**	**75.330.616**

Balans (31 december jaar)						
Passiva	**Rekening 2025**	**Prognose 2026**	**Begroting 2027**	**Begroting 2028**	**Begroting 2029**	**Begroting 2030**
Vaste passiva						
Eigen vermogen	**22.611.825**	**20.332.711**	**19.478.821**	**18.378.155**	**16.947.919**	**14.808.412**
Algemene reserve	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Rekeningsaldo (te bestemmen)	2.159.174	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserves	17.952.651	17.832.711	16.978.821	15.878.155	14.447.919	12.308.412
Voorzieningen	**2.516.267**	**1.645.151**	**1.649.968**	**1.658.119**	**1.667.270**	**1.677.421**
Vaste schulden	**48.297.000**	**46.495.667**	**44.744.333**	**45.118.000**	**47.366.667**	**52.523.333**
Langlopende geldleningen	48.297.000	46.495.667	44.744.333	45.118.000	47.366.667	52.523.333
Vlottende passiva						
Schulden looptijd korter jaar	**1.997.721**	**2.221.449**	**2.221.449**	**2.221.449**	**2.221.449**	**2.221.450**
Kasgeldleningen	0	0	0	0	0	0
Overige schulden	1.997.721	2.221.449	2.221.449	2.221.449	2.221.449	2.221.450
Overlopende passiva	**16.028.133**	**10.100.000**	**7.100.000**	**4.100.000**	**4.100.000**	**4.100.000**
Overheidslichamen	3.528.907	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
Overige	915.756	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Te besteden middelen Regio Deal	11.583.470	6.000.000	3.000.000	0	0	0
Totaal passiva	**91.450.945**	**80.794.978**	**75.194.571**	**71.475.723**	**72.303.305**	**75.330.616**

Overzicht van structurele en incidentele baten en lasten

Algemeen

Op grond van artikel 19 van het Besluit begroting en verantwoording (BBV) bevat de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de begroting ten minste een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma.

Door de baten en de lasten te filteren (corrigeren) voor incidentele posten, kan er worden vastgesteld of er in de meerjarenbegroting sprake is van structureel en reëel evenwicht.
Van structureel evenwicht is sprake als de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Onderstaand is een samenvattende tabel opgenomen waarin het structurele begrotingssaldo voor de jaren 2027 tot en met 2030 wordt weergegeven:

Structurele en incidentele baten en lasten				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Saldo baten en lasten vòòr mutatie reserves	-853.890	-1.100.665	-1.430.236	-2.139.506
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.429.089	774.900	623.941	762.716
Begrotingssaldo	**575.199**	**-325.765**	**-806.295**	**-1.376.790**
- Waarvan incidentele baten en lasten	-702.495	-200.534	-348.506	-84.731
Structureel begrotingssaldo	**1.277.694**	**-125.231**	**-457.789**	**-1.292.059**

Saldi met een (+) betekent een positief begrotingssaldo.

In algemene zin zijn incidentele baten en lasten (begrotings)posten die eenmalig of gedurende enkele jaren voorkomen. Administratief worden deze vastgelegd via specifiek hiervoor geldende grootboekrekeningen. De incidentele baten en lasten worden per programma gespecificeerd in de tabel op de volgende pagina.

Specificatie incidentele baten (+) en lasten (-)				
	2027	**2028**	**2029**	**2030**
Programma 1	**-998.750**	**0**	**0**	**0**
Externe inhuur overbrengen oud archief en GWA-dossiers	-30.000			
Kosten RegioDeal	-968.750			
Programma 2	**-105.000**	**0**	**0**	**0**
Subsidie Openbare Bibliotheken	-105.000			
Programma 3	**0**	**0**	**0**	**0**
--				
Programma 4	**-35.000**	**0**	**0**	**0**
Externe inhuur opstellen beheerplan openbare ruimte	-35.000			
Programma 5	**-25.000**	**0**	**0**	**0**
Externe inhuur onderzoek certificering duurzaam toerisme	-25.000			

Specificatie incidentele baten (+) en lasten (-)				
Programma 6	**-115.834**	**-200.434**	**-97.447**	**-197.447**
Externe inhuur dataanalyse en motivatie voor instelling EMS	-10.000			
Onderzoek Ameland zelfvoorzienend (zoet) water	-2.500			
IKW-Subsidie	-200.000	-300.000	-200.000	-300.000
Rijksbijdrage CDOKE (SPUK)	96.666	99.566	102.553	102.553
Programma 7	**-90.000**	**0**	**0**	**0**
Ophoging externe inhuur Strategisch Voorraadbeleid	-25.000			
Externe inhuur uitvoer benodigde onderzoeken en opstellen volkshuisvestingprogramma	-25.000			
Eenmalige last realisatie inpandige stallingsruimte 't Noorderlicht	-40.000			
Overhead	**-92.000**	**0**	**0**	**0**
Externe inhuur actualisatie en opstellen financieel beleid	-20.000			
Nieuwe werkplek ICT: Digitale Werkomgeving (DWO)	-72.000			
Dekkingsmiddelen	**759.089**	**-100**	**-251.059**	**112.716**
Kosten accommodatiebeleid	-775.000	-775.000	-875.000	-650.000
Algemene uitkering Gemeentefonds	105.000			
Toevoeging Onderhoudsfonds Wegen	-1.360.000	-1.360.000	-1.360.000	-1.360.000
Toevoeging Onderhoudsfonds Gebouwen	-470.000	-470.000	-470.000	-470.000
Toevoeging Onderhoudsfonds Havens	-193.800	-193.800	-193.800	-193.800
Onttrekking Algemeen Bedrijfsreserve GWA	698.677	523.124	468.929	309.399
Onttrekking Onderhoudsfonds Wegen	176.000	192.000	813.000	1.241.000
Onttrekking Onderhoudsfonds Gebouwen	248.500	874.700	117.400	117.400
Onttrekking Onderhoudsfonds Havens	385.962	133.876	173.412	168.717
Onttrekking Reserve Projecten Waddeneilanden	968.750	0	0	0
Onttrekking Reserve Projecten	975.000	1.075.000	1.075.000	950.000
Totaal	**-702.495**	**-200.534**	**-348.506**	**-84.731**

Ter toelichting op een aantal grotere posten in de tabel van incidentele baten en lasten geldt het volgende.

Programma 1

Externe inhuur overbrengen oud archief en GWA-dossiers

In het kader van de Archiefwet moet archiefblok 1997 t/m 2026 uit het actieve archief overgebracht worden naar het statisch archief.

Bij GWA is het nodig een efficiëncyslag te maken door de GWA-dossiers te digitaliseren en de applicatie te vernieuwen.

Kosten RegioDeal

In 2027 wordt het overige deel (50% van totaal) van de regionale bijdragen van de gemeente Ameland voor de Regio Deal geboekt, waar een onttrekking uit Reserve Projecten Waddeneilanden tegenover staat.

Programma 2

Subsidie Openbare Bibliotheken
Tot de wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) per 2028 ontvangen gemeenten een decentralisatie-uitkering via het gemeentefonds. Bibliotheken Noord-Fryslân zetten deze middelen (alvast) in op een aantal programmalijnen.

Programma 4

Externe inhuur opstellen beheerplan openbare ruimte
Het realiseren van een beheerplan voor de openbare ruimte. Er is een gedateerd plan recreatieve voorzieningen, waar niet alle objecten in staan vermeld. Zo zijn kunstwerken, abri's en de pumptrackbaan nog nergens vermeld.

Programma 5

Externe inhuur onderzoek certificering duurzaam toerisme
We laten al langere tijd de duurzaamheid van ons toerisme beoordelen door Green Destinations. Daaruit komt elke 2 jaar een rapport met aanbevelingen voor verbeteringen (zie ook informatiebrief van 12 mei met de titel Vernieuwing award duurzaam toerisme). Eerdere aanbevelingen zijn niet integraal planmatig opgepakt. Dat past in onze ogen niet bij de ambities die we hebben op het gebied van duurzaamheid en duurzaam toerisme. En bij de voorbeeldrol die we op dat gebied ook hebben naar de samenleving. Daarom willen we bekijken of we hiermee aan de slag kunnen. Voordat we dat doen willen we eerst onderzoeken of de certificering van Green Destinations hiervoor de beste methode is en wat ervoor nodig is om hiermee aan de slag te gaan. Dat onderzoek kunnen we niet zelf doen en moeten we daarom uitbesteden.

Programma 6

Externe inhuur dataanalyse en motivatie voor instelling EMS
Voor het meten en installeren van een EMS met de daarbij horende meetapparatuur bij de sporthal/BWS in Nes en Ambla in Hollum is een budget van € 40.000 per locatie nodig. In totaal dus € 80.000.

Hierbij is het ook wenselijk een standpunt in te nemen hoe de EMS'sen ingesteld worden (maximaal voorkomen netcongestie, besparen op energie, besparen op structurele onderhoud etc.). Om de verschillende opties op een rij te zetten met daarbij de motivering en data-analyse zal externe deskundigheid ingezet worden (€ 10.000 eenmalig).

IKW-Subsidie
Elektrificatie is het grootste onderdeel van de energietransitie. Om die een passende vorm te geven, is een slim systeem nodig. In de in juni 2026 ingediende IKW-aanvraag bij het Waddenfonds staat de toekomstige elektrificatie, met het beperken van netcongestie, centraal. In dit programma worden nieuwe contractvormen en slimme koppelingen tussen energie-, opslag, -opwek en -verbruik ontwikkeld om netcongestie te verminderen in combinatie met het investeren in energieopslagsystemen.

De omvang van de IKW-aanvraag voor Slim Energiesysteem Ameland gaat over € 7.000.000 aan investering, waarvan € 4.000.000 ingebracht wordt door de partners in de subsidietermijn. Bij het Waddenfonds en provincie Friesland wordt een subsidiebijdrage van € 2.000.000 gevraagd. Als cofinanciering van gemeente Ameland vragen wij € 1.000.000 uit de Reserve Projecten.

De definitieve omvang van de gemeentelijke bijdrage wordt bepaald op basis van de uitgewerkte businesscase en de definitieve subsidiebeschikking.

Onderzoek Ameland zelfvoorzienend (zoet) water
Op basis van de uitkomsten van een dergelijk onderzoek op Schiermonnikoog en Terschelling (naar verwachting eind 2025 gereed), wordt beoordeeld in hoeverre uitkomsten voor Ameland toepasbaar zijn.

Rijksbijdrage CDOKE (SPUK)
Deze rijksmiddelen worden als eenmalig beschouwd, totdat het duidelijk is dat het rijk deze bijdragen structureel verstrekt.

Programma 7

Ophoging externe inhuur Strategisch Voorraadbeleid
Het GWA heeft inmiddels het totale woningbezit doorgenomen en maakt toekomstplannen voor de exploitatie en het beheer van de woningen. Hieruit zullen diverse projecten voortvloeien, waaronder verduurzaming en sloop/nieuwbouw, die zowel financiële middelen als formatie vergen.

In 2024 is een budget van € 24.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van het strategisch complexbeheerplan. Het redigeren van het plan blijkt meer te kosten dan vooraf verwacht, waarvoor een bedrag van € 25.000 opgenomen is.

Externe inhuur uitvoer benodigde onderzoeken en opstellen volkshuisvestingprogramma
In 2026 zullen partijen geselecteerd worden voor de uitvoering van een woonbehoefte onderzoek ter onderbouwing van de cijfermatige uitgangspunten van het volkshuisvestingsprogramma. Het daadwerkelijke woonbehoefteonderzoek vindt in Q1 2027 plaats. Budget benodigd € 25.000.

Eenmalige last realisatie inpandige stallingsruimte 't Noorderlicht
In verband met toename van het gebruik van scootmobielen en gebrek aan stallingsruimte, wordt een inpandige stallingsruimte gerealiseerd. Daarvoor wordt krediet gevraagd van € 40.000.

Overhead

Externe inhuur actualisatie en opstellen financieel beleid
Begin dit jaar heeft de Rekenkamercommissie het rapport 'Hoeveel geld is er eigenlijk' uitgebracht over de financiën van de Waddengemeenten en de sturing van de raden daarop. In dit rapport zijn conclusies en aanbevelingen gedeeld met de gemeenteraad. Daarnaast is onlangs de jaarrekening 2025 door de gemeenteraad vastgesteld en is het accountantsrapport gedeeld. In dit rapport worden ook enkele aanbevelingen gegeven met betrekking tot de bedrijfsvoering.

De auditcommissie heeft in haar advies bij de jaarrekening 2025 punten ter prioritering aangegeven. Voor het uitbesteden van de Verbijzonderde Interne Controles (VIC) is € 15.000 structureel budget nodig.

Daarnaast wordt eenmalig budget van € 20.000 gevraagd om aan de slag te kunnen met het actualiseren van een risico-analyse (weerstandsvermogen) en de Nota Reserves en Voorzieningen. Het college bespreekt een prioriteitenplanning in de auditcommissie.

Nieuwe werkplek ICT: Digitalisering Werkomgeving (DWO)
Verdere vernieuwing van de digitale werkplek is noodzakelijk. Door te investeren in werken in de Cloud en tegelijkertijd de Citrix-servers af te bouwen, is de digitale werkplek voor de komende jaren weer toekomstbestendig. Dit leidt tot eenmalige projectkosten. Het project wordt regionaal via SSC Leeuwarden ingezet. Hiervoor is € 72.000 nodig.

Dekkingsmiddelen

Kosten accommodatiebeleid
Betreft eenmalige kosten voor projectleiding en stelpost voor overige eenmalige kosten van het accommodatiebeleid.

Algemene uitkering gemeentefonds
Tot de wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) per 2028 ontvangen gemeenten een decentralisatie-uitkering via het gemeentefonds.

Toevoeging en onttrekking aan onderhoudsfondsen
De toegevoegde bedragen worden bepaald op grond van onderhouds- en beheersplannen; de werkelijke kosten komen ten laste van deze fondsen.

Onttrekking Algemene bedrijfsreserve GWA
Het negatieve saldo van de activiteit Woningbedrijf Ameland wordt onttrokken aan deze specifieke reserve.

Onttrekking Reserve Projecten RegioDeal
Betreft onttrekking ter compensatie van de eenmalige kosten voor regionale bijdragen Regio Deal.

Onttrekkingen Reserve projecten
Betreft onttrekkingen ter compensatie van eenmalige kosten voor accommodatiebeleid, impuls bestratingsmateriaal, onrendabele top flexwoningen en verbreden fietspad Verbindingsweg.

EMU-Saldo

Algemeen

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode (boekjaar). Eenvoudig gezegd geeft het EMU-saldo aan of er in een bepaald jaar meer geld is uitgegeven dan er is binnengekomen, of dat er netto geld is overgehouden. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie. Tevens heeft het EMU-saldo een vergelijkbare functie als het kasstroomoverzicht.

Toelichting

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het EMU-saldo op nationaal niveau. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden onderdeel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau is het daarmee ook relevant voor de decentrale overheden om het eigen EMU-saldo te volgen. Om de gemeenten een beeld te geven van hun aandeel in het gezamenlijke EMU-tekort worden jaarlijks individuele referentiewaarden gepubliceerd door het Ministerie van BZK. Wanneer het berekende EMU-saldo onder de referentiewaarde valt is de bijdrage van de gemeente aan het totale EMU-saldo geen aandachtspunt, mits de andere overheden zich aan hun referentiewaarden houden. Als het berekende EMU-saldo boven de referentiewaarden uitstijgt, is de bijdrage van de gemeente aan het landelijke EMU-saldo wel een aandachtspunt. Een of meer andere overheden moeten onder hun referentiewaarde blijven, om ervoor te zorgen dat de Nederlandse overheid als geheel onder de EMU-norm van 3% blijft.

Berekening EMU-saldo

In onderstaande tabel is de berekening van het EMU-saldo voor de gemeente Ameland opgenomen:

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)					
		2027	**2028**	**2029**	**2030**
A.	Exploitatiesaldo vóór mutatie reserves	-890	-1.137	-1.466	-2.176
B.	Mutatie (im)materiële vaste activa	1.198	3.306	896	7.766
C.	Mutatie voorzieningen	5	8	9	10
D.	Mutatie voorraden	-20	-95	7	8
E.	Boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materële vaste activa	-	-	-	-
F.	**Berekend EMU-saldo (A-B+C-D-E)**	**-292**	**-2.083**	**554**	**-5.608**
G.	EMU-saldo referentiewaarde (conform septembercirculaire 2026)	-1.582	-1.582	-1.582	-1.582
H.	**Verschil EMU-saldo en referentiewaarde (F-G)**	**1.290**	**-501**	**2.136**	**-4.026**

Zoals uit de tabel blijkt, is het EMU-saldo van de gemeente Ameland in 2027 € 292.000 negatief. Dit betekent in EMU-termen dat de gemeente Ameland vanaf 2027 meer uitgaven heeft dan inkomsten. En daarmee draagt gemeente Ameland negatief bij aan het EMU-saldo. Dit geldt voor alle jaren, met als uitzondering 2029.

Wanneer wordt vergeleken met de voor gemeente Ameland geldende referentiewaarde (een tekort van € 1.582.000), blijft Ameland in 2027 en 2029 binnen deze waarde. In 2028 en 2030 wordt de waarde overschreden.

Bijlagen

Recapitulatie per taakveld

Recapitulatie per taakveld 2027	Primaire begroting 2027 (2027)				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
0.0 Bestuur en ondersteuning					
0.1 Bestuur	2.599.595	265.431	0	0	-2.334.164
0.10 Mutaties reserves	0	0	3.452.889	2.023.800	1.429.089
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	575.198	0	0	0	-575.198
0.2 Burgerzaken	230.005	59.740	0	0	-170.265
0.4 Overhead	6.240.677	37.400	0	0	-6.203.277
0.5 Treasury	-54.521	43.000	0	0	97.521
0.61 OZB woningen	93.045	1.164.656	0	0	1.071.612
0.62 OZB niet-woningen	48.158	556.664	0	0	508.505
0.64 Belastingen overig	0	38.500	0	0	38.500
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	13.007.791	0	0	13.007.791
0.8 Overige baten en lasten	802.386	0	0	0	-802.386
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0
Totaal 0.0 Bestuur en ondersteuning	10.534.543	15.173.182	3.452.889	2.023.800	6.067.728
1.0 Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.009.886	58.100	0	0	-951.786
1.2 Openbare orde en veiligheid	193.569	25.750	0	0	-167.819
Totaal 1.0 Veiligheid	1.203.455	83.850	0	0	-1.119.605
2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat					
2.1 Verkeer en Vervoer	1.422.097	141.600	0	0	-1.280.497
2.2 Parkeren	39.522	0	0	0	-39.522
2.3 Recreatieve havens	433.176	65.125	0	0	-368.051
2.4 Economische havens en waterwegen	247.069	12.420	0	0	-234.649
Totaal 2.0 Verkeer, vervoer en waterstaat	2.141.864	219.145	0	0	-1.922.719
3.0 Economie					
3.1 Economische ontwikkeling	25.000	0	0	0	-25.000
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	128.620	136.138	0	0	7.518
3.4 Economische promotie	470.708	6.399.865	0	0	5.929.157
Totaal 3.0 Economie	624.328	6.536.003	0	0	5.911.675
4.0 Onderwijs					
4.1 Openbaar basisonderwijs	17.429	0	0	0	-17.429
4.2 Onderwijshuisvesting	297.468	41.200	0	0	-256.268
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.859.385	2.598.596	0	0	-260.789
Totaal 4.0 Onderwijs	3.174.282	2.639.796	0	0	-534.486
5.0 Sport, cultuur en recreatie					
5.1 Sportbeleid en activering	25.501	0	0	0	-25.501
5.2 Sportaccommodaties	466.781	115.800	0	0	-350.981
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	60.173	0	0	0	-60.173
5.4 Musea	498.057	75.999	0	0	-422.058
5.6 Media	265.265	0	0	0	-265.265
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.350.780	0	0	0	-2.350.780
Totaal 5.0 Sport, cultuur en recreatie	3.666.557	191.799	0	0	-3.474.758
6.0 Sociaal Domein					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.333.892	0	0	0	-1.333.892

Recapitulatie per taakveld 2027	Primaire begroting 2027 (2027)				
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Stortingen	Saldo
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	5.000	0	0	0	-5.000
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	20.000	0	0	0	-20.000
6.3 Inkomensregelingen	385.686	300.000	0	0	-85.686
6.4 WSW en beschut werk	282.965	98.500	0	0	-184.465
6.5 Arbeidsparticipatie	63.367	0	0	0	-63.367
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	346.932	0	0	0	-346.932
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	375.000	22.000	0	0	-353.000
6.713 Dagbesteding (Wmo)	50.000	0	0	0	-50.000
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	11.000	0	0	0	-11.000
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	68.836	0	0	0	-68.836
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	227.500	0	0	0	-227.500
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	17.500	0	0	0	-17.500
6.791 PGB Wmo	45.000	0	0	0	-45.000
6.792 PGB Jeugd	35.000	0	0	0	-35.000
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	0	0	0	0	0
6.812 Maatschappelijke - en vrouwenopvang (Wmo)	5.000	0	0	0	-5.000
6.821 Jeugdbescherming	105.000	0	0	0	-105.000
6.822 Jeugdreclassering	10.000	0	0	0	-10.000
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	31.631	0	0	0	-31.631
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	28.253	0	0	0	-28.253
Totaal 6.0 Sociaal Domein	3.447.562	420.500	0	0	-3.027.062
7.0 Volksgezondheid en milieu					
7.1 Volksgezondheid	249.967	0	0	0	-249.967
7.2 Riolering	626.188	902.000	0	0	275.812
7.3 Afval	1.439.171	1.596.110	0	0	156.939
7.4 Milieubeheer	1.025.130	102.266	0	0	-922.864
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	150.868	61.900	0	0	-88.968
Totaal 7.0 Volksgezondheid en milieu	3.491.324	2.662.276	0	0	-829.048
8.0 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing					
8.1 Ruimte en leefomgeving	173.879	0	0	0	-173.879
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	4.238.974	3.341.129	0	0	-897.845
Totaal 8.0 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	4.412.853	3.341.129	0	0	-1.071.724
Saldo	32.696.769	31.267.680	3.452.889	2.023.800	0

Staat van activa (samengevat)

OMSCHRIJVING	AANSCH. WAARDE PER 01-01-2027	MUTATIES PLUS IN 2027	MUTATIES MIN IN 2027	AANSCH. WAARDE PER 31-12-2027	REST JAREN AFSCHR TERM.	BOEK-WAARDE PER 1-1-2027	AFSCHR. IN 2027	BOEK-WAARDE PER 31-12-2027	RENTE-PERC 2027 2,0	RENTE-BEDRAG 2027	KAPITAAL-LASTEN 2027
TOTAAL ONTWIKKELING, PLANKOSTEN E.D.	0	112.500	0	0	0	112.500	0	225.000	0,000	0	0
TOTAAL IMMAT. VASTE ACTIVA	**0**	**112.500**	**0**	**0**	**0**	**112.500**	**0**	**225.000**	**0**	**0**	**0**
MAT. VASTE ACTIVA											
TOTAAL GRONDEN EN TERREINEN	2.811.634	0	0	2.811.634	0	2.811.634	0	2.811.634		56.233	56.233
TOTAAL (BEDRIJFS)GEBOUWEN	12.348.216	0	0	12.229.126		4.601.169	297.918	4.303.251		92.023	389.942
TOTAAL WONINGBOUW	27.924.649	0	0	27.924.649	0	25.136.632	294.476	24.842.156	0,000	502.733	797.208
TOTAAL GROND-, WEG- EN WATERBOUWKUNDIGE WERKEN	33.186.012	2.295.000	0	35.481.012		17.220.870	1.284.801	18.231.069		344.417	1.629.218
TOTAAL MATERIAAL / MATERIEEL	3.312.467	612.000	0	3.924.467		1.291.855	304.265	1.599.590		25.837	330.102
TOTAAL OVERIGE MACHINES, APPARATEN, INSTALLATIES	2.267.415	120.000	0	2.387.415		916.212	138.053	898.159	0,000	18.324	156.377
TOTAAL OVERIGE ACTIVA	6.366.762	767.200	0	7.122.701		2.899.113	389.432	3.276.881		52.038	441.470
TOTAAL MAT. VASTE ACTIVA	**88.217.156**	**3.794.200**	**0**	**91.881.005**	**0**	**54.877.485**	**2.708.945**	**55.962.741**	**0**	**1.091.606**	**3.800.550**
FINANCIELE VASTE ACTIVA											
TOTAAL DEELNEMINGEN	1.344.456	0	0	1.344.456	0	1.344.456	0	1.344.456	22,000	26.889	26.889
Totaal SVn Leningen	1.950.000	450.000	0	2.400.000	0	1.950.000	0	2.400.000	0,000	39.000	39.000

	AANSCH.	MUTATIES	MUTATIES	AANSCH.	REST	BOEK-	AFSCHR.	BOEK-	RENTE-	RENTE-	KAPITAAL-
TOTAAL HYPOTHECAIRE GELDLENINGEN	737.591	0	117.752	737.591	0	284.888	0	167.136	2,000	5.698	5.698
TOTAAL FINANCIELE VASTE ACTIVA	4.032.047	450.000	117.752	4.482.047		3.579.344	0	3.911.592	0	71.587	71.587
TOTAAL - GENERAAL	92.249.203	4.356.700	117.752	96.363.052	0	58.569.330	2.708.945	60.099.333	0	1.163.192	3.872.137

(Vervangings)investeringen

	(VERVANGINGS)INVESTERINGEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	Immateriële vaste activa					
	VOORBEREIDINGSKREDIET DE STELP					
	Voorbereidingskosten woonstudio's / flexwoningen	-44.215				
	Verbeteren strandweg Buren en Nes + Oranjeweg Hollum	62.500	62.500			
	Versterking historisch straadbeeld Hollum Zuid (voorbereidingskrediet)	50.000	50.000			
		68.285	**112.500**	**0**	**0**	**0**
	Materiële vaste activa					
1.	**Gronden en terreinen**					
	GRONDEN: Aankoop grond Nes/Buren					
	GRONDEN: Aankoop Bureweg					
	GRONDEN: Aankoop Verdekspad					
	Totaal Gronden en terreinen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
2.	**(Bedrijfs)gebouwen**					
	HUISVSTNG BUITNDNST: KAPSCHUUR 2000 / 2023					
	OPENBAARTOILET BALLUMERBOCHT 2024					
	AANKOOP GEBOUW KNRM NES AMELAND 2023					
	AANKOOP STELP, OUDE LOCATIE 2023					
	NIEUWE STELP (AMBLA) 2024					
	Project woningen Paasduinweg 2025	-92.424				
	Accommodatiebeleid, deel 1			2.000.000		
	Accommodatiebeleid, deel 2				1.000.000	
	Accommodatiebeleid, deel 3					10.000.000
	Sportaccommodatie Geel-Wit tijdelijke uitbreiding kleedkamers 2025					
	Totaal (Bedrijfs)gebouwen	**-92.424**	**0**	**2.000.000**	**1.000.000**	**10.000.000**
3.	**GWA**					
	Nieuwbouw woningen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
	Verkoop huurwoning Baron Rengersweg 14					
	GWA, NIEUWBOUW DE STELP 2024					
	Nieuwbouw woningen Paasduinweg	1.119.788				
	Verduurzamingsmaatregelen GWA					
	Totaal GWA	**1.119.788**	**0**	**0**	**0**	**0**
4.	**Grond- weg- en waterbouwkundige werken**					
	PUTTEN BLUSWATERVOORZIENING 2023					
	PARKEERTERREIN WESTERLAAN HOLLUM 2022 / 2023 / 2025	184.563				
	SPORTVOORZIENINGEN NIEUWE STELP 2023 / 2024 / 2025					
	DE VLEIJEN: FILTERS, POMPEN, ETC. 2024	600.000				

	(VERVANGINGS)INVESTERINGEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	DE VLEIJEN: Gebiedsontwikkeling, 2026	100.000	900.000			
	PARKEERTERREIN OMGEVING VEERDAM 2024	140.000				
	VLIEGVELD: KWALITEITSIMPULS GEBOUW, 2025	220.000				
	VLIEGVELD: KWALITEITSIMPULS, INFRASTRUCTUUR 2025	195.998				
	HUISVSTNG BUITNDNST: INR. TERREIN 2024/2025 (economisch nut)	2.398.407				
	OPENBARE RUIMTE EN INFRA. DE NIEUWE STELP 2023 / 2024 / 2025					
	RIOLERING: IT Riool Baron Rengersweg/Nesserweg					
	Kunstgrasveld Hollum (amendement KN 2025) 2026	600.000				
	Verbreden weg Pietje Miedenweg	85.000				
	Strandweg Buren en Nes + Oranjeweg Hollum			2.000.000	2.000.000	1.000.000
	Oosterhiemweg + parkeerplaatsen pumptrackbaan		95.000			
	Pilot betonnen prefab platen Galgeslootpad	90.000				
	Voorbereidingskrediet versterking historisch straadbeeld hollum zuid					
	Impuls kwaliteit bestratingsmateriaal 2026	460.000				
	Impuls kwaliteit bestratingsmateriaal 2027		500.000			
	Impuls kwaliteit bestratingsmateriaal 2028			210.500		
	Verbreden fietspaden 2026	100.000				
	Verbreden fietspaden 2027		800.000			
	Versterken hystorisch straatbeeld Hollum zuid 2029				750.000	
	Totaal Grond- weg- en waterbouwkundige werken	**5.173.968**	**2.295.000**	**2.210.500**	**2.750.000**	**1.000.000**
5.	**Materiaal / materieel**					
	Electrische transporter (voor gaten) Vliegveld 2022					
	Voertuig met aanhanger brandweer vliegveld 2023		8.000			
	WSW Frontmaaier 2023 / 2028			40.000		
	Zitmaaier sportvelden 2023 (Majoor)	0				
	Maaimachine ransomes sportvelden 2019			68.000		
	Grote sneeuwploeg 2023	0	14.000			
	Kleine zoutstrooier 2023					
	Trekker sport 2023		150.000			
	Hoogwerker 2025	0			180.000	
	Semi dieplader voor hoogwerker 2025	0			15.000	
	Veeg- en zuigmachine 2023					
	Fiat Doblo 2023 elektrisch					
	Fiat Doblo 2023 elektrisch					
	Daf (multi-inzetbaar) 2025					
	Ford Ranger (strand)					
	Nissan Visia (uit 2016; overname Friesland Lease) 2023			50.000		
	Bak voor shovel 2023		8.000		0	
	Platte bak met schotten (aanhanger) 2023	20.000				
	RIOLERING: KOLKENZUIGER 2023	293.000				
	WSW Aanhangwagen 2024		10.000			
	Tankplaats Ballumerbocht 2024					
	Haak voor kraanhaakarmauto 2024	0				
	Maaimachine bermen 2024 (Ransomes)	68.000				

	(VERVANGINGS)INVESTERINGEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	Kraan-haakarm 2025	0		425.000		
	Bebakeningswagen 2025		0			10.100
	Container kadaverkoeling 2025		0	6.425		
	Peugeot partner, elektrisch, 2023					
	HOOGWATERSIGNALERING MATRIXBORD 2023 / 2028			30.000		
	John Deer 5100R: Trekker strand + frontaftakas 2026	0	0	150.000		
	Ducker USM 21 Klepelmaaier bermen buitengebied, achter, 2026	0	0	15.000		
	Shovel 2026	0	245.000		0	
	Minikraantje plus aanhanger 2026	0	0	30.000		
	Trekker kunstgrasveld 2026	0	30.000			
	Maai-unit sport (aanbouw trekker) 2026	0	12.000			
	Iveaco Daily 54-BKK-8 Monteur 2026	0	0	70.000		
	Vetvangcontainer 2026	0	0	10.000		
	Iveco Daily 35C14A8 Hovenier 2026	0	0	45.000		
	Iveco Daily 35C14AB Straatwerk 2026	0	0	45.000		
	BUITNDNST: FORD IVECO MAAIPLOEG 2026	0	70.000			
	BUITNDNST: FORD IVECO TIMMERMAN 2026	0	0	35.000		
	BUITNDNST: ZOUTSTROOIER 2027 (grote)		65.000			
	Fiat Ducato V-381-ZR, 2027		0	50.000		
	Fiat Ducato VDK76F, 2027		0	50.000		
	Chassis + opbouw zijlader 2020 / 2028			380.000		
	Zjilader, weeginstallatie 2020 / 2028			50.000		
	Achterlader 2020 / 2028			385.000		
	Lage laadbak met afsluitbare klep (haakarmauto) 2018 / 2028			0		15.000
	Aggregaat 2024	30.000				
	Veeg- en zuigmachine 2025					
	Nissan Townstar pickup kipper 2026	47.591				
	Nissan Townstar pickup kipper 2026	47.591				
	Nissan Townstar pickup kipper kooiconstructie 2026	45.061				
	Kunstmeststrooier 2025					
	Seefion brandkluizen 2025					
	Laadpaalvoorzieningen buitendienst 2025					
	Mini bebakeningswagen met verlichting 2026	15.000				
	Totaal Materiaal / materieel	**566.244**	**612.000**	**1.934.425**	**195.000**	**25.100**
6.	**Overige machines, apparaten en installaties**					
	Schrobmachine 2024 gemeentehuis					
	BEREGENINGSINSTALLATIE VLIEGVELD BALLUM 2022					
	Vervanging schoonmaakmachine 2024 sporthal					
	VERLICHTING GEEL WIT 2023					
	GPS Ontvanger 2024 / 2028			16.000		
	GELUIDSAPPARATUUR 2027		40.000			
	Bewegwijzeringsmasten 2024					
	ACCOMM.: SCHROBMACHINE, 2025					
	Herinrichting voormalig RWS-terrein duurzaamheidsgedeelte					
	Energie Management systeem (EMS) Sporthal		40.000			

	(VERVANGINGS)INVESTERINGEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
	Energie Management systeem (EMS) Ambla		40.000			
	Totaal Overige machines, apparaten en installaties	**0**	**120.000**	**16.000**	**0**	**0**
7.	**Overige activa**					
	De Vleijen					
	DE VLEIJEN: Tunnelglijbaan zuidplas 2026	0	9.900			
	DE VLEIJEN: Kasteel zuidplas 2026	0	16.500			
	DE VLEIJEN: MINIPLAY (KLIMTOESTEL IN ZANDBAK) 2024		7.700			
	DE VLEIJEN: TALUDGLIJBAAN 2017 zuidplas 2026	0	8.800			
	DE VLEIJEN: JUNGLEBRUG 3 noordplas 2026	0	10.000			
	DE VLEIJEN: BIRD-HOPPER SCHOMMEL zuidplas 2023		5.500			
	DE VLEIJEN: JUNGLEPLAY klim richting kabelbaan 2026	0	6.800			
	DE VLEIJEN: Halfpipe 2025		18.700			
	DE VLEIJEN: Skate ramps 2025		10.000			
	DE VLEIJEN: VLOT + STEIGERS zuidplas 2025		16.500			
	DE VLEIJEN: KABELBAAN zuidplas 2025		20.000	0		
	DE VLEIJEN: Klimnet 2024	0	22.000			
	DE VLEIJEN: TOREN zuidplas 2026	0	15.400			
	DE VLEIJEN: JUNGLEPLAY noordplas 2026	0	11.000			
	DE VLEIJEN: JUNGLEBRUG (3 ELEMENTEN) zuidplas, 2027	0	19.000			
	DE VLEIJEN: KNUPPELBRUG noordplas 2029		11.000		0	
	De Aanleg					
	DE AANLEG: BIRD HOPPER (SCHOMMEL) 2026	0	5.500			
	DE AANLEG: Kabouter klauter (glijbaan) 2026	0	5.500			
	DE AANLEG: Kukel kubus 2028			7.000		
	DE AANLEG: Skate ramps 2026	0	10.000			
	DE AANLEG: KLAUTERKLIMMER (groot), 2027		18.000	0		
	Strandrecreatie					
	STRANDREC.: DOUCHES BADSTRANDEN 2025					
	Overige openlucht recreatie					
	OPENL.REC: NES Miniplay (klim + glijbaan) Kard. De J. school 2024	0	7.500			
	OPENL.REC: Ballum Miniplay (klim + glijbaan) 't Ienster 2025	0	15.000			
	OPENL.REC: Buren Miniplay (klim en glijbaan)Mr. Oudweg 2027		7.900			
	OPENL.REC: Buren Combi-speeltoestel) Farbriekspad 18 / 28			8.900		
	OPENL.REC: Hollum Jungleplay (klim etc) Reddingbootweg 2026	0	16.500			
	OPENL.REC: Hollum Speelbos Huisje (achthoekig) 2026	16.500				
	OPENL.REC: Ballum klim + glijbaan Skottepad 2026	0	7.000			
	OPENL.REC: Nes Klimklauter Oliviershiem 2026	0	10.000			
	OPENl. REC: Hollum Vuurtoren terrein Stayokay 2027		15.000			
	OPENL.REC: Nes Jungleplay (klimtoestel) Strandweg 2026	0	7.500			
	OPENL.REC: Hollum Miniplay Kon. Wilhelmina 2026	0	7.500			
	OPENL.REC: Hollum Jungleplay Kêkelburen 2026	0	7.000			
	OPENL.REC: Hollum Miniplay (klim + glijbaan) De Schakel 2026	0	7.500			
	OPENL.REC: Ballum Jungleplay (klim + schommel) D. Klipweg 2025					

(VERVANGINGS)INVESTERINGEN	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
OPENL.REC: Hollum jungleplay (klim, etc.) Trapweg 2026	0	15.000			
OPENL.REC: B-speellocaties per dorp		225.000			
Hollum speelbos : Strandjutten (gezonken schip) 2025					
Ondergr. container strandovergang Hollum, overname KV 2021					
TOILETVOORZIENING OERDHUT 2023 / 2028			15.000		
PUMPTRACKBAAN 2025					
OPENL.REC: Schip Abraham Fock Stay Okay 2027		13.000	0		
OPENL.REC: Hollum Speelbos Verdwenen dorp Sier 2018 / 2028			12.500		
OPENL.REC: Hollum Speelbos Klimparcours 2028			33.000		
TOREN MET GLIJBAAN EN SCHOMMEL FOSTALAND, 2027		8.000	0		
OPENL.REC: Banken openbare ruimte 2028			10.000		
Ondergrondse containers 4 nieuw, (Koudenburg 1, Ambla 2, voorraad 1)					
Ondergrondse containers nieuw 3, geplaatst bij Nobel					
Ondergrondse containers Qurios/Sunset/Boomhiemke vervanging 2027		105.000			
Vervanging tunnels golfbaan	217.800				
Overig					
ELEKTRISCHE STRANDSTOELEN 2023					
ELEKTRISCHE STRANDROLSTOEL 2023, vervanging 2027		45.000			
Elektrische strandrolstoel 2026 nieuw	15.000				
Stallingsvoorziening elektrische strandrolstoel 2026	18.000				
MAX mobielen (twee) 2022	-12.630				
REIN: twee afzetcontainers glas (verpakkingsglas) 2023					
REIN: 3 Perscontainers 2018 / 2028			120.000		
Glascontainers, 30 stuks gegalvaniseerd 2023 / in 2024 nog 12 stuks					
HUISVESTING: Meubilair 2024 fase 1					
HUISVESTING: Meubilair 2025 (fase 2)					
Investeringen OPO					
Investeringen BWS					
Totaal Overige activa	**254.670**	**767.200**	**206.400**	**0**	**0**
Financiële vaste activa					
Hyp. Geldleningen	-13.502	-117.752	-33.987	-91.578	
Aandelen zonnepark Ballumerbocht (agio)	500.000				
SVN Startersleningen	0	450.000			
SVN Stimuleringsleningen					
Aandelen Energiepark Ameland BV					
Aandelen Warmtelevering BV					
AANDELEN FRYSLAN MILJEU					
Totaal financiële vaste activa	***486.498***	***332.248***	***-33.987***	***-91.578***	***0***
TOTAAL (VERVANGINGS)INVESTERINGEN	**7.577.030**	**4.238.948**	**6.333.338**	**3.853.422**	**11.025.100**

Staat van reserves en voorzieningen

5 RESERVES EN VOORZIENINGEN Begroting 2027				
Omschrijving	**Saldo per 31-12-2026**	**Toevoeging in 2027**	**Onttrekking in 2027**	**Saldo per 31-12-2027**
ALGEMENE RESERVE	2.500.000	0	0	2.500.000
BESTEMMINGSRESERVES				
ABR WONINGBEDRIJF	1.507.450	0	698.677	808.773
POLITIEKE AMBTSDRAGERS	0	0	0	0
ONDERHOUDSFONDS WEGEN	1.472.927	1.360.000	176.000	2.656.927
ONDERHOUDSFONDS GEBOUWEN	2.432.254	470.000	248.500	2.653.754
ONDERHOUDSFONDS HAVENS	171.510	193.800	385.962	-20.652
BESTEMMINGSRESERVE BWS	787.269	0	0	787.269
RESERVE PROJECTEN WADDENEILANDEN	968.750	0	968.750	0
RESERVE PROJECTEN	10.492.551	575.198	975.000	10.092.750
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	**17.832.711**	**2.598.998**	**3.452.889**	**16.978.821**
VOORZIENINGEN				
EGALISATIEVOORZIENING RIOLERING	-7.918	10.000	0	2.082
VOORZIENING VERLOFSPAREN	226.293	40.000	0	266.293
VOORZIENING POLITIEKE AMBTSDRAGERS	1.367.837	23.000	68.183	1.322.654
VOORZIENING VERLIEZEN GRONDEXPLOITATIES	58.940	0	0	58.940
TOTAAL VOORZIENINGEN	**1.645.151**	**73.000**	**68.183**	**1.649.968**
TOTAAL - GENERAAL	**21.977.862**	**2.671.998**	**3.521.072**	**21.128.789**

Toelichting reserves 2027	
Algemene reserve	
Saldo 31 december	**2.500.000**
mutaties	0
Saldo 31 december	**2.500.000**
ABR Woningbedrijf	
Saldo 1 januari	**1.507.450**
toegerekende overhead	-174.082
exploitatiesaldo via functie 980	-524.595
Saldo 31 december	**808.773**
Onderhoudsfonds wegen	
Saldo 1 januari	**1.472.927**
toevoeging volgens begroting	1.360.000
onderhoudskosten derden (product 621.000)	-176.000
Saldo 31 december	**2.656.927**
Onderhoudsfonds gebouwen	
Saldo 1 januari	**2.432.254**
toevoeging	470.000
lasten groot onderhoud gebouwen	-248.500
Saldo 31 december	**2.653.754**
Onderhoudsfonds havens	
Saldo 1 januari	**171.510**
toevoeging	193.800
lasten groot onderhoud gebouwen	-385.962
Saldo 31 december	**-20.652**
Bestemmingsreserve BWS	
Saldo 1 januari	**787.269**
mutatie	0
Saldo 31 december	**787.269**

Toelichting reserves 2027	
Bestemmingsreserve projecten Waddeneilanden	
Saldo 1 januari	**968.750**
mutatie	-968.750
Saldo 31 december	**0**

Bestemmingsreserve projecten	
Saldo 31 december (vòòr bestemming resultaat)	**10.492.551**
bestemming rekeningsaldo voorgaand jaar	p.m.
Saldo 1 januari (ná bestemming resultaat vorig jaar)	**10.492.551**
Onttrekking eenmalig deel accommodatiebeleid	-775.000
Onttrekking investeringsprojecten IKW	-200.000
bestemming exploitatiesaldo lopend jaar	575.198
Saldo 31 december (ná bestemming resultaat)	**10.092.750**

Toelichting voorzieningen 2027

EGALISATIEVOORZIENING RIOLERING	
Saldo 1 januari	**-7.918**
toevoeging	10.000
Saldo 31 december	**2.082**
VOORZIENING POLITIEKE AMBTSDRAGERS	
Saldo 1 januari	**1.367.837**
begrote dotatie	23.000
uitkeringen voormalige wethouders (product 600.110)	-68.183
Saldo 31 december	**1.322.654**

Staat van langlopende geldleningen

STAAT VAN LANGLOPENDE GELDLENINGEN 2027												
OMSCHRIJVING	JAAR LENING	OORSPR. BEDRAG LENING	RENTE - PERC.	DATUM AFLOSS.	JAAR LAATSTE AFLOSS.	RESTANT LENING PER 1-1-2027	OPGENOMEN IN 2027	AFLOSSING IN 2027	RESTANT LENING PER 31-12-2027	RENTE-BEDRAG 2027	TOTAAL RENTE + AFLOSSING 2027	REST. LOOP-TIJD
NWB	2004	1.450.000	5,320	29-Mar	2029	174.000	0	58.000	116.000	6.943	64.943	2
BNG NR. 40.102845	2007	2.000.000	4,980	15/6;15/12	2027	50.000	0	50.000	0	1.141	51.141	0
BNG NR. 40.103455	2008	3.000.000	4,520	21/2; 21/8	2028	225.000	0	150.000	75.000	4.520	154.520	1
BNG NR. 40.108426	2013	5.000.000	2,830	01-Jul	2033	1.750.000	0	250.000	1.500.000	45.988	295.988	6
BNG NR. 40.110765	2016	5.000.000	1,104	01-Nov	2046	3.333.333	0	166.667	3.166.667	36.493	203.160	19
BNG NR. 40. 111422	2017	2.500.000	1,665	2 okt.	2047	1.750.000	0	83.333	1.666.667	28.791	112.124	20
BNG NR. 40. 112301	2018	4.000.000	1,525	2 nov.	2048	2.933.333	0	133.333	2.800.000	44.394	177.728	21
BNG NR. 40. 115176	2021	6.000.000	0,678	25 okt.	2041	5.000.000	0	200.000	4.800.000	33.674	233.674	24
BNG NR. 40.116102	2022	5.000.000	2,590	5/6; 5/12	2072	4.600.000	0	100.000	4.500.000	117.629	217.629	45
BNG NR. 40.116361	2023	10.000.000	2,840	2 okt.	2073	9.400.000	**0**	200.000	9.200.000	265.540	465.540	46
BNG NR. 40.116362	2024	10.000.000	2,820	1 mrt.	2074	9.600.000	**0**	200.000	9.400.000	266.020	466.020	47
BNG NR. 40.116363	2024	8.000.000	2,810	1 okt.	2074	7.680.000	**0**	160.000	7.520.000	214.684	374.684	47
TOTAAL GELDLENINGEN		**61.950.000**				**46.495.667**	**0**	**1.751.333**	**44.744.333**	**1.065.817**	**2.817.150**	*278*

Staat van salariskosten

PERSONEELSSTERKTE EN SALARISKOSTEN						
Betreft	**Jaarrekening 2025**		**Prognose 2026**		**Begroting 2027**	
	Aantal	*Lasten*	*Aantal*	*Lasten*	*Aantal*	*Lasten*
Personeel gemeente:						
Binnendienst	***58,13***	4.557.187	***60,46***	5.371.122	***61,46***	5.788.630
Buitendienst	***26,50***	1.590.685	***26,50***	1.725.524	***26,50***	1.803.712
Management*	***4,37***	515.023	***4,04***	551.945	***4,04***	549.516
	89,00	6.662.895	***91,00***	7.648.591	***92,00***	8.141.858
Bestuur:						
Raad		219.002		222.563		225.500
Burgemeester		153.375		183.408		188.910
Wethouders		194.809		258.934		303.204
Griffier		125.868		131.619		137.584
		693.053		796.524		855.198
Overige:						
Ambtenaren burgerlijke stand		9.192		15.000		15.000
Sigma-team (crisisbeheersing)		4.084		0		0
Bestuurscommissie onderwijs		0		0		0
WSW		252.458		270.869		278.995
		265.732		285.869		293.995
Totaal salariskosten		**7.621.680**		**8.730.984**		**9.291.050**
** Het aantal fte onder het Management is inclusief vaste vacatureruimte binnen de gehele organisatie.*						

Liquiditeitsplanning

Liquiditeiten MJB 2027-2030	Prognose 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Saldo 'liquide middelen' begin begrotingsjaar	***17.411.280***	***8.002.295***	***3.892.243***	***-3.742***	***12.291***
Raming mutaties uit activiteiten					
Saldo (via Reserve projecten)	472.816	575.198	-325.765	-806.295	-1.376.790
Afschrijvingen / afboekingen	2.473.871	2.708.945	3.061.356	3.049.291	3.259.124
Toegerekende rente grondexploitatie	-22.905	-25.416	-24.283	-7.417	-7.565
Mutaties reserves	-2.751.933	-1.429.089	-774.900	-623.941	-762.716
Mutaties voorzieningen	-871.115	4.817	8.151	9.151	10.151
Mutatie voorzieningen grondexploitaties	0	0	0	0	0
Overige mutaties					
totaal	**-699.266**	**1.834.455**	**1.944.558**	**1.620.789**	**1.122.204**
Raming mutaties werkkapitaal en OHW					
Kortlopende vorderingen en overlopende activa	564.558	0	0	0	0
Kortlopende schulden en overlopende passiva	-120.928	0	0	0	0
Mutatie liquide middelen, niet BNG	0	0	0	0	0
Geldstromen uit grondexploitaties	225.014	45.775	119.127	0	0
totaal	**668.644**	**45.775**	**119.127**	**0**	**0**
Raming mutaties uit investeren/desinvesteren					
Investeringen en desinvesteringen 26-30	-7.577.029	-4.238.948	-6.333.338	-3.853.422	-11.025.100
Verschuiving investeringen	0	0	0	0	0
totaal	**-7.577.029**	**-4.238.948**	**-6.333.338**	**-3.853.422**	**-11.025.100**
Raming mutaties uit financiering					
Aantrekken langlopende leningen	0	0	2.000.000	4.000.000	7.000.000
Aflossingen langlopende leningen	-1.801.333	-1.751.333	-1.626.333	-1.751.333	-1.843.333
totaal	**-1.801.333**	**-1.751.333**	**373.667**	**2.248.667**	**5.156.667**
Saldo liquide middelen 31 december	**8.002.295**	**3.892.243**	**-3.742**	**12.291**	**-4.733.939**

Nieuw beleid uit Kadernota 2026

In meerjarenbegroting verwerkt nieuw beleid uit Kadernota 2026		
omschrijving	**financiële omvang**	**eenmalige of structurele lasten**
Inhuur overbrengen oud archief en GWA-woningdossiers	30.000	Eenmalig
Verhogen subsidie aan SWA voor preventief medewerker middelengebruik	25.000	Structureel
DVO gemeente Noardeast Fryslan voor complexe inkoopprocedures in Sociaal Domein/Wmo	20.000	Structureel
Formatie voor handhavingsjurist	pm	Structureel
Pilot betonnen prefab platen Galgeslootpad	90.000	Kapitaallasten
Extra krediet verbreden Pietje Miedenweg	85.000	Kapitaallasten
Voorbereidingskrediet aanpassing strandwegen Nes en Buren + Oranjeweg	5.125.000	Kapitaallasten
Voorbereidingskrediet versterking historisch straatbeeld Hollum Zuid gekoppeld aan rioolvervanging	100.000	Kapitaallasten
B-speellocaties	225.000	Kapitaallasten
Vervanging tunnels golfbaan	217.800	Kapitaallasten
Extra krediet Oosterhiemweg + parkeerplaatsen Pumptrackbaan	95.000	Kapitaallasten
Opstellen beheerplan openbare ruimte	35.000	Eenmalig
Verhogen/aanvullen subsidieplafond dorpsvernieuwing	74.000	Structureel
DVO voor BOA Samenwerking met gemeenten Leeuwarden/Noard-East	50.000	Structureel
Onderzoek certificering duurzaam toerisme	25.000	Eenmalig
Dataanalyse en motivatie voor instelling EMS	10.000	Eenmalig
Reservering onrendabele top en samenhangende financiële risico's - IKW subsidie aanvraag	1.000.000	Structureel
EMS bij de Sporthal	40.000	Kapitaallasten
EMS bij de Ambla	40.000	Kapitaallasten
SVN Startersleningen saldo ophogen	450.000	Rentelasten
Opstellen strategisch voorraadbeleid. Aanvullend budget	25.000	Eenmalig
Uitvoeren van verdere benodigde onderzoeken en opstellen volkshuisvestingprogramma	25.000	Eenmalig
Realisatie inpandige stallingsruimte 't Noorderlicht	40.000	Eenmalig
Verwerking complexbeheerplan GWA in de begroting (excl. kapitaallasten)	pm	Structureel
Verwerking complexbeheerplan GWA in de begroting (kapitaallasten)	1.163.052	Kapitaallasten
Nieuwe Digitale Werkplek Omgeving (DWO)	72.000	Eenmalig
Externe inhuur uitvoering VIC - Financiën	15.000	Structureel
Externe inhuur - Actualisatie en opstellen financieel beleid - Financiën	20.000	Eenmalig
Uitbereiding dienstauto's (+1) op Ameland	0	Structureel
Ontrekking reserve projecten tegenover investeringprojecten	1.000.000	Structureel

Beleidsindicatoren per programma

Bestuur		
		Ameland
Formatie	FTE per 1.000 inwoners	24,21
Bezetting	FTE per 1.000 inwoners	87,95
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	3.766
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	9,31%
Overhead	% van totale lasten	28,66%

Programma 1 Bestuur, activiteitengroep
Openbare orde en veiligheid

Openbare orde en veiligheid			
		Ameland	**Nederland**
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	8	9
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,0	2,1
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,6	4,6
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0,0	1,2
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	Aantal per 1.000 inwoners	2,6	4,6

Programma 2 Sociaal Domein, activiteitengroep
Algemene voorzieningen

Algemene voorzieningen			
		Ameland	**Nederland**
Personen met bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	26,3	281,2

Programma 2 Sociaal Domein, activiteitengroep
Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Maatschappelijke ondersteuning			
		Ameland	**Nederland**
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO()	Aantal per 10.000 inwoners	770	720

Programma 2 Sociaal Domein, activiteitengroep
Jeugdwet

Jeugdwet			
		Ameland	**Nederland**
Jongeren met een delict voor de rechter()	% 12 t/m 21 jarigen	n.b.	1,0%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	11,0%	13,7%
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	n.b.	1,0%
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	n.b.	0,4%

Programma 2 Sociaal Domein, activiteitengroep Participatiewet

Participatiewet			
		Ameland	**Nederland**
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	1.122,7	858,8
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	74,1%	73,2%
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	5,0%	2,0%
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	0,0%	6,0%
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	26,3	281,2
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	87,0	217,8

Programma 2 Sociaal Domein, activiteitengroep Sportevenementen

Sportevenementen			
		Ameland	**Nederland**
Niet-wekelijkse sporters	% van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	54,2%	42,5%

Programma 3 Onderwijs, activiteit Lokaal Onderwijsbeleid

Lokaal onderwijsbeleid			
		Ameland	**Nederland**
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5 – 18 jaar	12,3	7,4
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen 5 – 18 jaar	20	27
Vroegtijdig schoolverlaters totaal (VO + MBO)	% dat zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat	0,0%	1,7%

Programma 4 Fysieke Leefomgeving, activiteitengroep Afval en milieu

Afval en milieu			
		Ameland	**Nederland**
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	345,0	148,0

Programma 4 Fysieke Leefomgeving, activiteitengroep Ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ordening			
		Ameland	**Nederland**
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	6,9	8,4
Demografische druk	% aantal personen van 0 tot 20 en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar	79,5%	71,3%

Programma 5 Economie, activiteitengroep
Overige sectoren

Overige sectoren			
		Ameland	**Nederland**
Functiemenging	% van de verhouding tussen banen en woningen. Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.	57,4%	54,6%
Vestigingen	Aantal per 1.000 inwoners 15 tm 64 jaar	278,5	196,1

Programma 6 Duurzaamheid, activiteitengroep
Energietransitie

Energietransitie			
		Ameland	**Nederland**
Hernieuwbare elektriciteit	%	12,6%	42,8%

Hoofdstuk Dekkingsmiddelen, activiteitengroep
Belastingen

Belastingen			
		Ameland	**Nederland**
Woonlasten éénpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's	596	993
Woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's	681	1091
WOZ-waarde woningen	De gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	373	439